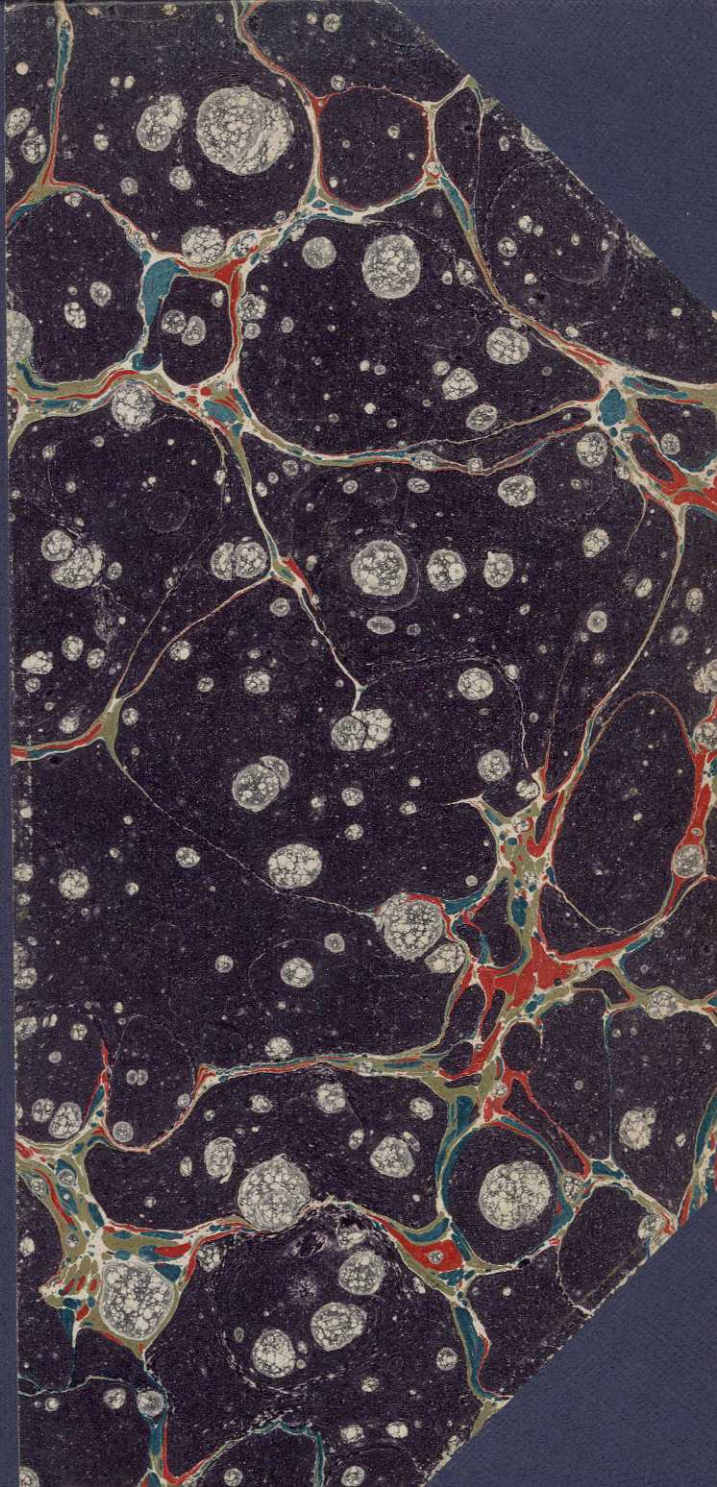

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

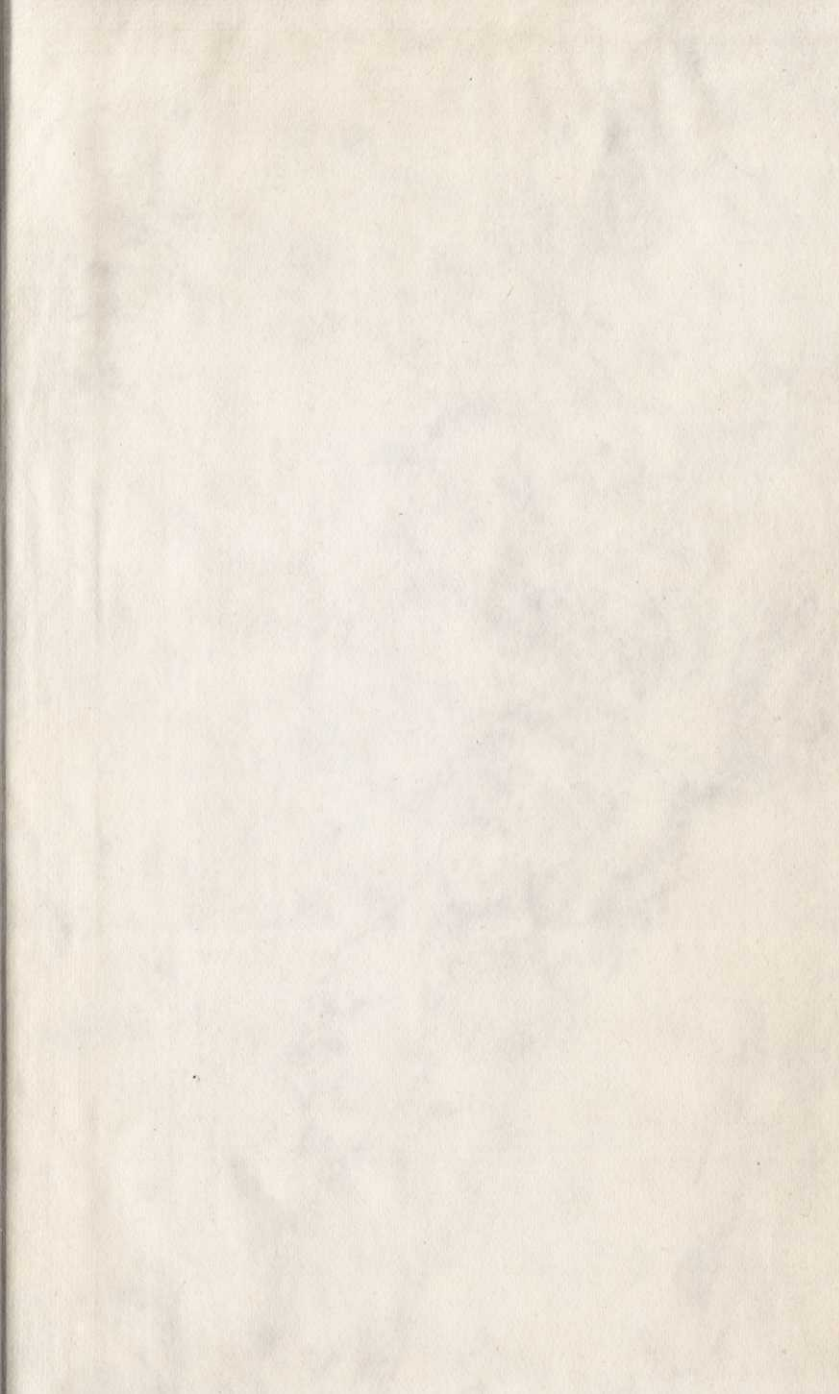

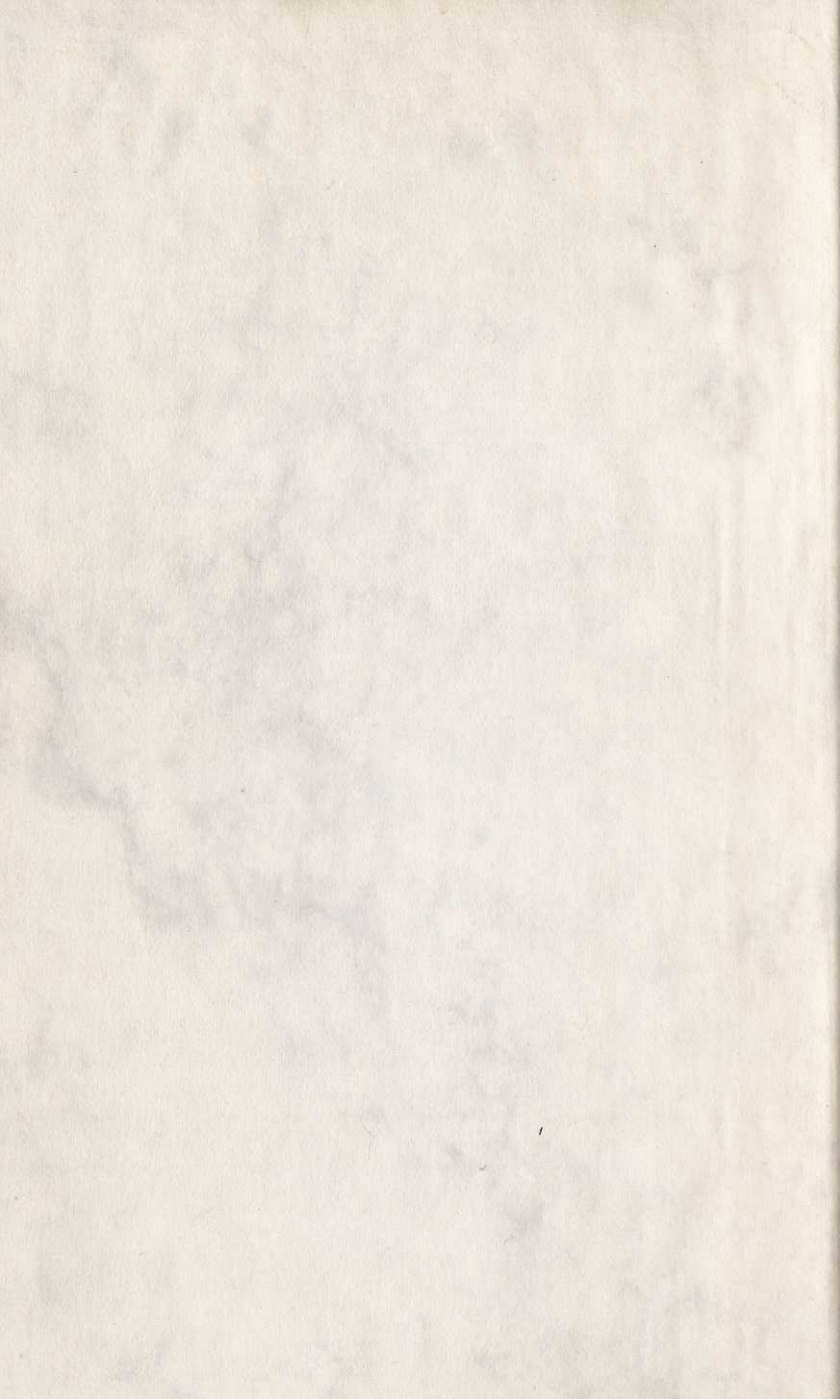

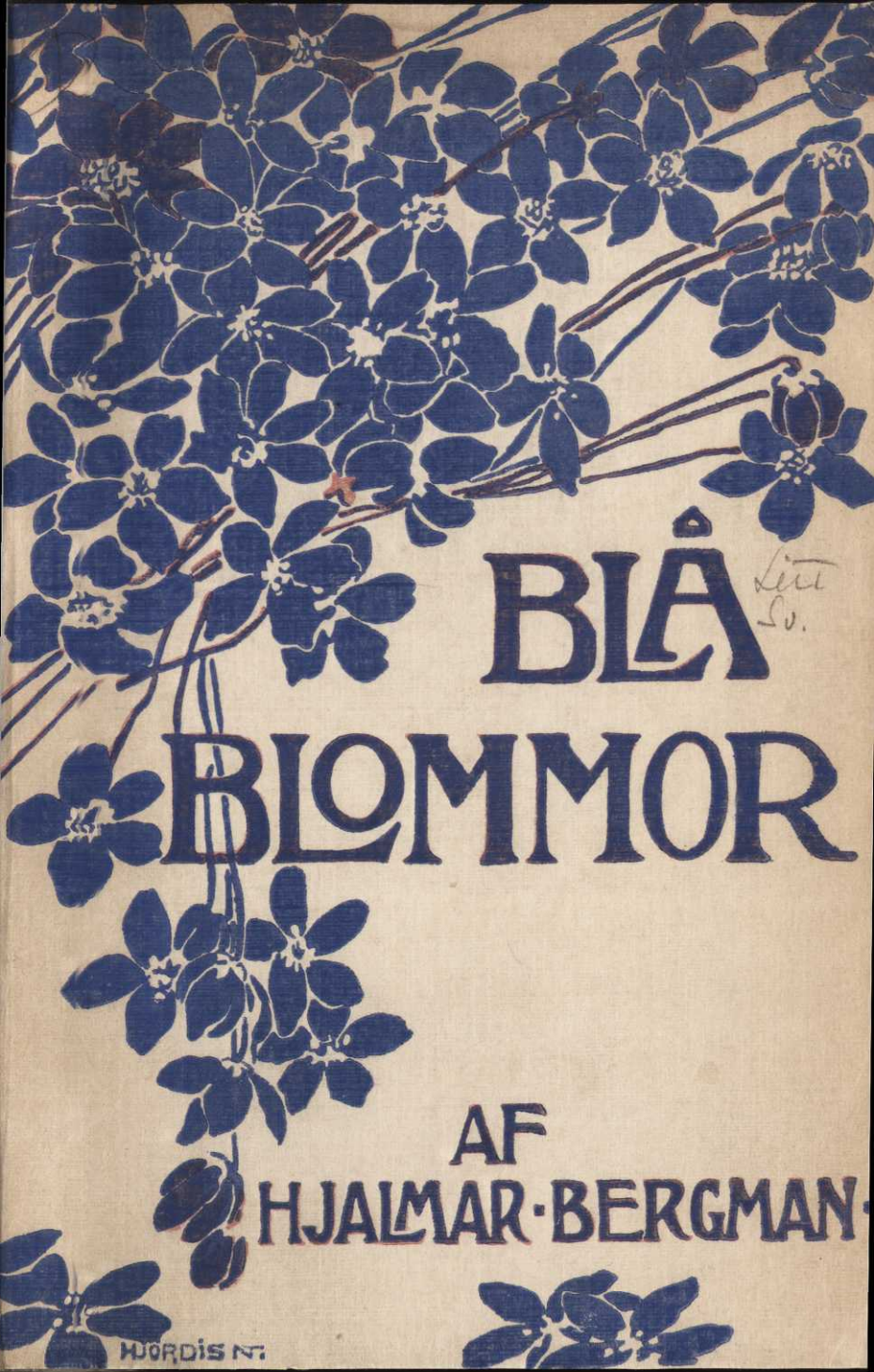

Allmänna Sektionen

Litt.
Sv.

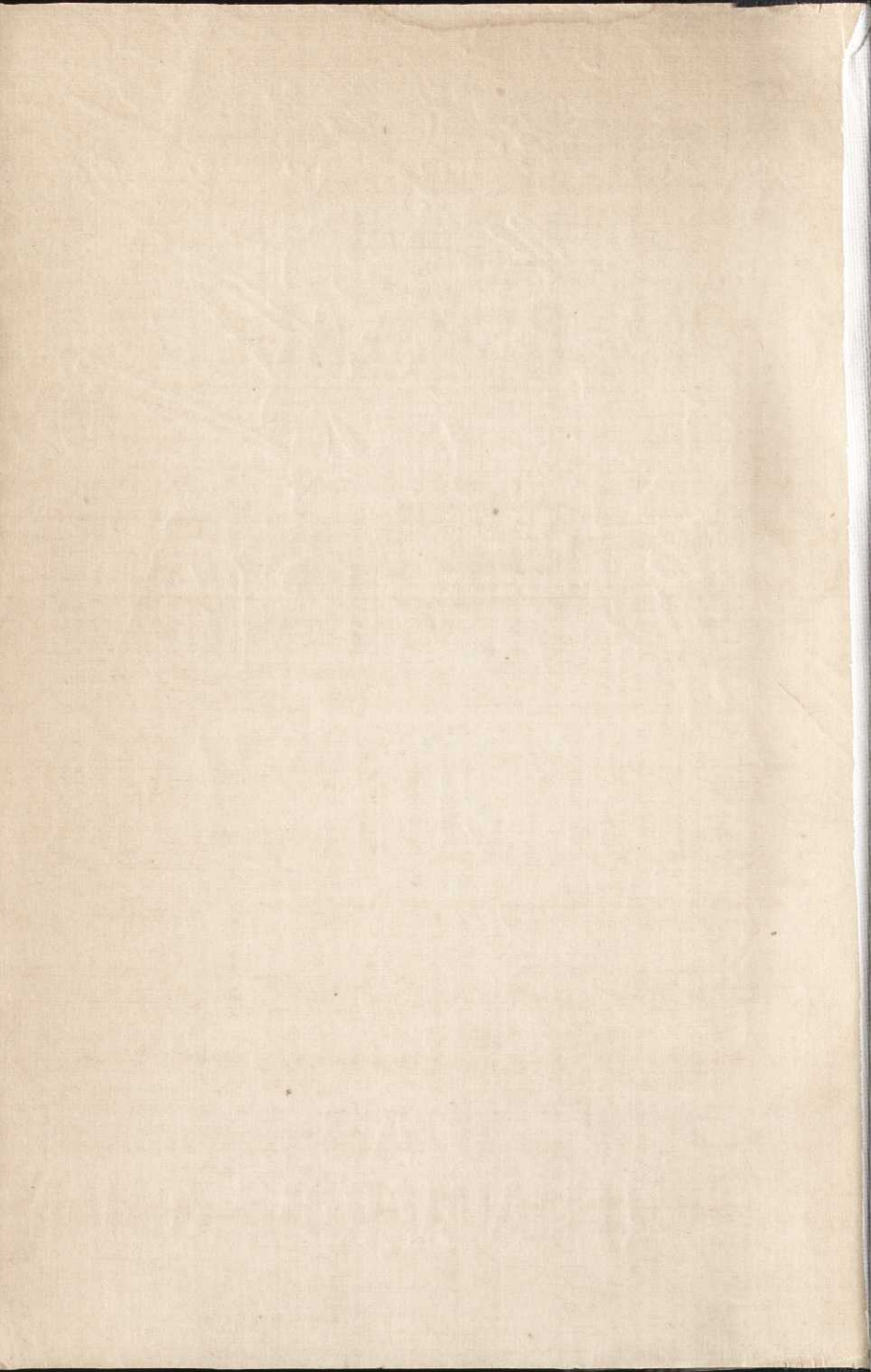

*Litt
Sv.*

**BLÅ
BLOMMOR**

**AF
HJALMAR-BERGMAN**

HJALMAR BERGMAN

BLÅ BLOMMOR

STOCKHOLM 1907
AKTIEBOLAGET LJUS

ISAAC MARCUS'
BOKTRYCKERI-
AKTIEBOLAG
STOCKHOLM
1907

BLOMMOR

— — — GAF MIG FEBER

I.

Lostman var döende.

I och för sig var detta hvarken så anmärkningsvärdt eller så värst sorgligt. Lostman var gammal och sjuklig, Lostman hade rättighet att dö. Och det var föga troligt, att någon skulle sörja honom.

Men det var förargligt att Lostman skulle dö just nu. Döende fordra så mycken hänsyn. Och när de väl dött fordra de dödsattest och begrafning och en hel del annat, som icke alltid är så lätt att anskaffa. Just nu ställde det sig till och med mycket svårt. Och den allmänna meningen var, att Lostman gärna kunde ha väntat litet.

Själff var han emellertid af annan åsikt. Han hade börjat det svåra afslutningsarbetet och ville icke börja det om igen. Nu skulle det vara slut. Och var tiden icke väl vald, så var det icke hans fel utan deras. De hade släpat honom upp till kvarnen, de hade glömt att täppa till alla draghål och de hade icke skaffat någon läkare. Ej heller gaf de honom medicin, ingenting. De fingo skylla sig själfva.

Ragnar tyckte, att Lostman hade rätt. Först och främst visste han af erfarenhet, att Lostman alltid hade rätt. Och för det andra var det skam-

ligt att gå omkring och gräla öfver gubben. Och så ville han se honom dö. Han var åtta år och hade ännu icke sett någon död. Men han hade grubblat länge, visst flera år, öfver döden. Och nu skulle han få se.

Han lämnade icke gubbens bädd, han var en trogen vaktare. För öfrigt den ende sjukvaktare, där fanns; de andra hade icke tid. Visserligen satt ju Lostmans hustru hela dagen vid hans hufvudgård. Men hon såg icke och hörde icke och var dessutom inte riktigt klok. Och när hon icke åt eller drack eller i öfrigt skötte sin kropp, var hon stilla som en sten. Så af henne hade Lostman hvarken glädje eller sorg.

Ragnar skötte således sin gamle vän, och han gjorde sig all upptänklig möda. Han ansåg, att Lostman borde ha allt, hvad han önskade sig. Och detta icke på grund af Lostmans förtjänster i lifvet, utan därför att han skulle dö, att han hade så få dagar kvar. Det var Ragnars orubblika mening, och ingen vågade bestrida den, ingen lade hinder i vägen. Endast Lostman själf som aldrig önskade sig något.

Han ville vara i fred, det var hvad han ville.

Ragnar gissade, han gissade och gissade; men då alla hans gissningar slogo fel, blef han tyst och förstämnd och litet stött. Han satt på sängkanten och stirrade på den sjukes ansikte, på huden, som var svartporig, brun och stel och glänste af svett. Han såg på de stora slappa läpparna, som drogos ut och in af andedräkten. Och på mungiporna, som fallit ned och skälfde. Gossen böjde sig fram och såg. Det ser ut, som om han hade ätit blåbär, tänkte han.

Den sjukes andhämtning oroade honom. Det

mätte vara något fel med den. Den sorlade upp i mun och rörde så underligt på läpparna.

»Lostman!» hviskade han och rörde vid armen, som låg öfver täcket. »Han skulle andas genom näsan; det ginge bestämdt bättre.»

Lostman blundade.

Då ruskade han i armen.

»Lostman, hör han inte?»

Men i detsamma kom Ingrid i dörren.

»Nej hör du, låt Lostman vara i fred!»

»A jag gör 'en ju bara godt. Det sa mamma också. Han säger ju aldrig hva han vill. Så man får ju fråga'n.»

»Han vill vara i fred.»

Hon fortsatte att granska sitt nakna ben; strumpebandet hade gnaft hål på huden.

Men Ragnar funderade. Han genomgick en förteckning på alla de läckerheter, som en gång varit den gamle så kära. Tänk så eget, att han rakt inte ville röka mer! Hvad skulle man kunna hitta på.

»Lostman, hör nu Lostman! Vill han ha sill och potatis?»

Och vare sig Lostman trots allt bevarat sin smak för sill och potatis eller om han häri fann enda sättet att slippa vidare frågor, så svarade han klart och tydligt:

»Ja, har han, så ge hit.»

»Ingrid, Ingrid! Hör du, han vill ha sill och potatis!»

»Ge honom då. Och skrik inte.»

Ragnar försvann.

Ingrid smög bort till bädden; hon gick försiktigt för att inte få stickor i fötterna. Det något för korta linnets stod som en blomklocka kring

henne. Hon satte sig sakta på sängkanten och drog upp knäna.

»Det välsignade strumpebandet har alldeles skافت sönder mig.»

Lostman hörde icke.

Ingrid strök öfver täcket.

»Han har det visst bra svårt, stackare?»

Lostman blundade, och Ingrid nickade åt honom. Sen började hon ånyo granska sitt ben och tryckte fingertopparna mot hudens rodnad.

»Säg Lostman, tror han på Gud?»

Fingertopparna hade lämnat tre hvita märken efter sig. Hon böjde sig ned och undersökte.

»För vet Lostman, det gör allt jag.»

Solen blänkte i den stora gluggen uppe vid taket. Morgonluften sjönk ned öfver bädden. Den kom från forsen, den kom från skogen; den var fylld af skogs nattens dofter. Gubben snarkade till.

»Hvad säger Lostman?»

Då slog han upp ögonen och blinkade ilsket.

»Jag vill ha sill och potatis har jag sagt.»

»Ja det får han ju. Ragnar kommer strax.»

— Men jag ville bra gärna fråga Lostman om någonting nu, när vi är ensamna. Lostman kan gärna svara mig, för jag lofvar att ingenting säga sen. Och i alla fall —»

Hon tänkte säga, att det i alla fall icke kunde göra honom något förtret, eftersom han snart skulle dö. Men så fann hon det ogrannlaga och hejdade sig.

»Jo ser Lostman, jag skulle vilja veta, hva han och Bengt egentligen haft för sig i vinter. Var det något farligt?»

— Vill han inte tala om det?»

Det ville Lostman tydligen icke.

»Ja, men han kan i alla fall säga mig om

Sven var med om det. Var han? Nej vet Lostman, det tror jag inte han var.»

Lostman trodde hvarken det ena eller det andra; han teg. Solen brände i en stor rund fläck på väggen midt emot honom; och han undrade om dagen skulle bli mycket het.

Ingrid lade hufvudet på sned och knäppte händerna kring knäna.

»Ja för man kan aldrig vara nog försiktig, ser Lostman. Och jag vill rakt inte, att Sven ska vara med om sånt där. Det är ju ingenting omdt med Bengt; men han är så oförvägen. Och så får han Sven till allting. Nog är det egen-dömligt? Jag tycker det är riktigt hemskt. Tycker inte Lostman?»

Då hon inte fick något svar, släppte hon sitt tag kring knäna och reste sig.

»Men när Sven och jag blifvit gifta, så ska jag nog laga, att han kommer bort från Bengt.

— Men vi är inte gifta än, och det är ingen som vet, om vi vi blir't. Se, jag känner honom så litet.

Tycker Lostman om Sven?»

»Nej!»

Ingrid nickade betänksamt.

»Nej, nej.

— Men hvarför gör inte Lostman det? För Swen är då snäll åtminstone. Och så är han så umg, ska Lostman veta.»

Lostman snarkade.

»Ja nu kommer Ragnar med sillen.»

Och Ragnar kom med en sill och en potatiss. Ville Lostman ha mer än en potatis? Nej det ville han inte; men han ville sitta upp. Och så tog Ingrid honom under armarna och Ragnar tog honom om lifvet, och så lyfte de honom upp

mot sänggafveln. Där satt han med en sill i ena handen och med en potatis i den andra.

»Ta potatisen!»

Han grep med bägge händerna kring sillen, sköt in den mellan läpparna och sög och gnafde.

»Nu ska han inte bry sig om, att mamma kommer och frågar efter sillen. För jag har sagt henne; men det gör hon nog ändå.»

Och det gjorde hon. Hon kom genom ytterdörren som hon icke stängde efter sig. Ljuden därutifrån följde henne, sommarljuden, skogsljuden, vattenljuden, fåglarnas läten, vinden, doften, ljuset, allt följde henne in genom den låga, breda dörren. Hon kom i spetsen för en skara glada, ljusa sommarandar, och med tunga steg klef hon bort till bädden.

»Att Lostman törs äta sill. Kan det vara nyttigt för den som är sjuk?»

Lostman gnagde och sög.

»Ja mår han inte illa af det, så. Bara han inte jämrar sig sen.»

Ragnar tog sin gamla plats på sängkanten: Ingrid gick in i grannrummet och började dra på sig strumporna.

»Kommer Bengt snart?» frågade hon genom dörren.

»Han har gått för att möta Sven.»

»Sven? Hur vet du att Sven ska komma?»

»Jag vet inte: men Bengt vet.»

»Ja pappa vet,» nickade Ragnar.

»Och jag som gjort mig illa i benet!

— Tror Frida, att Sven kommer för min skull?»

Frida hade satt sig på väggbordet, som upp-tog rummets ena långsida. Hon drog en nål med tråd ur klädningslifvet, vek upp kjolen och började laga.

»Jag ska be Sven, att han ger mig de blå blommorna. Ska jag inte, mamma?»

»Bara du inte blöter ner dig själf, så.»

»Nej då! När Sven tar dem. Och sen ska Lostman få blommorna. De äro så vackra. Nog vill han ha dem?»

»Nej. — Ta sillen!»

Lostman torkade mun på handen och handen på täcket.

»Jag ville ha er hängda allesamman, det wille jag.»

Frida drog upp en ny kant af kjolen.

»Att Lostman inte skäms.»

»Skämmas? Nej hon! Inte jag men Bengt sika skämmas. För jag kan sätta honom på häktet, mär jag vill. Det kan jag. Och den där andre också. Kan jag.»

Ingrid stod i dörren och kammade sitt hår; Frida sydde och suckade.

»Lostman var ju med om det själf?»

»Ja det var jag. Men mig lär de inte sätta på häktet.»

Han kramade ihop sina händer till ett knutigt, rynnigt knyte och stödde därmed hakan, som icke ville hålla sig stilla. Han var för ögonblicket ganska nöjd med den värld, han snart skulle lämna. Om han nu bara finge vara i fred.

Men Ragnar var envis.

»Är det riktigt säkert, att Lostman inte vill ha blommorna?»

»Jag vill inte, och hör sen! Jag vill lägga mig.»

Ingrid och Ragnar hjälpte honom. Han skrek till och jämrade. Frida förmodade att det berodde på sillen och tog undan de frestande resterna. Gubben jämrade. Plötsligt slog dörren igen, luckan slogs igen, rummet blef halfmörkt. Och gubben

vred sig, slog med armarna, spände sig stel och gapade efter luft. Så kom hostan.

»Dör han mamma? Dör han?» hviskade gossen. Han stod nedtryckt under gubbens arm, och hans panna snuddade vid den sjuka kroppen. Ingrid började gråta.

»Jag vill gå min väg. Jag — vill — gå-å.» snyftade hon.

Frida lugnade henne:

»Inte dör han nu, inte. Han vill ha luft.»

Hon gick och öppnade dörren.

»Där är ju Bengt. Hvar är Sven?»

»Han kommer. — Hvad har ni för er?»

»Å det är Lostman. Jag tror det lider mot slutet.»

»Så.» — Bengt steg in.

»Goddag, Lostman.»

Gubbens ögon snurrade rundt; hostan hade gjort honom yr i hufvudet. Han hörde icke orden men kände rösten och svarade kort och häftigt.

»Bra!»

Bengt smålog och såg sig omkring; när han fick sikte på Ingrid, smålog han ännu en gång.

»Jag tror du gråter? Ja kvinnor är känsliga, unga kvinnor. — Hur är det med dig, Frida? Gråter du också?»

Nej, Frida grät icke. Man kan vara känslig ändå. Och föröfrigt borde Ingrid verkligen skynda sig med påklädningen. Eller tänkte hon gå omkring naken, när Sven kom?

»Hvarför skulle hon inte göra det? Om hon vill och han vill? I själfva verket är det, hvad alla älskande vill: vara nakna inför hvarandra. Och det är icke någon ond och neslig drift, som du tror. Det är nästan det enda vackra och sanna som finns hos älskande. Till en början, åtminstone.»

Frida bara bad att få gå sin väg. Och gick. Äfven Ingrid ville gå sin väg för att sålunda visa sitt ogillande af Bengts åsikter. Men hon dröjde och såg frågande och bedjande på honom.

»Ja, jag har talat med Sven.»

»Om — om mig?»

»Nej, inte om dig. Du kan gärna gå och klä på dig.

— Stäng dörren efter dig; det har fruntimmer så svårt att lära.»

Ingrid gick och stängde dörren efter sig. Bengt smålog och Ragnar fann tillfället ypperligt att göra en ganska viktig fråga.

»Pappa du, är det sant, att du blir rädd om jag tittar på dig — riktigt? Du förstår om jag tittar så där särskildt, säg?»

— För det har mamma sagt», förklarade han.

»Har hon. Ja det kan ju hända.

— Men du vågar ju aldrig se på mig — riktigt? Eller hur?»

Nej det vågade inte Ragnar.

»Ja då så. — Gå nu din väg!»

— Lostman sköter jag själf på en stund. Adjö.»

Och så var Bengt ensam med Lostman och med Lostmans hustru. Han tog den trebenta stolen, den enda, och satte sig hos den sjuke.

»Ja så skulle vi talas vid då, Lostman.

— Du hör väl, hva jag säger?»

Den sjukas händer kramade och kramade; han kastade på kroppen och lyckades komma upp på armbågarna; och med ett nytt kast låg han på vänster sida med ryggen vänd åt Bengt.

»Hör du bättre på det viset? Det var egenomligt.

— Men lika godt. Jag vill bara fråga dig, om du har talat med någon människa angående branden?»

Du ska vara snäll och svara.»

Åter gjorde gubben ett kast med sin eländiga kropp, ett förunderligt kast. Han satte sig upp; skortan gled isär öfver bröst och skuldror och visade hud, på hvilken döden redan börjat fingra.

»Nå Lostman, har du talat med någon?»

»Ja — ja — med dig!»

»Den upplysningen behöfde jag inte. Och så ska du försöka att inte bli häftig. Det är inte nyttigt.

Och jag vill ha svar — förstår du?»

Lostman förstod; hans vrede försvann. All hans hjälplöshets ångest föll öfver honom. Han sjönk framåt, och hufvudet sviktade svagt, som om det hade suttit på en slapp stålfjäder.

»Bengt lille, Bengt lille», kved han. »Det var ju inte jag som gjorde't. Det var ju inte jag som tände.»

Bengt blef otålig, men behärskade sig.

»Nej det var inte du som gjorde't. Det var jag och Sven. Och jag kan inte inse, att jag kunde göra på annat sätt. Det kan jag inte.

Du fick ju förrästen också godt af det. Eller hade åtminstone fått, om inte sjukdomen kommit. Besvärligt nog.

Nå nu är det i alla fall inte fråga om det. Jag vill veta, om du har talat om någonting, och i så fall, hvad du har talat om. Jag vill veta, om länsman har någonting att stödja sig på. Det är mycket viktigt för mig att veta det. Förstår du?»

Dagens hetta hade börjat. Solen brände kvarnkammarens tak och väggar. Och ute-luften, som värmts och stilla flöt kring huset, vågade sig icke in. Sjukdunstarna svällde och fyllde rummet; de klubbade vid väggarna, de svepte sig kring man-

nen, kring honom, som vakade öfver den sjuke. De klubbade vid hans hals, vid hans panna, vid hans läppar; de smögo sig in i hans skägg och i hans hår. De flöto in i näsa och mun.

»Lostman, svara nu! Här står jag inte ut längre.»

Han viftade med näsduken framför ansiktet.

»Är du rädd? Hva är du rädd för? Du kan väl förstå att jag inte vill göra dig något illa. Du är ju slut. Hva skulle jag göra dig?»

Men jag vill veta; jag måste veta. Jag vågar för mycket annars, det blir naturligtvis att svära sig fri. Och då vill jag ha ryggen klar.

Nå Lostman!»

Men gubben var inte rädd längre. Bengts ord hade ställt inför honom det enda, stora, oundvikliga, det enda, som betydde något. Att han skulle dö. Det gjorde honom lugn, det gjorde honom oåtkomlig. Han föll tillbaka på rygg; ett ögonblick låg han stilla, uttröttad. Så knäppte han mödosamt händerna, läpparna darrade och skildes till ett ord eller till ett leende; ett mörkt skum sipprade fram i mungiporna.

Bengt förstod.

»Ja du är räddad», sade han. »Intet ondt i det. Det är inte så farligt för mig heller. Jag har i värsta fall en utväg. Jag låter Sven stå för det. Har man sett någon af oss, så är det honom. Och han vågar ingenting säga — ingenting säga, nej. Ingenting. Om mig.

Och neka vågar han icke.

Och så är han ensam. — »

Han stirrade framför sig; han hade glömt den dåliga luften och viftade icke längre med näsduken.

Så svalde han och tog om de sista orden.

»Han är ensam, mer ensam än jag. Jag ville

gärna rädda mig själf och gossen. Resten bryr jag mig inte om. Men mig själf och gossen. Det skulle jag vilja. Eller hur?»

Plötsligt högg han gubben i armen och tryckte hårdt.

»Tala nu din gamla best!»

Men lika hastigt släppte han sitt tag. Han reste sig långsamt och gick mot dörren. I dörren stod Ragnar.

»Pappa?»

Pappa, får jag komma nu?»

»Ja.»

»Pappa, är det sant att Lostman kan sätta pappa på häktet, när han vill? För det sa han. Inte är det sant?»

»Nej det är icke sant.»

»Ser Lostman det!»

Bengt svängde om; han gick förbi sängen bort till gumman, den döfva och blinda, som satt dold bakom sänggafveln. Hon kände, att han var där, och sköt ihop skuldrorna, så att ryggen blef kullrig, sträckte fram hufvudet och murrade.

Han gned henne öfver ryggen.

»Tänk, det här tycker hon om», skrattade han.

»Pappa, Sven vill inte plocka blommorna åt mig. För han är rädd att väta ned sig.»

»Sven är förståndig; Sven har nya skor.»

»Ja men det har inte jag.»

»Du ska få.»

»Har pappa pengar då? Tänk! Ja men jag skulle ge blommorna åt Lostman. De är så vackra så. Men Lostman vill rakt inte ha dem.»

»Nå då så.»

»Ja men jag tror nog, han vill ändå.»

»Puh, här kan jag inte vara längre.» Han gaf gumman en afskedsdunk och skyndade ut,

»Sven!» ropade han. Har du sett till fruntimmerna?»

Sven kom just från fruntimmerna. Han hade hjälpt Ingrid att skaka en duk. Och var varm. Bengt tog honom i skuldrorna och såg honom in i ögonen. Sven måste skratta, och slutligen skratade äfven Bengt. Men plötsligt släppte han sitt tag, strök med händerna öfver ansiktet, nästan strök bort sitt skratt.

»Vi ha just icke skäl att skratta. Jag tror gamle Lostman skvallrat.»

»Om? —» Sven slutade att skratta.

»Ja, jag tror.» Och Bengt sträckte på sig och gäspade vidöppet.

»Jag mår illa; jag är visst hungrig. Måntro vi få äta snart?»

Ragnar satt framåtböjd på den trebenta stolen och höll sig fast vid sängkanten. Han var rädd, att någon skulle vilja slita honom därifrån. Han darrade på rösten.

»Lostman, hör han?»

»— Nu ska jag berätta om de blå blomorna.»

II.

Ingrid bar ut soppan. Skålens handtag voro icke riktigt pålitliga, och Ingrid bar med mycken försiktighet och suckade af lättnad, när hon lyckligt bragt den på bordet.

»Att du bär så slarfvigt!» klagade Frida.
»Det kunde ha gått illa.»

Ingrid häpnade inför en så orättvis beskyllning men låtsades inte ha hört.

»Ska jag slå upp?»

Frida stack skeden i skålen och smakade.

»Att den inte är varm!»

»Att du sticker din slef i skålen!» härmade Bengt.

Frida förargades: Ingrid gaf soppa åt Bengt, åt Frida, åt Sven. Sven undrade, om inte Ingrid själf skulle ha soppa. Men Ingrid tyckte dett var för varmt, hon orkade inte äta. Frida förmodade att hon steg upp för sent om morgnarna, då mister man matlusten. Bengt ansåg att man kunde ligga hela dagen och likväl äta. Och såå sockrade han på soppan. Sven pepprade. Hvarför han gjorde det, kunde Ingrid inte begripa. Men det begrep Frida och skulle själf ha pepprat, ifall hon hade tyckt om peppar. Bengt gnuggade händerna.

»Jag tycker om socker, jag», avslöt han samtalet. Och sockrade på nytt.

Solen gassade.

Samtliga med undantag af Ingrid åt hvar sina två fat soppa, och de funno sysselsättningen så angenäm, att de läto den tysta munnen. Ingrid satt tillbakalutad och vägde på stolen. Hon hade heller icke lust att prata. Hon tänkte. Jaa egentligen tänkte hon inte heller. Hon stirrade. Upp i sommarluften; det far gnistor i sommarluft, fullt med små gnistor, som ha så brått, som dansa. Solen tänder dem. Solen sätter eld i luften, gör den till ett fyrverkeri, ett tyst fyrverkeri.

Ingrid undrade, om Sven kunde se gnistorna?? Sven höll för tillfället på med att äta, men han brukade se gnistor, ifall han stirrat en stund i luften..

Bengt slamrade med skeden.

»Hva får vi nu? Fisk förstås!»

Ja. Att inte Bengt tyckte om fisk! Nu kunde Ingrid byta om fat. Och vara försiktig, när hon tog upp fisken, den hade visst kokt lite länge. Sven erbjöd sin hjälp men fick afslag. Ingrid dukade bort och dukade fram. Sen gick hon bort till forsen.

»Där stå Ragnars blommor», sade hon och pekade. »Jag tror jag hoppar i?»

Sven tog henne om lifvet.

»Det låter du bli.»

Frida tyckte inte om dumt skämt; föröfrigt trodde hon icke att man skulle kunna drunkna där. I den stora forsen kunde man drunkna men icke i den här. Den här var endast en liten gren af den stora. Och därtill var den uppdämd; för att icke dra vatten från kvarnen. Kvarnen fanns visserligen icke mer; men dammen fanns, och vattnet flöt ganska stillsamt och beskedligt öfver dess trä och sten, fräste litet i fallet, flöt en half meter under kvarnkammarens stentrapp och delade sig kring en liten ö, en sten, som samlat jord på sin hjässa. Och som en fjäder på jordhatten sviktade vackra blå blommor.

Ragnars blommor.

»Att ni inte sätter er så man kan få äta!»

Sven ville stå länge ännu, men flickan gjorde sig lös. Bengt lade för sig betydligt af fisken, som han icke tyckte om, och rörde med gaffeln bland bitarna.

»Det här är ju soppa, det här också.

Hvarför lät du inte stå, som de stod? Så hade jag åtminstone haft någonting att se på.»

»Du kan väl se på dem nu också.»

»Nej, hvar för sig gör de mig inget nöje. Men tillsammans voro de något, som jag vördar. —»

»Hva då?»

»Lyckliga.»

»Å!» suckade Ingrid. »Ja», sade Sven. Men Frida ansåg att allting har sin tid; när det är dukadt, ska man äta. Och Ingrid påstod, att man icke behöfver vara lycklig därför att man —

»Älskar? Hva? Nej, det behöfver man inte. Men man inbillar folk, att man är det. När man är ung och älskar, inbillar man både gud och människor, att man är lycklig. Och det är någonting, som både gud och människor värda. Äfven vilddjur lär hysa en viss aktning för kärlekslycka. Det är visst ytterst sällan, de äta älskande. Har inte Frida hört det? Ja men så lär det vara.

— Föröfrigt är det väl de ungas uppgift här i lifvet: att lura allt och alla.»

Att Bengt trodde det!

»Ja hva skulle de annars ha för uppgift?»

Jo det hade de visst det! det var Ingrid säker på. Särskildt unga män hade mycket stora uppgifter. Hvad för uppgifter? — Det borde Sven veta själf.

Frida ansåg att kärlek vore den största af alla uppgifter. Och Sven sade: ja. Men då rodade Ingrid och drog ihop ögonbrynen.

»En ung man ska göra någonting, som är stort och godt annars vill en flicka, en bra flicka, aldrig se åt honom. Aldrig!»

Men hur ska han veta, hvad som är stort och godt? Ingrid ville gärna öfverlämna den saken åt samvetet. Men hon visste icke, huruvida Bengt kände till samvetet, och måste därför ge sig in på enskildheter.

»Han ska göra godt. Han ska hjälpa gamla människor, som ingenting orka, och barn, som ingenting kan —»

Bengt föll in hastigt och kort:

»Hvadå? Med hva då? Med att plocka blå blommor?»

Ingrid teg men rodnade så djupt, att Sven smittades. Å en sån snäsa, hon fick, tänkte Frida, Bengt kan vara bra, när han vill. Emellertid kände hon, att hon icke borde visa Sven sin tillfredsställelse.

»Att inte Bengt har ätit än!» sade hon. »Vi andra ha slutat för längesen.»

Han rörde omkring bland fiskbitarna och reste sig. Han skulle söka skugga bakom kvarnkammaren. Och så ville han tala med Sven. Sven ville hellre tala med Ingrid men följde.

»Sätt dig!

»Vi måste göra oss reda för, hur vi har det, och hvad vi möjligen kan göra åt saken.»

Javisst, det måste de. Sven stramade upp sig som en soldat inför sitt befäl.

»Nej, sätt dig!

Tänker du gifta dig med Ingrid?»

Frågan kom tämligen oväntad och besvarades endast af en pannryckning och en förskräckt blinkning.

»Jag är den enda släkting, hon har, och måste följaktligen ta hand om henne. Men två och antagligen ännu fler har jag inte lust att dras med. Det förstår du. Det kan vara tungt nog ändå.»

Sven blef förnärmad, tog en förnärmad min, och mötte modigt de grå ögonens glittrande, småleende blick.

»Du behöfver inte vara ängslig; jag ska nog laga, att vi få någonting att lefva af.»

»Och om de häkta dig?»

Åter pannryckning och blinkning.

»Mig?»

»Ja dig; för mordbrand. Det var du, som tände.»

»Ja men du —»

»Jag hade också godt af det, menar du? Det menar Lostman också. Det är egendomligt. Tro ni, saken blir mindre farlig, därför att jag hade godt af den?»

»Nej men du —»

»Mig häkta de icke. Åtminstone inte till en början. Ingen har sett mig.»

Sven skrapade med fötterna och gned sig på knäna. Han kunde —, han kunde —; men han vågade icke. Han vågade icke säga, hvad han ville säga. Istället sade han:

»Då blir det bra synd om Ingrid.»

»Det är inte fråga om Ingrid nu; det är fråga om dig. Om Lostman har talat, om man har sett dig, om du följaktligen blir häktad —, hvad tänker du då göra?»

»Göra?»

»Hvad tänker du säga?»

»Ja —, jag vet inte. —»

Bengt rätade på sig, lutade sig bakåt och tryckte nacken hårdt mot väggen.

»Det är det, jag vill veta.»

Den unges blick irrade hit och dit, hit och dit; han visste inte, hvart han skulle se, hvart. Och eldgnistor såg han. Ja nu såg han dem. Och så sade han — nästan innan han själf visste af det —:

»Om dig kommer jag naturligtvis inte att säga någonting. —»

»Nej. Det skulle inte hjälpa dig.»

»Ånej. Och så är det ju det med Ingrid. På det viset finge hon ju ingen, som toge hand om sig.»

»Nej visst. Och Frida och gossen —»

Sven fick ett plötsligt begär att icke vara ädelmodig; han tog i luften som för att fånga flugor.

»Dem bryr jag mig inte om!»

»Nå ja, för Ingrids skull då.» Tonen var allvarsam men en skratglimt for öfver ansiktet.

»För Ingrids skull.»

»Ja. — Och så får du lofva mig, att när det där —»

»När det är öfver, menar du.»

»Ja. — Så får jag Ingrid!»

»Får du henne? — Om hon vill, ja!»

Sven måste dra på mun. Han visste, att hon ville.

»Nu, ja. Men —»

»Men hva då?»

»Sen du har suttit på fängelse? Det föreföll mig, som om hon skulle ha andra föreställningar om ungt folks uppgifter.»

Sven sneglade på honom; skämtade han?

Nej det gjorde han icke. Då sade Sven helt enkelt: ja.

Och så sade han:

»Men tror du —?»

»Vi ska fråga henne.»

»Nej, nej!»

»Jo, jag ska fråga henne. Det är bäst att ha allting klart.»

»Nej låt bli, hör du!»

Men Bengt ropade på Ingrid. Och när det istället var Frida, som kom, frågade han henne, om hon hette Ingrid? Nej det gjorde hon icke. Och så gick Frida, och Ingrid kom.

»Hva är det?»

»Jo, jag har någonting att fråga dig om. Vi sitta just och tala om dig.»

»Gör ni?»

»Sven vill gifta sig med dig.»

»Vill han det? —»

»Nå, hva säger du?»

»Jag? — Vi få väl se.»

De voro så underliga, de där båda. Bengt såg på henne — så obehagligt. Och Sven såg icke alls på henne. Och var ledsen. Hvad var det med dem? Ingrid kände, att gråt var i närheten.

»Det är väl inte så brådt», skrattade hon till.

»Nej det vet gud, det inte är! Sven kan inte gifta sig ännu. Han måste bort på en tid.»

Måste han bort? Att det skulle dröja, innan de kunde gifta sig, det visste Ingrid. Men skulle han bort? Hvert skulle han? Hade han kanske fått arbete?

Bengt pustade till och slog ut med armarna.

»Jag tror, det blir åska. —

Det där får Sven tala om själf.»

»Är det någonting tråkigt?»

»Det är någonting mycket tråkigt.»

Ingrid undrade, hvart gråten tagit vägen; hon kände den icke längre. Hon gick bort till Sven och strök honom öfver hufvudet. Han såg bra olycklig ut.

»Vill Sven säga det?» frågade hon.

Sven talade icke, rörde sig icke, suckade icke.

Då sade hon:

»Sven vet, att jag väntar. Hur länge det än dröjer.»

Bengt hade rest sig och gått några steg; nu vände han.

»Jaså, du vill vänta. Vet du, hvad du väntar på? Nej, det vet du icke; det vet man aldrig. Jag har också väntat; jag har aldrig gjort annat. Och så småningom har det kommit det ena efter det andra, det, jag hade väntat på. Och för hvar gång har jag tänkt: Om du inte hade väntat! Om du inte hade väntat! Om du istället hade — Pusch!

— Nej barn, var inte dumma! Det säger jag er. Vänta inte!

— Man lurar sig. —»

Ingrid förstod honom icke. Hon hörde knappt, hvad han sade, men hon tyckte, det lät som hån. Gråten, som åter lät känna af sig, gjorde henne häftig.

»Du är så elak; du är bara elak! Bara ondt tänker du, och bara ondt säger du. Men jag bryr mig inte om dig; och Sven bryr sig inte om dig. Och Sven kommer aldrig att göra någonting styggt. Men det gör du!»

»Och om han redan gjort?»

»Nej du, det har han inte! Det ljuger du. Och han får inte, han kan inte. Hör du det! Och det har han inte gjort.»

Bengt kisade och såg på henne; sen såg han på honom, som satt på bänken. Han såg hur det skakade i honom.

Och plötsligt kom vreden öfver honom.

»Jaså, han får inte, han kan inte. Tror du, det finns en människa, som icke kan göra något ondt? Ja Lostmans hustru, kanske. Nej det var inte det, du menade. Men du menade någon-

ting annat; ifall du nu vet hvad du menar, unge!
— Du tycker ju om honom där, du är ju kär i
honom, säg? Och så jollrar du: han kan inte
göra något ondt. Vet du, hvad det är, att säga
sådant till den, man älskar? Till den som älskar
en? — Det är att slå honom, att piska honom,
att hudflänga! Begriper du?»

Han tystnade; så sade han:

»Ja gråt inte. Du förstår inte.»

Och då började Ingrid gråta.

I detsamma kom Frida.

»Att du är så orolig, Bengt!»

Han svängde om på klacken.

»Är jag orolig?»

»Det hör jag väl på rösten.»

»Jaså. —

— Ja nu går jag och ser, hur det är med
Lostman.

»Jag tror det blir åska.»

Han gick rundt huset och upp på trappan.
Inifrån sjukrummet hördes ett ifrigt hviskande.
Bengt hejdade sig, vände sig om och såg ned
öfver forsen.

Han strök med båda händerna öfver håret
och log.

»Nej jag är visst för gammal att plocka blå
blommor, jag.»

— — — — —
Lostmans hustru rörde sig; hon hade fått ett
oroligt drag kring munnen, det ryckte, det dar-
rade; öfverläppen drogs upp och ned. Ragnar
såg förskräckt på henne och undrade om hon
kunde höra. Men det kunde hon naturligtvis
icke.

Och äntligen hade Lostman vaknat. Just
som Ragnar börjat sin berättelse, hade han som-

nat, obarnhärtigt och tyst. Bara blundat och icke hört ett smul. Och gossen hade icke väckt honom, varit alldeles tyst, icke rört sig. Men hans runda ögon hade spejrat efter hvarje lifsteecken, icke släppt den sjuke en sekund. Ända till dess gumman nyss börjat röra på sig; då måste han se på henne.

I detsamma vaknade Lostman. Ragnar spratt till; nu skulle han få berätta.

»Vill han ha vatten?» frågade han inledningsvis.

Ragnar sprang efter vatten och hällde i den sjuke, som icke kunde svälja hälften.

»Å hosta inte; snälla Lostman!

Hör han på nu?»

Lostman hörde, och Ragnar började:

»Jo, det är om blommorna. Det var en man, som gick i skogen. Men det var inte pappa, för det frågade jag. Utan det var en, som var alldeles ung. Fast han var nog äldre än jag —», tillade han betänksamt och med en viss blygsamhet.

»Han var äldre förstås, och så gick han i skogen. Med en yxa för att fälla träd. Och han gick så långt, långt in i skogen där det inte fanns några människor. Där finns bara träd och mycket annat sånt där. Och när han kommit riktigt in i det, så började han hugga. För det tyckte han var roligt, och så ville han ha ved. För det var kallt.»

Den sjuke snackade; han tyckte, han såg is någonstans. Och han ville så gärna ha en liten liten bit på tungan.

»Hvad är det, han vill?» frågade Ragnar otåligt. Men gubben fick icke fram ordet och lät saken förfalla.

»Hör på då!»

— Jo han gick i skogen och högg. Och så blef han ond. För det blir man, när man går och hugger och har en stor yxa i hand. Och så högg han det ena efter det andra i ett kör. Mycket mer än han behöfde. Och han högg nästan hvarst enda träd. Så det fanns knappt någonting kvar.

— Ja men någonting fanns det väl ändå? Tror inte Lostman det?»

Lostman kunde icke riktigt följa berättelsens gång. Han låg och letade efter det där märkvärdiga ordet, det där kalla, som vore så skönt att ha på tungan.

»Men så när han hade huggit och huggit, så blef han trött. Och då la han yxan ifrån sig och satte sig på en stubbe och tittade ner i marken. —

— Fast jag brukar då alltid titta upp i luften, när jag är trött.»

Lostman tittade också upp i luften. Och tyckte sig se rök vagga af och an under taket; brandrök. Det gjorde honom än törstigare; han längtade efter vatten, vatten. Efter det där kalla hvars namn han hade så svårt att finna.

»Och bäst han satt där och tittade, så fick han syn på blommorna. Och det var de blå blommorna. Och dem hade han trampat ned. Alldeles. Tänk!»

Ragnar pustade ut. Han hade kommit till sin berättelses midtpunkt och hvilade. Han undrade, om Lostman verkligen hörde på. Det såg icke så ut. Men ibland kan folk höra utan att det syns på dem.

»Jaha, nu såg han dem nog. Men nu var det försent, för nu var de trasiga. Och första gån-

gen, han såg dem, tänkte han; jag kunde gärna ha plockat dem och tagit dem hem till min fästmö — eller till någon annan sån där.»

Mannens fästmö intresserade honom icke mycket, och han anade, att gubbens intresse därvidlag icke var större än hans eget. Men mannen och blommorna!

»Kan Lostman tänka sig! Så skulle mannen gå hem och så tog han yxan och gick och gick; men gick bara rundt. Och så fick han syn på blommorna igen. Då sa han: Här finns bara blommor. Och jag har trampat på dem alla.

— Men det var samma blommor, förstår Lostman, för mannen hade gått rundt. Fast det visste han inte. Ja och så gick han igen, men hur han gick kom han alltid tillbaka. Så han kunde lika gärna suttit stilla, tycker jag.

— Och tredje gången han såg dem, så svor han visst, tror jag. Men sen sa han ingenting och tänkte heller ingenting, sa pappa, utan bara gick och gick. Och yxan slängde han ifrån sig för den var så tung. Och för hvar gång han kom till blommorna, vände han sig bort. Men inte hjälpte det.

— Ja, så hade han gått både länge och väl. Men, vet Lostman när han då kom tillbaka för allra sista gången, då stod han inte ut längre. Utan då föll han på knä och gräfde i jorden med bara fingrarna, så att han gräfde upp blommorna med rötter och allting. Ja.

Och så tog han dem och bar dem raka vägen, för nu gick han raka vägen, ser han — och så gick han genom forsen, fast det fanns mycket mer vatten i den än nu. Och så kom han till ön, och där gräfde han en liten grop och satte blommornas rötter i den och hade omkring

jorden och hällde vatten på, så att blommorna fick det riktigt bra.

Och vet Lostman hva?»

Tydiligen icke.

»Jo då blef blommorna hela och fina och vackra igen, Och ingen kunde någonsin trampa på dem förstås.

Jaha!»

Ett tungt, tassande ljud förmådde Ragnar att vända på hufvudet; gumman hade rest sig från sin bänk och ströfvade omkring i rummet. Hon smög sig kring väggarna lik en försiktig men vetgirig råtta, hon strök med händerna öfver allt, hvad hon fann, och hufvudet förde hon långsamt af och an, ängsligt, nosande undersökande, rädd att stöta mot osedda hinder.

Ragnar visste, att det betydde olycka, när Lostmans hustru gick; hon hade gått samma kväll hästen dog af kolik, hon hade gått dagen före branden. Och nu gick hon igen. Hvad skulle nu ske? Om Ragnar bara kunde få henne att sätta sig! Han ville försöka.

Men i detsamma greps han bakifrån af den sjuke, som drog sig upp, stödjande sig på hans axlar. Gossen kände det gamla fuktiga och brännande hufvudet tryckas mot sin kind; han ryckte till men gjorde icke något försök att komma lös.

»Ser du henne? Ser du henne?» hviskade gubben. »Nu går hon! Nu får de se!»

Ragnar morskade upp sig.

»Släpp mig! Jag ska sätta henne, jag.»

»Du låter bli! Hon får gå, hon får gå!»

Hon gick med allt hastigare steg, hon snurade rundt med händerna lyfta och med näsan i vädret, hon for från den ena väggen till den andra, trippande, hastigt, oroligt. Hon dansade

som en marionett, en leksak, en maskin hvars spända fjäder sätter hjul och kedjor i rörelse.

Bara Ragnar kunde få stanna henne! Men Lostman höll honom i axlarna; den sjukas öfverkropp hängde på sitt unga stöd, het, flämtande, darrande.

»Nu går hon», hviskade han, »nu får de se! — Kommer hon hit, så slår vi henne. Hit får hon inte komma. Vi motar henne.»

Men hon kom aldrig till sängen. Hon snurade om på golvet, hon stöttes från vägg till vägg och trasslade in sig i hörnen. Under dagar och nätter hade hon spart och hopat krafter, orörlig, utan att tänka, nästan utan att lefva, endast tuggande och sväljande sin föda. En girigbuk på krafter. Och nu hade hon med ens blifvit frikostig, öste ut sina krafter i detta gående, som bådade olycka.

Plötsligt styrde hon sin blinda färd mot ytterdörren. Den sprang upp, stötte emot något.

»Hva nu? Hva är det med henne?»

Bengt grep henne om handlederna; hon hade svårt att stanna, men då han strök henne öfver ryggen, blef hon stilla, orörlig; fjädern hade slappnat. Och Bengt måste nästan skjuta henne bort till bänken. Där släppte han henne, och hon sjönk ned.

»Såå. Hon går omkring och spökar.

Släpp honom!» befalldes han gubben. Men då denne icke förstod eller icke ville, slet han lös hans händer. Gubben föll ihop, och andedräkten rosslade ut ur hans gapande mun.

Bengt tog sin gosse vid handen.

»Här får du inte stanna. Kom!»

III.

Kvarnkammaren var egentligen icke en utan fyra kammare, uppradade bredvid hvarandra, hopspikade i en rad. Första rummet tillhörde Lostmans; i det andra hade fruntimmerna sina bäddar, i det tredje Bengt och gossen. Det fjärde kunde tjänstgöra som kök tack vare en öppen spis, som murats upp i dess ena hörn.

Bengt tog Ragnar med sig in i deras sofrum. Han stängde dörrarna väl, han kunde icke tåla drag, det gjorde honom yr i hufvudet.

»Kan du hjälpa mig att packa?»

»Ska pappa resa bort?»

»Ja.»

»Får jag följa med?»

»Nej. — Öppna kistan!»

»Ska pappa resa långt bort?»

»Min vän, du ska icke göra så många frågor.

Det är icke alltid, man kan besvara dem. Ju mindre man frågar, desto bättre är det.

Hvar är skjortorna?»

Ragnar höll i kistlocket; Bengt böjde sig ner och ref om bland kläderna; han pustade, blodet steg honom åt hufvudet. Han rätade ut sig.

»När kommer pappa igen, då?»

»Pusch! Mamma får lof att tvätta åt mig, genast. Plocka ut det smutsiga och lägg det i en hög på golfvet. Jag ska hålla i locket.»

Ragnar dök ned med öfverkroppen. Bengt släppte locket med höger hand, tog ett stadigt tag i gossens byxor och lät honom stå på hufvudet bland kläderna. Gossen skrek midt mellan

skratt och gråt, och Bengt lyfte honom högt i luften och satte honom på golfvet.

»Där ser du, hur stark pappa är! Blef du rädd!»

»Usch nej! Men det var så otäckt.»

»Ja, tror nog det», skrattade Bengt. »Upp nu och plocka! Jag lofvar att inte göra om det.»

Ragnar plockade och drog och pustade och samlade i en hög på golfvet. Så frågade han ännu en gång, när pappa skulle komma hem?

»Kan du minnas faster Hanna? Hon, som bara har ett öga?»

»Nehej, pappa! Hon har två; fast hon ser bara med det ena. För det andra är det fel på.»

»Ja, det har du rätt i. Vill du komma till henne på en tid?»

Nej, det ville Ragnar visst icke. Ja men faster Hanna var snäll, och så hade hon två pojkar, som Ragnar skulle få leka med. Det hjälpte icke, Ragnar ville stanna hemma. Men slutligen frågade han, om mamma skulle följa med? Ja. Och pappa? Nej. Gossen betänkte sig, så suckade han och gjorde en handrörelse som han sett mamma använda vid liknande tillfällen.

»Jag får väl göra det, då.»

Bengt skrattade och lyfte gossen upp till sig.

»Titta nu på mig, titta riktigt!»

Ragnar lade händerna på hans axlar, böjde ned hakan och såg med stora ögon på detta ansikte, som han kände så väl. Och som han icke kände. Det krusiga skägget, som sände sina förtrupper ända upp under ögonen; pannan, som valkats klumpigt och oregelbundet; ögonen, som glittrade, som sände skrattrynkor till höger och vänster, skrattrynkor djupa som sorgefårar.

Och leendet! Leendet, som grep i musklerna, kämpade med dem, vred dem, böjde, hakade sig fast i kramp, om ingenting annat hjälpte. Leendet, som aldrig gaf tapt, och som aldrig segrade fullständigt. Nästan aldrig.

Bördan blef tung till slut, och Bengt andades hårdt. Gossen hviskade:

»Är du rädd nu, pappa?»

Ragnar kände, att armarna trycktes hårdare kring honom, och han såg leendet försvinna, sjunka ned i de djupa, svarta pupillerna, som fingo en blåaktig glans.

Och så kom det igen; välde upp till ett stort, fullt öppet skratt.

»Ja, litet, litet, gossen min! Du är ju tung som en sten. En riktig liten kvarnsten!»

Han lät gossen glida ned på golvet.

»Nej, kallar du det här att packa? Hvar har jag mina stöflar? Är de trasiga? Nej?»

»Ska du vara länge borta, pappa?»

»Ja. — Lofva mig nu tre ting; vill du det?»

»Det beror på, hvad det är för slag», gjorde Ragnar en knipslug min.

»Naturligtvis, vi ska spela ärligt spel, vi båda. Alltså numro ett: att du så sällan som möjligt rifver hål på dig själf och på dina kläder. Ofverenskommet?»

»Får jag nya skor då?»

»Ja, jo det ska du få. — Och så ska du vara snäll och artig mot faster Hanna. —»

»Det var det andra, det», anmärkte Ragnar.

»Nej det får gå för ett, de båda. — Numro två: att du lyder din mamma i allting. Ja det vill säga i allt, hvare en man kan lyda en kvinna. Jag begär inga orimligheter.»

»Nej för alldeles kan jag inte lyda henne. —»

»Förstår sig; men så mycket som möjligt.
— Och numro tre: att du aldrig frågar efter din
pappa.»

»Får jag aldrig fråga efter pappa?»

»Du får aldrig fråga, hvar pappa är, eller
hvad pappa gör. Hör du! Ska vi göra en öfver-
enskommelse. En öfverenskommelse i godo, säg?
Du frågar aldrig efter mig, och jag frågar aldrig
efter dig. —»

Ragnar öfvertänkte de möjliga fördelarna.

»Får jag göra, hvad jag vill då?» frågade han.

Bengt svarade icke; han gaf honom en hastig
och ovan smekning.

»Du blir nog snäll, gossen min; det är hufvud-
saken! Kom ihåg, att det är hufvudsaken! Jag
skulle önska, att alla människor visste det.»

»Det vet jag!»

»Är du människa du, lillepytt?»

»Nej», erkände Ragnar sin svaghet. »Jag är
bara barn.»

»Tyst! — Hvem är hos Lostman?»

»A pappa, du ska få se, hon går nu igen!»

»Nej, det är någon, som talar.»

Ragnar sprang igenom fruntimmernas rum
och tittade i nyckelhålet. Han kom tillbaka på
tåspetsarna.

»Pappa! Det är en främmande kar.»

»Såå. Hur såg han ut?»

»Det vet jag inte, för han vände ryggen till.
Men han var alldeles kutig.»

»Var han. — Hör du, samla ihop det här
och bär ut det till mamma. Genom köket. Men
skynda dig!»

Han klappade i händerna.

»Skynda dig! Nå!»

Bengt stängde dörren efter honom och lade

på haken. Gick några slag af och an; gick in i grannrummet och stängde dörren till sitt eget; gick åter några slag och stannade framför dörren till Lostmans rum.

Han gjorde en grinmin, någonting midt emellan arg hund och tjufpojke. Och slog upp dörren.

»Är det kanske mig, länsman söker? Var så god och stig på! Här är vi i fred.»

»Nej se där är ju Bengt! Nå det var bra. Jag hade lite jag ville tala med honom om.»

»Stig på! Lostman är sjuk, som länsman ser, så det är bäst vi låter honom vara. Var så god och ta plats. Jag står.»

»Det är visst illa med Lostman, kan jag förstå. Jag tror, han yrar. Han talade om blommor. —»

»Såå. — Ja det är nog illa med Lostman.»

Länsman vaggade på den rangliga bänken och snurrade sin gråblå skäggtofs mellan händerna.

»Bengt ser kry ut, han. Men ni har visst litet obekvämt här? Hvarför flyttade ni hit upp?»

»Det har brunnit för oss i byn. Visste inte länsman det?»

»Jo visst, visst. Men ni flyttade, innan det brann, vill jag minnas.»

»Ja. Det är ju bäst att ge sig af i tid.»

Länsman slog till ett stort skratt, men slutade tvärt då han märkte, att han icke fick sällskap. Han sneglade på Bengt förskräckt, som om det hade varit han själf, som försagt sig.

»Förrästen är det just angående den där branden, jag skulle vilja tala litet med Bengt.»

»Såå.»

»Ja, se folk pratar så mycket om den där branden.»

»Man ska alltid tro, hva folk säger.»

Nu blef länsman förargad.

»Jag är inte den, som tror —» högg han i.
Men Bengt afbröt:

»Det tror jag, länsman gör orätt uti. Jag tänkte så jag med, förr i tiden. Men nu tror jag allt, hvad folk säger mig. Jag vet inte, hvarför man ska tro mindre på dem än på någon annan? Eller hur?»

»Säger han det? Ja då ska jag säga honom, att folk talar bra illa om den där branden. Bra illa!»

»Såå. — Ja, jag vet ju ingenting om det där. Jag har inte varit nere i byn sen åtta dagar före branden.»

»Har han bevis på det?»

»Ja. — Om jag vill.»

»Vill! — Men det ska vara ojäfviga vittnen, förstår han. Har han såna?»

»Ja. — Om jag vill.»

»Hm.»

Länsman började snurra sitt skägg åt andra hållet.

»Nå det är ju ingen, som säger något ondt om Bengt — precis. De talar om en annan; en, de kalla Sven. Känner Bengt honom?»

»Det gör jag. Föröfrigt är han här just nu.»

»Är han? — Ja det är egentligen om honom, folk pratar. Ja, och så var det ju Lostman, en gång. Det var väl en fjorton dar före branden, jag träffade honom. Han hade köpt sig brännvin, för det hade han råd till, sa han. Och så sa han någonting konstigt om dig, Bengt.

Men det förstås, han var väl sjuk redan då.»

»Det är riktigt; han var lite sjuk redan då. Men det är först i dag, han börjat yra.»

»Jaså, jaha. Hm.»

Och åter blef länsman förargad, och åter gjorde han en helomvändning i sin skäggsnurrning.

»Hör du Bengt! Du talar illa i egen sak, du. Det ska jag säga dig!»

Bengt knäppte händerna bakom nacken och kisade.

»Gör jag? Vill du inte tala med Sven?»

»Jo, åjo, det kunde jag väl också vilja.»

»Jag ska ropa honom. — Jaså det var i egen sak, jag talade? Det visste jag inte.»

»He» smålog länsman. »Det var väl inte meningen heller.»

»Nej, jag förstår. — Ja då skulle jag nog ha talat på ett helt annat sätt. På ett helt annat sätt.»

Han började gå i en halfcirkel kring den sittande, vände hastigt och ökade takten efter hvarje vändning. Länsman kände sig litet orolig, hans ögon rörde sig med svårighet och kunde icke följa med.

»Nej hör nu, låt bli det där! Man blir bara yr i hufvudet. Stilla sig!»

»Ja.» Bengt stannade framför honom. »Visst.

Det är således den där dumme pojken, ni ska ha fast för branden? Därför att han samma afton varit i byn, och därför att ni vid brandstället funnit anordningar, förbannadt idiotiska anordningar, som tyda på mordbrand. Inte sant?»

»Hur — hur vet han det?»

»Det vet han. Men hvad han inte vet, det är, hva den där Sven, de kallar'n, skulle ha för nytta af branden? Man tänder väl inte eld på hus för lysa sig hem heller. Nå?»

»Hå, det finns väl andra, som kunde ha nytta af det.»

»Andra, det är väl jag, det?»

»Eftersom han själf säger det —»

»Ja. — Nå men tror länsman, att jag är en häxmästare, som kan vända folks vilja efter min egen? Inte tror länsman på sånt?

— Hör nu på, ska du få höra! För det första: i morgon tänkte jag ge mig af till stan för att få ut försäkringen. —»

»Den lurar han sig på —»

»Det förefaller nästan så.

— För det andra finns det ett testamente, enligt hvilket jag förordnas till gumman Lostmans förmyndare. —»

»Hå!»

»Ja det var inte så märkvärdigt. Hon är inte riktigt klok; men det är jag.

Nå för att nu återvända till den där Sven, de kallar'n så är det mycket sant, att han var i byn brandaftonen. Vi kommo från stan, han och jag —»

»Hva för slag?»

»Sven gick tvärs genom byn hit upp. Jag hade någonting att ställa med i Lostmans hus och gick dit. Och stannade där.»

»Hva säger du för slag! —»

»Jag kan visserligen inte bevisa min därvaro med två ojäfviga vittnen; jag var nämligen ensam i hela huset. Men jag begär att bli trodd på mitt ord!»

Länsman lät sitt stackars skägg vara i fred.

»Du är visst galen, du.»

»Jag är inte galen, har jag sagt! Men jag fordrar en viss hänsyn; jag fordrar att bli tagen

på allvar. Det har jag alltid gjort. Det är min olycka.»

Skägget fick en sista tilltufsning, och länsman reste sig.

»Det var allvarliga saker, det här, Bengt.»

»Det var det.

Kom, så gå vi.»

»Gå? Hvart ska vi —?»

»Till byn. Eller hur? Är det inte meningen?»

Länsman sträckte på sig, blef stor.

»Jovisst, kom.»

Ragnar hade smugit sig in i Lostmans rum, nu blef han utskickad att leta efter Sven. Bengt och länsman gingo ut på trappan, väntade. Länsman undrade, om det icke vore bäst att stänga dörren — för Lostmans skull. Bengt hörde honom icke och dörren förblef öppen.

De stodo midt emot hvarandra, lutade mot hvar sin dörrpost. Solen var i sjunkande, och björken, som stod vid flodbrädden, nådde med sin skugga till Bengts midja. Han såg upp mot himlen och skakade på hufvudet.

»Jag trodde det skulle bli åska, jag.»

Den andre släppte honom icke med blicken, och det gjorde honom stort obehag. Han kunde icke behärska ansiktsmuskulerna och måste kisa med ögonen, höll händerna kring kindbenen. Slutligen skrattade han till.

»Jaså, länsman tycker, jag är galen!

Hå hå ja ja, människohjärtat är en gåta, som vi hvardagsfolk inte ska försöka lösa. Det går inte.»

Länsman funno orden ganska riktiga men icke uttalade med tillräckligt allvar. Hvarför han teg. Så tego de båda.

Tils Sven kom; och Ragnar.

»Sven, jag följer med länsman. Till byn. Du skall säga det till Frida och —

Nej till Ingrid ska du ingenting säga. Du ska inte säga henne någonting, förstår du? Det är onödigt, nu.»

Sven stod i ställning och stirrade dumt. Han förstod ingenting; men han kände, att en stor förskräckelse gick omkring och sökte rof, kände det i ryggen. Och han gjorde upp för sig själf, att den som först talade, skulle hårdast drabbas af olycka. Därför teg han. Men Ragnar, som icke fann skäl för så djupsinniga funderingar, ryckte sin pappa i rockärmen.

»Pappa du, hva ska du göra i byn? Kanske du ska köpa skor åt mig?»

»Jag vet inte. —»

»Kom!» sade länsman. »Det är tid på nu.»

»Ja men hva ska du göra i byn då, pappa?»

Bengt tog honom med båda händerna kring hufvudet, så hastigt, att gossen ryckte till i förskräckelse och spjörnade sig lös.

»Plocka blå blommor gossen min. —»

Och till länsman, ursinnigt:

»För tusan kom människa! Det äcklar mig.»

De gingo utmed forsen, nedför.

Kvinnorna kommo fram till Sven och frågade och fingo svar; de stannade på trappan, sågo efter de bortgående. Och då de voro långt borta, så långt att de nästan skymdes af träd, fick Frida bekymmer. Hon satte händerna till en tratt framför mun och ropade.

Bengt hörde endast:

»— kläderna?—»

Han vände, tog några steg tillbaka och satte äfven han händerna för mun.

»Jag — vill — ha dem — ren — tvättade —»

IV.

»Ja, där gick han», sade Sven. Och hans röst lät så lättad och fri, att den på de båda kvinnorna verkade som en hastig temperaturväxling.

»Men hvarför skulle han ge sig ned till byn så här hux flux?» frågade Ingrid.

Ragnar lyfte pekfingeret, förklarande:

»Joho, pappa skulle köpa mig skor.» Hvad fadern sagt om blommorna, uppfattade han som skämt. Det var nog skor, det gällde.

Frida gjorde en min åt Ingrid, att hon icke skulle fråga mer. Hon föll på knä framför Ragnar och undersökte hans skor.

»Du behöfver minsann nytt, du. Att du ska slita så förskräckligt! Du går i vatten och så bli sulorna spröda.»

Sven följde i tankarna de bortgående.

»Jag undrar, hva de tala om?»

»Om branden?»

»Att ni inte kan tiga! Ska ni stå och prata om det där, så att gossen hör det?»

Men Sven lät sig icke bekomma.

»Jag undrar om han kommer igen? Eller —»

Det fanns någonting i hans röst, som Frida icke kände igen; någonting af herre på täppan och någonting annat; någonting förhoppningsfullt, som verkade betagande. Hon reste sig och för att kunna göra det lättare, högg hon tag i Sven. Han var icke beredd och vacklade till.

»Att Sven står så där och drömmer! Hva är det om?»

»Ska Ingrid och jag gå ett slag i skogen?»

»Ja.»

»Du ska hjälpa mig med tvätten. Att du inte minns det.»

»Det hinner ni med sedan. Förrästen är det inte så kinkigt med den saken. Kom nu!

Och han tog henne i armen; men hon tvekade. Frida högg in med skarpa vapen.

»Att Ingrid ska vara så otacksam! Bara Bengt är utom hörhåll, så vill hon inte göra någonting för honom.»

»Det vill jag visst.»

»Förrästen kan Bengt byka sitt linne själf.»

»Och Svens också, tycks det!»

»Hva menar du med det?»

Det där plötsliga du'et kom som en hårdhänt smekning; det gaf henne denna lilla svaghet i knäna, som kvinnor älska och som påminner dem om ungdom.

»Hva du är elak!» sade hon.

Men Ingrid sade:

»Jag är inte otacksam; jag vill visst inte vara otacksam. Det är inte sant.»

Hela dagen hade Sven gått i en förskräcklig ängslan, väntande på det grufliga länsmansbesöket, som till sist tagit en så förunderligt lycklig vändning. För honom. Och nu ville han rista af sig denna otäcka rädsla, skaka pälsen.

»Otacksam? Nej hör nu! Är det kanske meningen, att man ska vara tacksam mot den där? Hva har han gjort mig för godt? Jag orkar inte höra't! Han tog mig från mina föräldrar; han fullkomligt stal mig. Skulle ta hand om min uppfostran, gubevars. Skön uppfostran! Dräng åt honom blef jag. Fick gå den dars ärenden och stå på tå. Lyda'n som gudfader. Det lärde han mig; ingenting annat. Och ska jag

tacka för det, så ska jag nog tacka på ett särskildt sätt; det lofvar jag! — Och så ville han sylta in mig i sina förbannade skurkstreck. Men det lyckades inte —»

»Att Sven inte skäms!»

»Jag ska —»

Han hann icke längre; en gäll och halfkväfd liten röst afbröt honom.

»Lostman — Lostman kan sätta dig — på häkte. När han vill; precis när han vill. Du!»

Ragnar hade försvarat pappa så godt, han kunde. Nu blef han rädd och kröp bakom mamma. Men det hjälpte honom icke. Sven högg honom i nacken; öppnade dörren till kvarnkammaren och slängde in honom i det halfmörka rummet.

»Där fick du för det!»

»Att Sven inte skäms!»

Han ryckte till; Ingrid kom emot honom, tyst, med skälfningar i ansiktet, skälfningar, som bröt alla linjer, kramade ihop dem. Hon gick rakt fram; det såg nästan ut, som om hon ville slå honom. Men hon gick förbi utan att se åt honom, rakt på dörren.

»Hva har du där att göra? Vi ska ju gå ett slag i skogen.»

Hon svarade icke; men stannade.

»Kom nu bara! Annars tar jag Frida med mig i stället.»

»Gör det», sade hon och gick in i kammaren.

»Se så där! Nu är hon ond.»

»Att Sven kan vara så elak!» Frida ville bestraffa men förmådde icke rena rösten från en viss beundran.

»Elak! Skulle jag låta pojken stå och vara ohöflig mot mig? Hans far har varit tillräckligt. Kanske jag skall be gunstig herrn om ursäkt?»

»Nej men Sven ska inte vara så hårdhänt.
— Och förrästen tycker jag inte, att ni ska gå
ut så där i skogen.»

»Ska vi inte gå i skogen? Hvarför det?»

»Nej, inte när det är så här skumt; det är
inte bra.»

»Är det inte bra? Hvarför det?»

»Nej. Och så när ni inte är gifta.»

Han vände henne tvärt ryggen och gick in
i kammaren. Men dörren hann han icke stänga;
Ingrid stod tätt invid honom, hon lyste hvit i
halfmörkret.

»Jag — jag tror, han blitt galen, Lostman.»

»Att det alltid ska vara någonting galet!»
suckade Frida och följde dem in i sjukrummet.

Lostman hade råkat ut för ett underligt äf-
ventyr. Han låg i sin säng och hade hvarken
lust eller förmåga till annat. Om annat och andra
bekymrade han sig föga; men han hade klart för
sig, att hans hustru gick, vandrade på jorden,
vandrade, vandrade, rundt. Och han upprepade
gång efter annan: Låt henne gå, låt henne gå.
Så får de se.

Men så kom äfventyret. Det började med
en ohygglig törst. Det började med, att stora
svarta skyar föllo öfver honom, skyar af rök,
som fyllde hans mun, hans näsa, hans lungor
och gafvo honom en olidlig törst. Då började
han vandra. Det var icke längre hans hustru,
som gick och gick och gick, det var han själf.
Marken var gråbrun som torf, och skyar seglade
öfver marken, svartnade och ljusnade, tätnade och
lättade, stego och föllo.

Han gjorde lifliga rörelser till höger och vän-
ster, slog ut med händerna och pratade med sig
själf. Jag går, jag går, jag går. — Jag söker

blommor, tillade han, dröjande, spörjande. Och så fortsatte han, tuggande och hackande i oändlighet: jag går och söker blommor, jag går och söker blommor. —

Marken var gråbrun och torr, skyarna föllo öfver marken. Den mörka massan började vaggas, började vaggas som kronor på böjliga stjälkar, som blomkronor.

Jag går och söker blommor. — Men med blommor menade han is, det var is han längtade efter. Han brydde sig icke om blommor; han hade aldrig brytt sig om blommor. Han törstade, törstade. I denna gråbruna öken, där sky var rök, där luft var dam, där behöfde han is. Hvit, klar, kall, våt is.

Han började gråta. Tårarna runno som gummi, stelnade och täckte hans ansikte med en spröd skorpa, som skar, när den brast. Läpparna styfnade, men han upphörde ej att skrika: Jag går och söker blommor. Han trodde, att han bad.

Marken var gråbrun som torf och befruktades af fallande rök. Och födde blommor. Blå kronor reste sig, blå klockor hängde ned från stjälkarna, blå korgar trängdes som en skara nyfikna hufvud. En skog af blå blommor spirade, slingrade, snärjde. Och de växte med sus, med dån, med skrik, med uggleskrik; de ringde som kyrkans klockor, de ringde till likfärd med stora och små kläppar, med gapande, gräsliga munnar.

Han måste bedja om förskoning: jag går och söker blommor. Han måste skrika, öfverrösta larmet: jag går och söker blommor. Han måste fria sig, han måste slå sig igenom; jag går och söker blommor. Nu mörknade de, som blod mörknar. Nu fogade de sig samman som plankorna i en kista. Nu togo de andan från honom.

Å han måste andas! Han gapade, gapade. Men de svartblå flikarna sjönko ned öfver hans hufvud, svepte sig kring hans panna och näsa, bucklade sig in i hans mun.

»Blo-ommor! Blo-om-momor!»

Ragnar låg hopkrupen på golvet till hälften under sängen.

»Att ni inte kan ge honom blommorna! Att ni inte kan ge honom blommorna!» grät han.

Men man hörde honom knappt genom de förskräckliga skriken. Och man glömde allt för att se detta upphettade dödmans hufvud, som rullade af och an, för att se de ryckande rörelserna hos en, som kämpar med döden.

Och ingen af dem anade den vackra blomsterskog, som spirade så underbart upp ur livvets sista värme. Ingen förstod, att den gamle drinkaren drunknade i blommor.

»Hva ska vi göra åt honom?»

»Ingenting, Sven; vi kan ingenting göra. Jag hade en morbror, som dog på det där viset. Han hade också druckit för mycket; då bli de såna. Har man inte morfin, kan man ingenting göra.»

»Ja men vi kan ge honom brännvin, så kanske han somnar.»

»Usch, ska man ge en döende brännvin! — Kom Ragnar! Kom säger jag dig! Att barn ska få se sånt här. Kom hör du!»

Sven böjde sig ned och drog fram Ragnar, som krupit ännu längre in under sängen. Han sparkade och ville icke stå på benen; slutligen högg han tag i Ingrid.

»Kan du inte be! — Kan du inte be!» skrek han. Han ville att hon skulle be Sven skaffa blommorna. Men hon förstod honom icke, hon

förstod ingenting. Hon kunde icke vända ögonen från de underliga, underliga rörelserna.

»Sven, ta honom! Så bär vi in honom i sofrummet. Det går inte an, att han stannar här. — Var snäll nu, Ragnar!»

Så blef han buren därifrån, det lilla människo-barnet, som ovillkorligen skulle ge blommor åt den, som inga blommor ville ha. Godvilligt öfver-gaf han icke sin post; och han skrek in i det sista.

Nu gäller det att få Ingrid härifrån, tänkte Sven. Nu gäller det. Frida hade stannat hos Ragnar.

»Ingrid, hva tjänar det här till. — »

Han tog henne i armen, men hon strök bort hans hand.

»Låt vara! — Han är lugnare nu.»

»Ja låt oss gå då!»

»Nej, låt bli. Jag vill stanna här. Han har ju ingen, som ser om sig.»

»Kära nu behöfver han inte.» —

»Jo.»

Hon närmade sig bädden, dröjande på hvarje steg. Så stannade hon. Den sjuke låg stilla, endast rörelserna i högra armen upprepades; men svagare.

Ingrid strök med handen mot kjolen, som om hon redan känt svetten klibba. Sen lutade hon sig fram och gaf en smekning en lätt liten strykning.

Som att släppa lös en hoppresad fjäder! Han spratt upp ur sängen lik en elak gubbe ur en troll-låda. Han hade väl icke känt smekningen; men han kände krampen, som började. Han spratt upp som en elak trollgubbe, hans ögon voro målade i grönt och rödt, hans mun slog upp och igen med smällar.

Och mellan smällarna flöt ord, böljor af ord. Han vädrade ut sin själ med vidöppna fönster; lönkammaren, som den kloke förseglar, hvars dörr han vaktar i sömn och i vaka, den öppnade han stort, bredt, hänsynslöst.

Och orden strömmade ut, stinkande, gräsliga, otroliga. Ett långt lifs besparing af smuts och vederstygglighet.

Sven grep flickan kring handlofvarna; drog henne ut och smällde igen dörren.

»Det där kunde du ha låtit bli.»

»Hva — hva menade han?» —

»Menade. Han är ju galen. Du kunde ha gått när jag bad. Börja nu inte gråta!»

Men hon grät icke; hon stod tyst en stund.

Sen sade hon:

»Det var gement.»

Han tog henne om lifvet.

»Kom nu!»

Hon frågade icke, hvart de skulle gå.

Hon följde honom.

V.

Frida hade med svårighet fått gossen att klä af sig och gå till sängs. Nu sof han. När han väl kommit ikull, somnade han genast. Och hon var fri.

Hon smög sig in i sitt rum och letade fram en gammal stall-lykta. Det var väl icke mörkare, än att man kunde särskilja alla föremål; men hon tyckte det var bäst att få tända lite ljus. Den tända lyktan hängde hon på en spik i Lostmans rum, en spik i väggen strax öfver sänggafveln.

Det ena glaset var krossadt, den sidan vände hon mot väggen. Hon ville icke, att lågan skulle fladdra. Hon var så förtvifladt ensam med den döde.

Nå riktigt död var han icke ännu, det hördes. Men stilla, mycket stilla; endast händerna rörde sig.

Frida satte sig vid sängen. Om han vore redig skulle jag tala med honom, tänkte hon. Jag skulle läsa en psalm för honom; det kunde han behöfva. Nu kan man ingenting göra.

Jo, jag kan tända ljus! Hon gick in i sitt rum och hämtade fyra halfbrända ljus, tände så ett och lät stearinet drypa till fyra fästen. Men hon fäste och tände endast tre. Hon kom att tänka på treenigheten, och på en hel del andra saker som sällan voro henne i sinnet. Det gaf henne en viss tillfredsställelse. Hon tyckte sig uppfylla en plikt mot den döende.

»Se så där, ja», sade hon.

Hon drog trebens-stolen bakom sänggafveln och satte sig. Och började begrunda. Lifvet är så kort. Nå ja, för Lotsman hade det ju inte varit så kort, han var visst nära åttio år. Men i alla fall, kort eller långt, det slutade på samma sätt. Frida önskade att hon skulle få dö en vacker och stilla död. Om hon skulle läsa en psalm? Men det var så besvärligt att leta fram psalmboken. Om hon ändå hade en tidning, ny eller gammal, det gjorde detsamma; bara hon hade någonting att titta på. Hon reste sig, tog lyktan och skulle gå in i sitt rum. Det låg bestämdt tidningar under byrån.

Då hörde hon steg. Hon hörde en fot, som slog till trappan och skrillade öfver den sandiga stenen. Men ingen talade? Att de inte talade! Tego de, så visste hon, hvarför de tego. Hon skulle inte säga ett ord till dem.

Hvarför kom de inte in? Gick de sin väg igen. Hvart tog de vägen? Hon höll andan.

Så pustade hon ut:

»Att de inte skäms!»

Hon satte sig åter på stolen, framåtlutad och lät lyktan dingla fram och tillbaka. Hon hade icke länge behof af tidningar; hon begrundade. Hvart tog de vägen? Uppåt skogen. Sven gick naturligtvis och drillade med flickan. Han hade sett så bestämd ut i kväll. Och han spratt till, när hon tog honom i höften för att resa sig. Först spratt han till, och sen blef han som af stål. Usch hvad tankar kan vara besvärliga. Hon satte lyktan på golvet.

»Att de inte skäms!»

Hon gick bort till bädden och började försiktigt ordna med lakan och täcke; Lostman hade ställt till så förskräckligt. Om man lefde hyggligt och inte drack, så blefve man inte så där besvärlig till sistone. Man borde verkligen tänka på sin omgifning också.

Se så där, nu är det lite snyggt. Undras hur Bengt —

Då hörde hon någonting underligt, någonting som lät som slag mot sten, som hack med järnspekt.

Hvad i herrans namn?

Hon sprang ut; nattkylan gaf henne en rysning. Hör! Hör! Nej men hva? —

»Hva gör ni?» skrek hon. — »Skräm mig inte! Det säger jag er, skräm mig inte!»

Ingenting. Tyst, alldeles tyst. Ja men hon hade hört, hon hade hört tydligt, tydligt, hur någon —

»Är någon där? — Ja försök inte att skrämmas. Är det Sven?»

Å nej, det var ju dumt att vara rädd. Hon tog lyktan med sig och gick ut för att undersöka. Hon skulle minsann visa att hon inte var rädd. Kanske Ingrid ville göra narr af henne! Hon skulle få se!

Plötsligt kom hon att tänka på, hvad hon själf möjligen skulle komma att få se. Då stannade hon. Å gud bevara henne väl! Det vore — det vore skamligt! Men hvarför skulle de då göra buller och slå på stenarna? Nej så dumma voro de inte. Nej naturligtvis inte.

Hon gick uppför forsen, den lilla forsarmen. Hvad skulle hon säga dem? De ville göra narr af henne, hvad skulle hon dräpa dem med? Någon-ting riktigt ondt skulle hon säga den där lilla slynan. Nu klättrade hon upp ända till fördämningen. Och lyste. Ja där låg mycket riktigt spettet, Bengts präktiga järnspett. Undras hvad han skulle sagt, om han sett det kastat här ute midt i natten?

Ingrid och Sven såg hon inte skymten af.

»Att ni inte skäms! Gå så här och dra i skogen midt i natten. Det är slynfasoner, det!»

Hörde de, så var det bra; om icke så skulle hon nog upprepa det en annan gång på närmre håll. Hon släpade spettet med sig ner till kammaren.

»Att man skall gå och förkyla sig för sånt där packs skull!» slungade hon ut i natten. Och smällde igen dörren.

Det var någonting märkvärdigt därinne, det var sig icke riktigt likt. Men hvad kunde det vara? Inbillning? Kanske det. Hon hängde lyktan på sin plats och gick bort till Lostman. Han låg som förut, tämligen stilla, men hade likväl lyckats röra om lakan och täcke. Hans händer ströko i ett upp och ned för bröstet.

En tändsticka sprakade eld i sidorummet.

»Herre Jesus!» Hon snurrade om. — »Nej men Bengt! Nej men Bengt!» skrek hon.

Och det var Bengt, som stod i dörren.

»Väsnas inte! Pojken sofver väl?»

»Hva du skrämmer mig!»

»Det var inte meningen. — Sofver Ragnar?»

»Ja, för länge sen. — Hur hardu kommit tillbaka?»

Bengt suckade befriadt och smålog med en liten glimt af godt lynne.

»Som jag gick, så har jag också återvänt; länsman bjöd inte på skjuts.»

»Ja men? —»

»Vi gjorde en öfverenskommelse i godo. Jag skall inställa mig i morgon klockan tio. Vid hämtnings äfventyr, förstås.

Äfven Frida suckade, och hennes suck hade nästan samma klang som nyss Bengts.

»Att du ska! —»

»Har du tvättat åt mig?»

»Nej, hur skulle jag hunnit med det? Och jag visste ju inte att du skulle komma tillbaka.»

»Du visste väl inte det, nej. — Hur är det med Lostman?»

»Å herre gud, det har varit förskräckligt. Nu vet jag knappt om han lefver eller ej. Att dö på det viset!»

»Han ville väl ha det så, kan jag tro. Man får alltid, som man vill. — Men jag vill inte vara här inne. Kom så gå vi in i vårt rum.»

»Men Ragnar då?»

»Tror du han vaknar? — Ja då får vi väl stanna här, då. Jag vill tala med dig. Det var därför, jag tog den här lilla permissionen.»

»Kan du tänka, att de har släpat ut ditt nya spett. Jag hittade det uppe vid fördämningen.»

»Det har jag gjort själf.»

»Var det du, som hackade?»

»Det var det. Jag var så trött, att jag måste ta mig till med någonting. Förrästen så retar den där dammen mig.»

»Du är då alltid så konstig.»

»Ja. — Nu ska vi talas vid.»

»Om hva då?»

»Om hur ni ska ha det. — Ge mig stolen! Jag vill inte sitta där, jag vill sitta vid dörren. Här luktar gräsligt.»

Han sköt upp dörren, ställde stolen på den breda stenen och satte sig med ryggen vänd utåt.

»Här är ljusst och festligt», sade han. »Tre ljus och en lykta. Det är lustigt, det blir alltid festligt i de stora ögonblicken. Det här är ett stort ögonblick, Frida.»

»Att du inte kan låta bli att prata sånt där! Jag blir alltid så ängslig, när du börjar på det viset.»

»Nå, låt oss tala förstånd då. — Är stolsbena säkra? Jag tycker det knakar.»

»Väg inte!»

»Jag har skrivit till Hanna; du och Ragnar få bo hos henne — tills vidare.»

»Och Ingrid då?»

Det knakade våldsamt i stolen. Bengt reste sig, synade.

»Sån uselhet! — Ingrid angår inte dig. Och inte mig heller», vände han sig mot Frida.

»Jaså. Det var nytt.»

»Ja det är nytt.»

Frida gick bakom sängen och slog igen takluckan; korsdraget förstörde ljusena för henne. Plötsligt skrek hon till.

»Herre Jesus, tyckte jag inte, det var någonting! — Gumman har sprungit bort!»

Ja gumman var borta. Bengt måste skratta, när han såg den tomma platsen; han visste icke hvarför, men det gjorde ett löjligt intryck.

»Att du skrattar! Tänk om hon går och dränker sig.»

»Det gör hon inte. Hon är inte klok, och den som inte är klok, går inte och dränker sig.»

»Börjar du nu igen!»

»Nå det var dumt sagdt, medges. Men jag är för trött att gå ut och leta; det är saken.»

Frida gjorde en ful min.

»Åja, det finns andra, som inte är för trötta att dra omkring i skogen. De kan ju leta de.»

Han knep ihop med ögonen, han knöt näfvarna, tryckte dem mot tinningarna och gnuggade.

»Pusch, hvad jag har ondt i hufvut. — Pusch!» skrek han till.

Då blef hon rädd; det var bäst att tala om annat.

»Jaså vi ska till Hanna?»

»Jaa.» Det kom långdraget, beskedligt, frågande.

Hon repade mod.

»Att jag ska behöfva gå omkring och krusa den där!»

»Du behöfver inte krusa. Du behöfver bara vara en smula höflig. Det är inte för din skull, hon tar emot er, utan för min. — Nej inte för min skull heller, för gossens skull. — Hon är snäll», tillade han betänksamt.

»Och Ingrid då? Hva ska det bli af henne?»

»Hva det vill.»

Plötsligt gick han tätt intill henne och grep henne i axlarna; han uttalade orden som om det varit tyngder han burit fram, han sade:

»Om du vill göra mig en tjänst, så säger du

icke ett enda ord om Ingrid. Jag vill inte höra någonting om henne.»

Men hans tunga händer på hennes axlar gjorde en underbar verkan. Hon hatade de där hårda näfvarna, som skrämt henne, som hållit henne i skrufstäd. Hon hatade, så att hon glömde rädslan.

»Släpp mig!» tjöt hon till.

Han släppte.

»Jag bryr mig inte om det där gemena stycket, det där aset! Jag har alltid afskytt henne. Usch! Men du förstår! — Men det retar mig, att hon skall släpa omkring med pojken i skogen! Det retar mig, att hon skall få förstöra en hygglig gosse. —»

»Du vet inte hva du säger, du vet inte, hva du säger! Kan du inte tiga.»

»Det retar mig, att de ska bola i skogen! Att de ska vara som djur! Usch! Usch!

Hon föll i gråt; hon skakade och måste gripa tag i sängen, som bar den döende kroppen. Hon brände och skalf, som om hon känt de smekningar, som hon fördömde.

Han såg på henne; han kunde icke gråta, icke skratta, icke hjälpa. Allt ondt, han gett henne, kom igen i denna gränslösa vidriga vända. Kvinnan, som han befläckt under långa, kärlekslösa tider, sprang fram i sin smutsiga klädnad. En tioårig kärlekshistoria, hade han ljugit ihop för henne, tio års falska smekningar gaf hon igen i denna onda gråt, i denna krampaktiga vrede öfver en kärlek, som växte vild i skogen.

Han hade brutit, och han kunde icke hela.

»Frida, gråt nu inte. Hva ska det tjäna till. Det där — det där, det angår ju inte oss. —»

Han var trött, orkade ingenting göra, ingenting

säga. Hvad skulle han säga? Att man och hustru icke älskade hvarandra, hvad skulle han säga om det? Det var, som det var. Att han älskade en ung flicka, och att hustrun älskade en ung man? Det var, som det var. Och att de båda unga älskade hvarandra. — Ingenting att säga, ingenting att göra, ingenting att tänka. Ingenting; alltsammans var ingenting.

»Att de skulle göra så här!»

»Det är mitt fel.»

Hon var lugnare nu, nästan slö som efter ett rus.

»Är det ditt fel?» frågade hon.

»Ja. Jag ville göra dem lyckliga.»

Det flämtade till i henne.

»De kan aldrig bli lyckliga.»

»Jo. Men inte jag. Jag är visst inte klok. Ibland ville jag göra dem lyckliga, och ibland ville jag icke. Ibland kunde jag inte tåla honom. — Men de äro ju så unga.»

»De kan aldrig bli lyckliga», upprepade hon.

»Jo», högg han af.

»Men så måste jag ha pengar; till hvad pris som helst. Och då skulle han ner. Jag ville inte väja för honom. Jag måste rädda mitt hem, jag måste rädda min gosse. Det måste jag och ingenting annat.»

Hon var för trött och för frånvarande för att riktigt kunna följa honom. Hon blef rädd.

»Bengt», sade hon, »du ska inte tro, att jag bryr mig om Sven. Bara jag får ha min gosse, så är jag nöjd.»

»Ner skulle han. Jag dref honom och gillrade kring honom; men jag lämnade en väg öppen. Jag visste, hva jag måste, men jag visste inte, hva jag ville.»

Hon blef icke kvitt sin rädsla.

»Bengt du, hör du inte, hva jag säger? Det har aldrig varit något mellan mig och Sven. Att du inte hör! Bara jag får ha min gosse, så är jag nöjd. Du får inte ta honom ifrån mig.

— Hör du!»

Han gjorde ett afbrott i sin tankegång, mödosamt.

»Jag hör. Du behöfver inte vara rädd.»

Sen knöt han åter ihop.

»Då säger hon åt mig, att hennes vän inte kan göra någonting ondt. Det är vackert att säga sådant i god tro. Det är för vackert för oss, gamla människor. Det är otäckt.

Och så kom den där gamle räfven och började jaga på min mark. Det retade mig; den där roflystna gamla räfven. Då slet jag gillret kring pojken; gick själf i fällan. Glömde allt.

Jag stod inte ut; jag är inte klok.»

Hon gick bort till honom. Så stillsam, så undergifven, att det slog honom. Någonting hade förändrats, hade skurits bort, blödt bort.

»Bengt», sade hon. »Lofva att du inte skiljer mig från gossen. Så är jag nöjd.»

»Kära, skulle jag göra dig så ondt? Och gossen? Jag har aldrig gjort er något godt, aldrig. Men jag vill inte göra er ondt.»

Hon gaf honom en smekning, den första goda smekning hon gifvit honom.

»Det är så bra för mig att ha gossen», sade hon. »Det är så bra för oss. Säg! Vi är ju gamla människor nu. Säg!»

»Ja.»

De hade slutat.

Bengt såg på de tre ljusen, som brunno sida

vid sida, smekte hvarandra med sina lågor, förtärde hvarandra.

»Jag är så trött», sade han.

»Att jag inte bäddat åt dig!»

»Nej, jag vill inte lägga mig. Jag väntar, tills det blir dager; så går jag.»

Hvad tänker han på, undrade hon. Hvad tänker han på? Han stirrar och stirrar. Hvad tänker han på? Det plågade henne; blodet började åter bränna i hennes kinder, heta fläckar.

Han kände det ängslande, det osäkra, som kom henne att rodna. Det smög sig öfver honom. Hastigt vände han på hufvudet och såg henne rakt in i ögonen. Hon sökte efter något att säga, någonting måste hon säga.

»Hva — hvart tror du, gumman tagit vägen?»

Han svalde.

»Jag ska gå ut och leta efter henne. Hon kan göra sig illa.»

Han väntade; han ville, att hon skulle motsäga honom, be honom stanna. Men hon drog sig långsamt bort till den sjuke.

Då svängde han om och gick ut.

Frida böjde sig ned öfver den döende; hon försökte dra upp bolstern för att ge honom högre under hufvut. Han fick icke luft. Han bad i stönanden, han ville vältra tyngden från bröstet, han knöt händerna, öppnade dem, vred dem samman.

Det sista, det oundvikliga var där.

VI.

När Bengt gick öfver fördämningen, märkte han, hur den vidgat sig, den smala ränna, som under åratat gett tillräckligt utlopp för det vatten, som ej föll i den stora forsen. Jag hackade inte så dåligt, tänkte han. Jag är ganska stark. För-rästen behöfdes det bara, att ytterstenarna kom bort; sen går det af sig själf.

»Sen går det af sig själf», upprepade han högt.

Han kom ut på ängen; den stora forsen röt och dånade framför honom, öfverröstande det lilla vattnets rasslande bubblande stämma. Det var så skönt här ute på ängen; det var så stort och vidt och bredt, det var så tomt, det var så svalt. Svalt i hjärnan. Han föll på knä, tog dagg af gräset och beströk sitt ansikte. Den som alltid hade dagg öfver ansiktet. Den, som alltid hade svala droppar på ögonlocken. Den, som alltid hade dån, vattnets dån i sina öron. Då sluppe man tänka.

Ja, tänka. Nu skulle han tänka, nu skulle han göra reda för sig, lägga allting klart och tydligt framför sig. Hvarför hade han gått sin väg? Hvarför hade han gått ut i natten? För att leta reda på en bortsprungnen gumma? Nej. För att han var galen? För att han var galen i en flicka, i sin flicka, i sitt eget barn. Hon var ju hans fosterdotter; han hade sett henne, då hon var liten, då hon sprang omkring naken och lekte med sina späda, blanka lemmar. Han hade sett henne, som man ser en vacker blomma, en hvit dufva.

Och nu var hon kvinna; och nu var han galen.

Skam. Blodskam!

»Nej men jag vill ju inte! Jag vill inte!»

Han sprang upp, stod, spänd, sviktande.

Så sjönk han ihop. Långsamt gick han mot forsen. Han måste öfver bron, den gamla träbron; det var icke lätt att hitta den i mörkret, den hade icke bröstvärn.

Hvad det var väl, att det icke var ljus! Hvad det var väl att sommaren slutade. Nu kom hösten, så vintern, så blef det kallt.

»Jag är dum, jag är dum, jag är dum! Jag plågar mig med ord. Galen! Är inte alla fäder galna i sina döttrar! Alltsammans kommer sig af, att jag inte har left. Jag vet ingenting, jag rör ihop, rör upp, förstorar. Hvad betyder galen? Att man är tillgifven utan all gräns, att man är kött af ett kött. Som far och barn. Å det andra är någonting helt annat. Då vill man någonting; jag vill ingenting. Jag är kall som is; det har jag alltid varit. Jag förstår mig inte på det där. Jag vill ju ingenting; hvad skulle jag vilja? Nej, nej, nej! Hon har vuxit samman med mig, hon har blifvit mitt barn. Och därför tål jag inte, att hon går härute i skogen. Se där! Hon är för mig precis detsamma som Ragnar är —

Nu stod han på bron. De ruttnande, fuktiga tiljorna gled under hans fötter. När han trampade på en plankända, slog den motsatta upp och föll åter med ett smaskande ljud. Han måste gå på underredet, klifva så försiktigt. Men äfven pålarna började röra sig, hela bron gungade.

Han kände igen det där. Han hade ofta en dröm sådan som nu verkligheten. Enda skillnaden var, att drömbron brukade stå midt i forsen. Och

så brukade den ju vagga mer, mycket mer, i vida, vida bågar. Och drömmen fick aldrig något slut, slutade utan slut. Ljufligt.

Nej, hvad stod han där för? Roade sig som en pojke på sviktande bräder. På en drömbro! Det går an så länge man är ung och ensam. Så länge man är barn. Men när man själf har barn, då måste man ut i lifvet. Annars glider det undan. Och de.

Han krånglade sig öfver bron och gick med bestämda, spänstiga steg. Han kom ut på skogsvägen och satte i fötterna, så att det smattrade genom det försvagade forsbruset. Han kände sig stark, han kände sig glad. Han kände, att han marscherade rakt in i den stora, stora lyckan. Den ljufliga lycka, som måste komma, som måste komma åtminstone en gång i hvarje människas lif. Visst, det vore ju förskräckligt annars.

Mitt lilla barn är hon! Mitt lilla barn, och allt annat är lögn och intet. Det var en stygg feber, jag hade. Lostman hade smittat mig. Hvar döden går fram, strör han förruttnelse och sjuka. Och galenskap.

Men jag är inte galen längre. Hon är mitt lilla barn, som jag ska skydda, som jag ska göra lycklig. Allt ska jag göra för henne; allt ska jag lida för henne. Det är ju det, man vill, lida. Därför arbetar man, därför lefver man. Därför älskar man sina barn. För att lida. Han kände det underbara riket, mannen från Gallileen, som lät kröna sig med törnekrona.

En stormig dag för långa tider sen rann honom i minnet; den första stora tvistedagen mellan honom och Frida. De hade slungat onda ord och onda blickar i oändlighet. Frida hade gråtit, torakat sina tårar, gråtit på nytt och gråtit än en

gång. Så blef hon till sist trött, uttröttad och slog sig till ro med en tidning. Han visste icke, hvar hon var, och gick, intet ondt anande, tätt förbi hörnet, där hon satt. Då hörde han ett prassel af papper, vände sig om och fick den hopkramade tidningen i ansiktet. Att du ska plåga mig, skrek hon. Du har tagit allt ifrån mig; du har tagit min tro. — Det var kort innan Ragnar föddes och han ville icke reta henne. Han gick ut, men i dörren slungade han till henne öfver axeln: Har du nånsin trott då?

Det där rann honom nu i minnet. Han hade sagt så för att någonting säga. Och för att trotsa. Själf hade han en tro, och den ville han trotsa. Ett underligt gammalt barnkammarspöke, som smög kring honom, som listade sig fram, när han hvilade och strök öfver hans panna med sina skrumpna fingrar.

Och spöket hette Lidande, Smärta i allt och i alla, brännande törst, som ej stillas. En gruffig spindel, som spinner kring världen. Lidande var hans tro. Lidande i allt. Lidande allt.

Lidande hade varit hans barnkammartro, hans äfventyrtro, hans kärlekstro, hans lifstro. Lidande var gud. Och i kampen mot gud finns endast ett vapen, lögnen. Att ljuga, det är att rädda sig från gud. Att ljuga, det hade varit hans barnkammartro, hans äfventyrtro, hans kärlekstro och hans lifstro. Så hade han ljugit sig bort från gud. Och ljugit sig bort från lifvet.

Och nu. —

Hösten hade tändt sina första stjärnor; de spunno ett nät, i hvars bleka, ljusa maskor rymdens kyla och tystnad hvilade. Och nätet brast, blef skimrande, darrande slingor, som ljudlösa nådde jorden och snärjde.

Och nu.

Nu gick han in i lifvet. Nu gaf han sig åt lidandet, åt den leda häxan, hvars mun man kysser för att känna den förvandlas till ungmös läppar. Åt härskarinnan gaf han sig, åt den förtrolade prinsessan, hvars förlossare axla så olika kappor. Och han kände, att han gick rakt in i den stora, stora lycka dit hvarje människa en gång kommer, måste komma.

Han vek af från vägen; tallskogen sköt sin hala matta in under hans fötter och gjorde vandrungen mödosam. Men ännu kände han icke trötthet. Endast lugn och lycka. Leendet som brukade vrida och krama hans stackars ansikte, hade släppt sitt tag. Han var så lugn, så lugn och lycklig.

»Mitt lilla barn, nu blir du min. Jag ska lida för din skull, så blir du min. Den jag lider för, den blir min. Så blir man herre. Han visste det, han, som virade härskarkronan af törnen. Han älskade dem, som bragte honom på korset; de gjorde honom till frälsare, och frälsare betyder herre.»

Han halkade för hvarje steg och andades tyngre här inne i skogen. Hans tankar började fara hit och dit.

»Det var bra egendomligt», tänkte han, »när jag var ung och om natten hade drömt om en flicka, jag tyckte om, då sa jag alltid till mig själf, när jag vaknade: Henne får jag aldrig; herne har jag drömt om, henne får jag aldrig. Jag tyckte väl, att jag hade stulit från lifvet, och att lifvet därför skulle hämnas.

Tänk att jag aldrig drömt om henne! Hon har ju stått mig så nära, och ändå har jag aldrig, aldrig sett henne i drömmen.»

Det jublade till i honom.

»Hon är mitt lilla barn! Hon är inte i min dröm; hon är i mitt lif. Jag lefver för henne; jag lider för henne.»

Plötsligt stannade han.

»Jag har aldrig, aldrig drömt om Ingrid», sade han högt. Och började åter vandra. Men långsamt, långsamt. Han strök sig öfver ansiktet, han gned kinderna. Leendet hade smugit sig fram och grep i musklerna.

I mina tankar har jag aldrig gjort henne ondt. Inte nyss, då jag var galen. Jag förstod ju inte, hvad det var; jag rörde ihop och blef förskräckt. Pusch! Nej, nej, nej.

Jag ville göra henne ondt i verkligheten. Ja, det ville jag. Jag höll på att skilja henne från den, hon älskar. För att rädda mig själf. Det var ondt. Men nu har jag gjort det godt igen. Nu är det jag, som ska lida.

För hennes skull. Inte blott detta; hela mitt lif ska jag arbeta för henne.

Och för den, hon älskar. -- Älskar. —

Han tog tag i en gren och böjde ned den, ned till marken, böjde, böjde, tills den brast.

»Nu går jag hem.»

Men han blef stående stilla med grenen i hand. Han grep om den, hårdare, hårdare, svängde den och kastade.

»Med den där skulle jag kunna krossa en skalle.» —

Han spratt till, då han hörde sin röst, den rosslade som förtviflad gråt. Och plötsligt brast det lös inom honom. Snyftningar pressade sig fram, vrålade. Han tryckte händerna mot mun.

»Jag tål det inte, jag tål det inte!»

Han såg syner. Han knep ihop ögonen, han

vred sig, han krefsade i luften för att slita bort dem.

»Jag tål det inte!» skrek han till.

Jag måste tänka på annat! På gumman. Jag skulle ju ut och leta efter gumman. Nej, nej! På Frida, på Ragnar. Ja, på Ragnar måste jag tänka, på Ragnar, på Ragnar. —

Ett ögonblick flöto tankarna bort, det blef tomt i hans hufvud, det susade som i en tom snäcka. Så tystnade suset och han hörde tankarna:

»Om hon vore för mig, hvad Ragnar är, då skulle det icke plåga mig, att hon älskar. Då skulle det vara något helt naturligt och skulle icke plåga mig.

Hon är icke mitt barn. —»

Åter blef det tyst, tyst, tyst.

Och då såg han. —

Han satte af, han sprang, han kastade sig fram. Icke en stam snuddade vid honom, icke en gren slog honom, icke en tufva kom honom att snubbla. Stammarna veko åt sidan, grenarna höjde sig, stenarna sjönko och de gapande gröpperna drogo ihop sig som munnar. Han sprang som en galning, han sprang som en drömmare. Han kastades öfver diket, upp på vägen. Längs vägen. Och stupade ner i hagen, föll mot en björk, kände det grofva, spruckna näfret mot kinden.

Och hörde ett skrik.

Djäfvl! ville han ropa. Men han kunde icke. Hans tunga var torr och stel, och det sved och värkte i bröstet. En imma öfver ögonen hindrade honom från att se. Men stegen hörde han, stegen, som lugnt och tugnt förde den andre därfån.

Han reste sig; med innersidan af händerna

gned han sina ögon men fick icke bort imman. Då gick han på känn.

Gick bort till kroppen, som låg utsträckt i mossan.

VII.

»Ingrid! Ingrid!»

Hon rörde sig icke.

»Ingrid! Barn, hör!»

Han vågade icke ta i henne; han vågade icke komma henne för nära. Men att se henne ligga där utsträckt, orörlig, slapp, mjuk, det gjorde honom tokig.

»Slyna!» röt han.

Nej, nej, han fick icke tala ondt till henne. Det bättrade icke. Nej, han måste hjälpa henne. Det var ju därför, han hade kommit; det var därför, han sprungit —

Kanske hon var sanslös! Han föll på knä bredvid henne och böjde sig fram öfver hennes hufvud. Han frös om ryggen, men ansiktet blef så svidande hett, som om han fört det till en låga.

Hennes ögon voro vidöppna; det såg ut, som hade hon betraktat stjärnorna. Men hon märkte icke, att stjärnorna skymdes af hans skäggiga ansikte; hon gjorde icke en min; hennes ögon behöllo sitt uttryck och sitt skimmer.

»Ingrid», hviskade han. »Du måste gå härifrån. Du kan inte stanna här längre; det är kallt. Hör du! Du måste komma nu. Kom nu!»

»Låt mig stiga upp.»

Han kastade sig åt sidan. Hennes röst var som en nyss mornad människas, men klar, kall, afmått. Den förbryllade honom, gjorde honom försagd. En löjlig blyghet kom öfver honom.

Hon satte sig upp och började ordna sina kläder. Händerna knäppte, glättade, strök ut skrynklorna. Hon rätade och knäppte den tillbucklade kragen. Strök samman håret. De där händerna förtrollade honom; han följde dem med blicken, vred på hufvudet som en hund, då han iakttar en myggas dans.

»Hva är klockan?»

Han spratt till. Klockan! Med fubbel och svårighet drog han fram den ur fickan, höll den för ögonen, vred och vände för att kunna upp-täcka visarna. Men det var för mörkt.

»Jag ska se.»

Det var mörkt äfven för henne. Hon räckte honom klockan, hållande den med fingerspetsarna; han tog den på samma sätt. »Hon är rädd för mig», tänkte han.

»Tack», sade hon.

»Hva tackar du för?» Och då hon icke svarade, tillade han hastigt:

»Det är i alla fall mycket sent. Vi måste gå hem.»

»Hem! Hvar har jag något hem?»

»Såå.» —

»Tror du, jag vill gå hem till Frida?»

»Här kan du inte stanna.»

»Och hem till den där sjuka galningen, som kallade mig» —

»Hva kallade han dig?»

Jaså, han hade sagt någonting gement åt henne, den där gamle uslingen. Hvad kunde han ha sagt? Och hvarför hade han sagt? Hade han

märkt någonting? Förut? Hade det varit någonting förut?

»Hva kallade han dig? Svara, hör du!»

»Jag går i forsen.»

Det kom så barnsligt; hon lät så säker på att bli motsagd; så bortskämdt säker. Han skratade till. Förändringen i hennes ton gjorde honom godt. Hon behöfde hjälp och hon kunde hjälpas. Nu fick han det klart för sig, och därmed förföll allt annat. Allt annat.

»Du går inte i forsen, liten», sade han. »Du följer med mig hem. Lotsman kommer med säkerhet att inte säga dig något; då jag gick hemifrån, var det nästan slut med honom.

Och Frida kommer icke heller att säga något.»

»Jo Frida! Jo Frida!»

»Nej, min vän. Jag har talt med henne. Och hon kommer icke att säga ett ondt ord. Du får vara hemma nu så länge, tills vi kan hinna.» —

»Och Sven då?» —

Bengt knäppte händerna kring nacken. Han var rädd för sig själf. Han kände, att han skulle kunnat slå henne. Grenen, som han slängt därborta i skogen, den skulle han kunnat ta med båda händer och piskat henne. —

»Jag antar, att Sven är där nere; redan.»

»Då går jag inte dit.»

Hvad? Hvarför ville hon inte gå hem? För att Sven var där? Ville hon inte gå dit, därför att Sven var där?

»Men barn.» —

»Jag gör det inte, hör du!»

Han kastade sig baklänges, kastade sig som en ostyrig pojke. Björken sänkte sina rika löfklasar, lät dem vaja, lät dem dallra, lät dem susa, som på lek. Nattens mörker, sommarnattens blida

mörker sjönk i jorden. Himlen bleknade, hvitnade och rodnade. Stjärnorna slocknade i ljuset som nattens tankar slockna, när dagen kommer. När dagen kommer.

O hvad jag är lycklig! Hva gör det mig, det som varit, hva gör det mig, det som blir. Jag är så lycklig nu, nu, nu. Gode gud hva jag är lycklig! Det är med lycka som med olycka: allting annat försvinner. Man är bara lycklig. Jag har aldrig känt det förr.

Han sträckte ut armarna som för att famna. Vinden strök öfver honom, smekte honom, surrade i mossan, hviskade.

Han lyssnade.

Och då hörde han, att hon grät.

»Ingrid?»

Han vände sig emot henne, stödjande sig på armbågen. Ja, hon grät. Så hon grät, så hon grät! Ett sånt barnsligt ansikte, hon hade; så barnsligt förvridet af sorg. Och hon försökte icke dölja sitt ansikte, hon hade händerna knäppta i knät och visade sin sorg och grät. Lilla, lilla barn, så du gråter.

»Nej, Ingrid! —

Hva är du ledsen för? Säg. Är du rädd, att folk ska tala illa om dig?»

Hon skakade på hufvut.

»Det behöfver du ju inte, nej. Allt blir ju ordnad och bra. Men hva är du ledsen för då? Säg. Du grät ju inte nyss. Och nu är du så olycklig? Lilla barn, säg!»

Inte kunde hon svara. Om han lätit bli att fråga, då hade hon kanske kunnat sagt det. Men när han frågade, var det henne omöjligt att svara.

»Du tycker ju om honom» — kastade han fram.

Hon ryckte till; hon hejdade sig midt i en snyftning, som spände ut hennes bröst.

»Du gör ju det?»

Nu kunde hon icke hålla andan längre. Hon suckade djupt och nickade ja eller nekade. Hvilketdera kunde han icke afgöra. Och han vågade icke fråga ännu en gång; hon kunde börja undra. Han sade:

»Sven är ju en —»

Bra människa tänkte han säga men fick icke fram ordet. Och behöfde icke heller.

Hon knöt händerna mot honom.

»Han är elak, han är elak, han är elak!»

»Såå.» —

»Å han — jag skulle kunna —»

»Såå.» —

»Han är — han — gemen!»

Det ryckte i hans mungipor. Ja det var det värsta, hon kunde hitta på: gemen. Och det sa hon om honom? Jaså, ja. Det var bra, egenomligt, hur kylande hennes vrede verkade på honom. Och icke blott kylande, den gjorde honom nästan likgiltig. —

Nå, det var ju på det hela taget bra. Men han kände, att likgiltigheten gaf honom plikter.

»Du ska inte säga så; om honom. Det får du ångra.»

»Nej!»

»Jo. — Du säger, att han är elak. Hvarför det? Därför att han älskar dig —.»

»Älskar!»

»Ja barn! Narra mig inte att skratta; jag är trött och nervös. Du kallar honom elak, därför att han älskar dig. Nå det är elakt att älska, om du så vill. Men det är så och förändras inte, med namnet. Den enda skillnaden härvidlag är

den, att han gjorde före vigseln, hvad han bort göra efter. Och det kan ju vara illa, mycket illa. Men det är säkerligen inte hans afsikt att öfverge dig. Ni får ju lite svårt att sätta bo så snart.

»Det är också allt», slutade han tvärt.

Hon svalde första ordet.

»— vet inte — hva han gjorde. —»

Han frös, som om han varit i kallt vatten.

»Hva han gjorde?» upprepade han, långsamt.

»Han såg, att jag var uttröttad; alldeles virrig, alldeles slut var jag, det såg han. Och då narrade han mig ut, släpa mig gjorde han. Och jag visste ju ingenting. —»

»Nej, du visste ingenting. Men hvem vet någonting? Tror du man vet i dag, hva man vill i morgon? Ja man tror, att man vet det, men man vet det icke. Eller tror du man vet om dagen, hva man vill om natten? O! Du visste inte, nej —.»

Hon talade så lugnt nu; det smärtade honom, att hon talade så lugnt. Hon sade:

»Jag visste inte, att han var elak. Men jag vet det nu. Och det var därför, jag grät.»

»Nu mister jag snart tålamodet, barn! Hur många gånger ska jag förklara ett och detsamma? Du visste inte, hva kärlek var, du rörde ihop det med någonting annat, som gudarna vet, hvar det finns.

Vet du, jag hade en vän, som gick och blef kär. Hans fästmö var det fulaste stycke människa, jag någonsin har sett. Men hon hade en vacker näsa. Och jag kom snart underfund med, att det just var i den, i näsan, min vän hade förälskat sig.

Ja, jag gör inte narr hvarken af dig eller af kärlek. Och inte af min vän heller. Jag tyc-

ker, han var mycket klok i sin kärlek. Ty näsan ser man, och näsan är väl det, som minst förändrar sig hos en människa.

Men de, som förälska sig i mer eller mindre vackra egenskaper och dygder —.»

»Du behöfver inte säga mig allt det där; jag bryr mig inte om, hva du säger.»

— »Du är skamlig!» bröt hon ut.

Hon fingrade i mossan, hennes hand kom honom så frestande nära; han tog den, lugnt och varligt och fast. Den knöts och spjärnade och vred sig i hans, det roade honom.

»Det är bättre, att du kallar mig skamlig, än att du kallar honom gemen. Det kommer du inte att ångra, så mycket. Om alls. Jag har ju kanske varit lite gemen mot dig. Jag vet inte, hva det var med mig. Jag var het i hufvut, förvildad af galna idéer. Men det var inte så farligt, som jag trodde.»

Så lätt han tog allting! Var det inte värre, än att man kunde ta det så lätt? Eller kanske alltsamman var honom likgiltigt? Han kanske inte brydde sig ett smul om henne och hennes.

Nu släppte han hennes hand.

»Jag tycker, det är farligt», sade hon. »Att — gifta sig med en, som man inte kan tro på.»

»Det är mycket farligare att tro. —

Kära barn», afbröt han sig, »inte vill jag hindra dig från att vara förtviflad. Det är hvarje människas rättighet att vara förtviflad.

Men säg, hvarför tror du inte på honom? Därför — för det här?»

»Jaa», svarade hon tyst och långsamt.

»Och så var det någonting annat.»

»Någonting annat?»

»Jaa. Han sa, att det var han, som tändt

på huset. Jag trodde, han sa det för att skrämma mig. Han ville skrämma mig.»

»Såå.»

»Har han gjort det?» Och utan att afvakta svar:

»För då är han ju en skurk.»

Egendomligt! tänkte Bengt. Förut, då jag ville skjuta pojken framför mig, då jag ville, att han skulle bekänna för Ingrid; då ville han inte, slingrade som en mask. Men när jag väl släppt honom, tagit skulden på mig, då kunde han inte tiga längre. Då skulle kärestan veta allt.

»Hur vet du, att han ville skrämma dig?»

»Jo, jag vet. Han ville skrämma mig.»

»Såå — Ja då var det därför, han sa så. Endast därför. Det är inte sant; han har inte gjort det.»

»Är det inte sant! Är det säkert?»

Så ifrig! Han småskrattade, förlägen och road. Att det kan roa dig, skulle Frida ha sagt.

»Jag borde väl veta, om det är sant eller ej.

Förrästen», fortsatte han i en ton, som han icke gitte göra allvarsam, »så kan du väl tänka dig, barn, att jag inte skulle kunna ta den här saken så lugnt, ifall han vore — en skurk. Det skulle ju förstöra alltsamman. Inte gifter man sig med en mordbrännare, som hvilken dag som helst kan komma på fängelse. Hur kan du tro! Dessutom känner jag ju de stora fordringar, du ställer på den du älskar.»

Hon sade helt lugnt och helt uppriktigt.

»Du ska inte göra narr af mig, Bengt, för det jag sa i morse. Jag fordrar ingenting alls. Men jag ville så gärna, att han vore snäll och hederlig. Bara det.»

»Bara det. Nå hör då, kära vän! Han har

icke gjort det; jag har gjort det. Det är jag, som är skurken. Se inte så förskräckt ut! Det var ju inte du, som sa det. Och jag tar inte ordet, så hårdt. Då är det värre med straffet.

Men han blir icke straffad, förstår du. Naturligtvis — eftersom han ingenting gjort. Han får stanna hos dig, får skaffa sig arbete, får bli en präktig äkta man.

»Är du nöjd?»

Hon fingrade och fingrade i mossan. Om han ville ta hennes hand! Hon vågade icke ta hans. Men hon tyckte så synd, så synd om honom.

»Bengt, jag är så ledsen.»

»För min skull? Nej hör du barn, sörj aldrig för andra; det tar sjuttifem procent af vinsten. Tyck att du har det bra. Eller hoppas, att du ska få. Och låt andra sköta sig själfva.

Så gör jag.»

»Du!»

Hur hon retade honom, hur hon äcklade honom! Det där känslösamma duet smakade som en sked sockrad fruktsoppa. Pusch! Han behöfde salt, salt. Han behöfde någonting, som sved i mun.

»Jag!» bräkte han till och gladde sig åt hennes förnärmade och skrämnda min.

»Jag bryr mig mycket om andra, när jag tror, de kan gagna mig. Jag tänkte en tid att låta Sven tända. —

Säg! Hva skulle du sagt om det? Om han gjort det tvingad af mig. Det hade inte varit så brottsligt, säg? Han hade visat sig som en svag stackare, ja. Men det hade inte varit så brottsligt. Eller hur?»

»Nä —.»

»Nej det tycker inte jag heller. Och domen hade naturligtvis blitt betydligt mildare.

Jag var förrästen bra dum, som inte lät det bli så!»

Nu vågade hon smeka hans hand. Och hon strök öfver armen ända upp till hans kind. Och smekte hans kind.

»Det gjorde du inte», sade hon.

Så innerligt och vackert! Så innerligt vackert! Han böjde sig bort. Hvarför satt hon där och kittlade honom i ansiktet. Han fann alltsamman så innerligt vämjeligt.

»Jo nu minns jag, hvarför jag gjorde det själf. Jag var rädd, han skulle göra det så drumligt, att det blef upptäckt. Så att jag inte skulle få ut försäkringen.

Det fick jag inte heller.»

Han gäspade så stort och grundligt att munnen höll på gå ur led. Pusch! han frös. Var det också en idé att sitta ute i fuktiga natten och prata. Frida var förståndig, hon. Han hade bort ligga i sin säng i stället. Så skönt att sofva, så uthvilad han skulle ha blitt. Han begrep inte, hvarför han inlåt sig på dessa nattliga dumheter, barnsligheter. Han kom inte ihåg, hvad som drifvit honom.

Han sneglade på flickan. Och blef nyfiken. Och måste fråga:

»Är du glad nu?»

»Jaa», svarade hon litet dröjande. Hon var ju inte riktigt säker på det, ännu. Omvändningen hade kommit så omärkligt och hur den kommit, kunde hon icke riktigt reda ut för sig.

»Visst är du väl glad? Det syns ju.»

Jo visst var hon väl glad. Visst var hon glad!

»Jag borde brännas; jag är en trollkarl. Jag går i skogen och snokar upp ett bylte. Och förvandlar det till en glad flicka. Trolleri! Hvar

har jag mitt spö? Jag har lust att röra vid mig själf. Kanske jag kunde bli ett bylte, jag.»

Ingrid förundrade sig öfver sin nya lycka och sökte orsaken.

»Se, jag tänkte ju så ondt om Sven —.»

»Där ha vi det! Du trodde, att din vän satt eld på en stuga. Och så upplyser jag dig om, att han endast velat skrämma sin käresta.

Undra sen på att du är glad!»

Ja så var det ju! Sven var oskyldig; det stora, förskräckliga var vräkt åt sidan; allting var godt och bra.

Men stackars, stackars Bengt!

»Hva ser du på mig för? Ser jag konstig ut?»

Han sträckte sig mot henne, sänkande hufvut, så att hans strida hår rörde vid hennes bröst.

»Ja, jag är ett underligt stycke människa. Om jag nu ska berömma mig själf. Jag har ett maktbegär, som är outsläckligt. Outsläckligt. Det var därför, jag tog Sven till mig, när han var liten. Jag måste ha någon att befalla öfver; det kunde inte hjälpas. Så tog jag honom till mig och lärde honom lyda. Lyda, lyda, lyda! Jag har lärt dig också att lyda, inte sant?»

»Jo», smålog hon. »Jag har alltid varit så rädd för dig.»

Han drog sig tillbaka.

»Se där! Och Frida också, alla. Jag har befallt dem alla. De ha lydt mig, lydt mig. Jag har nog varit lycklig, jag med.»

»Ska vi inte gå hem?»

»Jo visst.

Den enda jag inte tycker om att befalla, det är Ragnar. Men honom måste jag. Det är ju det enda sättet att lefva i fred med sina barn.

Eller hur?»

- »Jo men ska vi inte gå hem?»
 »Och du lilla blomma i skogen? Är du inte min du också? Är du inte mitt barn?»
 »Se nu är det alldeles ljust.»
 »Och älskarn har lämnat dig.»
 »Å Bengt! —»
 »Jag tror, du sitter och skäms! Att älskarn har lämnat dig? Å käraste käresta, sånt varar ju inte evigt!
 Men han kommer tillbaka, han kommer tillbaka.
 Kom!»
 Han reste sig och drog upp henne. Hastigt, så att hon skrek till och flämtade.

VIII.

Det plågade honom att höra det första fågelkvittret, som började med enstaka, djupa, fågande läten. Snart falla de öfver en allesamman och skär sönder en med sina skarpa näbbar.

»Det låter som om de hade knifsägg i strupen, de där små odjuren. Fåglarna menar jag.»

»Nej, tycker Bengt! Och jag tycker, det är så vackert.»

»Har du inte ondt i hufvut?»

»Nej, tack.»

»Det var märkvärdigt.»

De gingo sida vid sida. Ingrid var trött och närmade sig omedvetet till Bengt. Ibland gingo de så tätt att de stötte ihop; då vek han åt sidan, hon följde efter och sålunda kom de att gå nästan i en båglinje.

»Vi gå ju galet», fräste han till. »Kan du inte skynda på?» Han såg på klockan.

»Hon är snart half fyra; jag tycker vi kunde vara hemma till fyra åtminstone. Så kunde jag få sofva lite.»

»Ja jag ska sofva hela, hela dagen», mumlade hon.

»Du ja. Men jag ska vara i byn klockan tio, jag. Jag måste gå hemifrån en kvart före nio senast.

Kan du inte gå lite fortare?»

Hon ansträngde sig, trafvade som ett barn, men måste stanna.

»Snälla Bengt, jag orkar rakt inte.»

»Då går jag ifrån dig.»

»Ja, det kan Bengt visst göra. Jag är inte rädd; det är ju alldeles ljust.»

Men han gick icke ifrån henne. Han saktade farten, muttrade, ref sig på kindbenen och muttrade. Han begrep inte, hvarför han gett sig ut att trafva omkring på det här viset. Han borde ha legat i sin säng; det hade varit förståndigare.

»Ja», medgaf Ingrid, sömnigt och undergifvet. Då stannade han.

»Du ska inte inbilla dig, att jag gjorde det för din skull. Jag är ingen oskuldsvaktare. Jag gaf mig ut för att leta reda på gumman; hon har sprungit bort.»

»Är du tokig! Gumman?»

»Ja, hör du. Hon har smugit sig ut.»

»Herre gud! Och det som betyder sån olycka!» Han grinade illa.

»Verkligen? Då betyder det väl lycka, när hon sitter hemma och förpestar luften, hva?»

Nu ska jag i alla fall leta reda på henne.»

»Ja men jag orkar inte, Bengt. Låt mig gå hem.»

»Gå du! Gå!»

»Bengt är så ovänlig nu igen. Är Bengt ond på mig?»

»Nej. Jag är trött. Adjö.»

»Adjö så länge då.»

Hon gick bland björkarna, försvann bakom en stam, kom fram, försvann. Nu blef hon länge borta. Han flyttade sig litet åt sidan, så att han kunde se henne. Där gick hon. Hennes sömniga litet vacklande gång tog sig underligt ut i det skarpa morgonljuset. Det minde honom om andra kvinnor, han sett; om andra kvinnor — Det minde om tidiga morgnar för länge sedan. Om nätter.

Nu försvann hon.

Gå du! slungade han efter henne i tankarna. Gå du! lämna mig ensam! Jag ville alltid vara ensam; jag borde alltid vara ensam. Hva har jag med andra människor att göra? Det där är galenskap: att beblanda sig med andra. Jag vill vara ensam. Jag går in i mitt rike och smäller igen dörren.

Gå hem du!

Hem, ja. Undras hva Frida ska säga? Undras, om hon fortfarande är i blidt lynne? När hon nu får se henne komma så där sömnig — och så lycklig. O! Det kommer att jäsa i henne; det känner jag. Så kommer den första gliringen och så den andra och så en lång oändlig rad. Jag undrar, om hon ska svara. Eller kanske Sven svarar?

Sven? Är han hemma nu? Då är det kanske han, som tar emot henne. Han kanske står på trappan och tar emot henne. Och Frida har gått och lagt sig. Och det är tyst, tyst omkring dem. Bara fåglalåt. Annars tyst.

»Ingrid!» skrek han. Ingrid! Ingrid! Vänta!»

Han lyddes. Jo han kunde höra hennes steg. Allting hörs en sådan morgon. Men hon hörde icke, när han skrek, när han skrek, så att det sprängde i öronen. Det hörde hon icke. Hon gick som en fåne med halföppen mun och stirrade. Han såg skimret i hennes ögon, skimret likt stjärnornas skimmer. Vackra, vackra stjärnor!

Han höll sig i björkstammen; han kände att han icke borde ge vika, icke springa efter henne, icke komma henne nära. Därför höll han sig fast vid stammen.

Vackra lilla kvinna, jag ska slå dig. Slår man inte sitt barn, när det går i sådana tankar? Man piskar, man piskar. Å, man skyddar sitt barn för sådant! Jag vet, hur det går till; jag har haft drömmar. Man smyger sig efter honom; man är på hans vänstra sida, strax bakom. Man sträcker fram handen, sakta, sakta; lägger den öfver hans strupe. Strupe, muskler, ådror, allt känner man, när man trycker. Trycker, trycker, trycker. —

Nu är jag förlorad. Hva tjänar det till. —

»Ingrid! Nu kommer jag.»

Uppe på vägen hejdade han sig, såg sig omkring; så började tallarna sin dans. De hade lärt sig att dansa, tallarna; de hade fått lära sig att böja sina stela grenar. De kunde strö barr så hala, hala. Det var som is; han flög fram som öfver is.

Du vämjeliga gamla narr, som springer omkring bland träna, gå hem och lägg dig! Svep dig i kalla lakan! Frys! Du är en narr, du är en narr. Du är löjlig.

Vägar du verkligen döda, då må det vara händt, då förlåter jag dig. En mordbrännare är

du och en rånare blir du. Men lika godt, jag förlåter alltsamman. Om du vågar, om du vågar, om du vågar —.

»Bengt! Bengt!»

Hui! Hva var det? Var det något? Han kunde ju inte höra; det bultade i hufvut. Välsignade hjärta!

»Bengt!»

Jo visst var det? — Se sådär, nu bar inte benen längre, nu var han slut, sjönk ihop som en säck.

»Bengt!»

Visst var det hon. Hjärtebarn lilla, hjärtebarn lilla. Hvita älskling, hvita lilla dufva! Hvita lilla barn! Aldrig har jag tänkt ondt om dig, aldrig har jag drömt om dig, aldrig har jag sett dig i drömmen. Du lilla barn, som leker med späda, blanka lemmar. Du lilla barn, som kryper upp i mitt knä. Du lilla barn, som är mitt barn! Med stjärneskimmer i ögonen.

Nej. —

»Bengt!»

Han fingrade på strupen, han plockade och fingrade som för att ordna rösten. Slutligen groft, skrofligt, tvärt:

»Jag hör. Hva vill du?»

»Hvar är Bengt? Skynda! Gumman är här.»

»Ja, jag kommer.»

Såå. Gumman. Ja det var ju bra, det. Det kändes, som en tyngd. Å nu visste han, det kändes som ett kallt lakan. Det var ju det, han önskat sig. Man får alltid, hva man önskar. Nu skulle han föra hem gumman. Han skulle ta henne under armen eller kring lifvet och leda henne långsamt, långsamt hem. Så hade han funnit henne till sist. Man finner alltid, äfven om man icke letar.

Och så skulle Ingrid gå bakefter och se på dem.

Nej, hon skulle inte se dem. Hon stirrade, stirrade. Med stjärneskimmer i ögonen. —

Om han bara kunde resa sig. Hjärtat var så bråkigt, och knäna så mjuka, och barren så hala. Om han hade haft den där grenen, han slängt ifrån sig.

»Kommer inte Bengt? Hon är orolig; jag kan rakt inte hålla henne, om hon vill gå.»

»Jo, jag kommer ju.»

Pusch! Nu gällde det att stå på benen. Hvar var hon? Därborta; rakt fram. Han gick ju som en soldat. En riktig lyckosoldat var han. Slogs med djäfvulen. Och vann.

På en bred, låg sten satt gumman; en flat fyrkantig sten, lik ett altare. Ingrid stod bakom stenen, sträckte sig och strök med tafatta rörelser öfver hennes rygg; det var ett bepröfvadt lugnande medel. Gumman vred långsamt på hufvut, än åt ena sidan, än åt den andra. Hennes bleka inne-lufts hy hade morgonkyllan gett en gulaktig rodnad. Hon gapade gång efter annan som en uggla, och svalde. Hon njöt af frisk luft, af skogsdoft.

»Hon tänkte ge sig af igen, just när jag kom», förklarade Ingrid. »Men jag började genast stryka henne.»

»Låt vara. Hon är lugn nu.» Han satte sig bredvid henne. »Hon vet i alla fall att välja sin plats, gumman. Hon har mer reda på sig, än man tror.

Eller hur mor?» gaf han henne en knuff i sidan.

Som vanligt kände hon igen honom och visade

sitt välbehag genom att skjuta upp ryggen och vrida af och an på öfverkroppen. Han såg på henne, som man ser på ett stort präktigt djur.

»Det är synd, att hon ska spärras in.»

»Ska hon spärras in?»

»Ja nu när gubben dör, och jag kommer bort, så måste hon in på en anstalt. Men det är synd. Hon tycker om sånt här; hon tycker om att rymma någon gång.»

»Ja men så får hon det lugnt.»

»Så får hon det lugnt, ja.» Han såg på henne med en glad, frisk blick. Det lugnade och kylde att sitta bredvid denna stora kropp, som endast begärde mat och dryck och luft och möjligen en strykning öfver ryggen.

»Hon ser ut som en stor, gul smörblomma.»

»Nej tycker Bengt? Ja men hon är så ful.» — Han skrattade.

»Tycker du inte om det, som är fult?»

»Jo, åjo, det kan jag väl göra ibland. Men inte kan det som är fult, likna blommor.

Ja det vill säga, det finns ju fula blommor också.»

»När jag var liten, hade jag en blå blomma utanför mitt fönster. Hvar enda morgon när jag vaknade, traskade jag bort och lyfte upp gardinen och nickade åt blomman. Och blomman nickade igen; hvar enda morgon, vare sig det blåste eller ej. Det var en stor, fyllig blå blomma på en rätt lång stjälk. Jag vet inte, hva det var för en.»

»Så märkvärdigt», gäspade Ingrid. Hon hade satt sig bakom dem, rygg mot rygg med gumman; hon hade sjunkit ihop och stödde hufvut i händerna.

»Är du mycket trött?»

»Åja, det är jag nog.»

»Jag hade tänkt berätta dig något.» —

»Kan inte Bengt göra det i morgon?»

»Då är jag borta.»

»Hva är det om?»

»Om mig.»

Då kunde hon naturligtvis icke vägra höra på. Fast nog var hon bra trött. Hon frågade, om icke Bengt själf vore trött?

»Jo. — En natt hade jag sofvit mycket oroligt och drömt. Det var visst första gången, jag drömde om en kvinna. När jag vaknade på morgonen, hade jag glömt alltsamman; jag gick bort till fönstret och nickade åt blomman. Den nickade igen. Jag klädde mig, jag gick ut till mitt arbete, höll på hela dagen utan att minnas drömmen. Så kom kvällen, och jag skulle sofva. Fönstret stod öppet, men det var så pass mörkt, att jag inte kunde se min blomma. Då fick jag lust att känna, hur hon doftade. Jag hade aldrig tänkt på det förut och visste inte, om hon hade någon doft.

Jag hoppade ut genom fönstret. Jag visste ju precis, hvar min blomma stod, men ändå kunde jag inte finna henne. Det doftade starkt; jag blef yr i hufvut.» —

»Tänk om den var giftig?»

»Jag vet inte. Jag vet inte ens om doften kom från min blomma; dagen därpå kände jag den inte. Men det finns ju blommor, som endast dofta om natten.

I alla fall, därute i doften fick jag igen min dröm. Såg den. Kände den. Från början till slut.»

Han sträckte på sig och lät sig falla baklänges på stenen med sitt hufvud tätt intill henne. Hon makade sig ängsligt åt sidan.

»Är du rädd? Tror du, jag berättar lögner för att skrämma dig? Som den andre —»

»Å Bengt!»

»Eller är det så hemskt, att man får igen sina drömmar?»

Hon flyttade sig så långt ut på kanten, hon kunde. Helst hade hon velat springa sin väg; men vågade icke. Föröfrigt kunde Bengt ju icke vilja henne något ondt. På sin höjd skrämmas.

»Det är hemskare att icke få igen dem — tyckte jag. Hvarje kväll gick jag ut till min blomma. Lockade drömmarna, drömde.

Det var lustigt; om morgnarna nickade vi åt hvarandra, som hederligt folk gör. Öppet och gladt. Men i mörker smögo vi oss samman som medbrottslingar.»

»Det var en stygg blomma.»

Barnunge, barnunge!

»Efter fjorton dagar vissnade hon. Jag saknade icke, sörjde icke. Jag behöfde henne inte längre. Jag skulle sjukna och jag hade sjuknat. Den blå blomman hade gett mig feber.»

»Bengt, Bengt, nu vill jag gå hem!»

»Är du rädd för feber? Den är inte så ond. Den dimmar för ögonen. Man ser inte riktigt tydligt; man hör inte riktigt. Man ser och hör annat. Man kommer bort från de andra, det är sant. Men man har sig själf; man blir stor och hög och klar och lugn, som en eldslåga mellan glas. Feber ger ett ljufdigt lugn.»

»Nej», sade hon häftigt. »Så bara du säger. »Feber blir man inte alls lugn af; det har jag väl sett på Lostman.»

»Har du själf haft feber?

»Bara en gång, men det var visst inte mycket» — Eller kanske han menade något annat?

Hon rodnade. En plågsam nyfikenhet tvang henne att snekla på det stora, skäggiga ansiktet, som låg där uppåtvändt, kisande mot dagern. En ungdomlig, glupsk förvetenhet sköt upp hastigt som en förtrollad växt, sög hennes blod, sög hennes tankar, vräkte undan sömn, vräkte undan blygsel. Hvilken underbar feber! Feber, som ger lugn. Den hade bränt henne; hon måste veta.

Med en hastig, obehärskad rörelse vände hon sig mot honom, lutade sig öfver honom, lade händerna på hans bröst.

»Bengt — Bengt? —»

Han måste förstå henne. Hon kunde icke säga det, icke fråga med ord. Han måste förstå henne.

»Du kväfver mig!»

Med ett hårdt grepp ryckte han bort hennes händer från sitt bröst. Han drog sig längre upp på stenen, satte sig bakåtlutad stödjande på händerna bakom ryggen.

»Hvarför gick du inte hem? Hva har du här att göra? Hos den här; hva har du med henne att göra? Allt sånt är mitt. Löjlige och fula blommor, de är mina. Hva rör det er, att de är löjlige och fula? Jag talar aldrig om dem; jag visar dem aldrig.

En gång talade jag om den blå. Den dök upp i minnet och gjorde mig ursinnig. Jag fick för mig, att den där blomman, jag nickat åt om dagarna och kysst om nätterna, att den gett mig feber. Jag fick lust att göra henne ondt, att förtala henne. Då tog jag min gosse på knä och berättade en saga. Om mannen, som förhäxats af blommor. Allt möjligt ondt ville jag säga om dem. Men när jag slutat, afskydde gossen mig — mannen. Han hade trampat ned blommorna. Jag

visste inte, att jag hade sagt det; men jag hade sagt det. Och nu älskar gossen blommorna och afskyr mig.

Och nu förstår jag, att det är så. Att jag förstört, icke blifvit förstörd. Jo, äfven blifvit förstörd — genom att förstöra. Den blå gaf mig feber. Feber är lycka. Om den är kort, om den är hastig, om den för till slut.

— Slut, är det inte ett ljuffigt ord?»

Ljuset växte i skogen; ljuden mångfaldigades. Sommardagen spelade upp; dess röda morgonkappa gled af skuldrorna och blottade den bländande ljusa dräkten.

»Har du sett en stjärna falla? Den gyllene bågen? Det är en nattlig lögn, som man icke får tro på om dagen. Om dagen ska man tro på solsystem, på ljudvågor, på naturens och människornas economi. Inte på nattens lögner, på dagens. Det är rättvist. Och den, som bryter däremot, blir rättvisligen straffad. Spikas i händerna, stic-kes i sidan. Så tillfrisknar man från nattliga febrar. Får lugn. Feber ger alltid lugn.»

Tre fåglar lekte, tre fågelungar, som left en månad och några veckor. Den ene, den yngste, satt stilla på en gren strax ofvan stenen. De båda andra korsade luften härs och tvärs, svängande rundt i ljuset, så att deras gråhvita bröst och bukar blixtrade. Den yngste satt stilla på sin gren och pep, klämtade entonigt med jämna mellantider. Och de två, de voro som gnistor af dagsljuset, sprakande från stam till stam, träffande hvarandra under fladdrande vingar. Och den tredje pep; af rädsla eller af sorg eller därför att det hörde till hans åliggande.

»Se på gumman! Så hon sträcker sig efter dem. Hon ser dem visst med hela ansiktet. Ja

hon tycker om sådant, hon vänder sig efter solen och efter fåglar och efter allt som har värme.

Ingrid!» bad han. »Du får inte gå ifrån mig. Stanna hos mig hela morgonen. Det är ju den sista.»

Hon smålog lite förläget.

»Men skulle inte Bengt gå hem?»

»Nej. Jag vill vara här, ensam med dig. Det är det bästa jag vet, att vara ensam med den, som är svagare än jag.»

Hon fick ett snopet och förskräckt uttryck.

»Ja men jag måste gå hem», sade hon.

»Är du rädd för mig? Jag gör dig inte illa. Jag har ju Smörblomma bredvid mig, stor och stilla som en gudinna. Och hva skulle jag vilja göra dig för ondt? Du fick makt öfver mig för länge sedan, när du var liten och kröp upp i mitt knä och drog mig i skägget. Det glömmet jag inte, aldrig.»

Han svängde sig ned från stenen och ställde sig bredvid henne.

»Liten, när din mor dog, var du fyra år och jag var tjugusju. Jag måste ta hand om dig, jag gjorde det inte gärna, kan du förstå. Det var ju svårt för mig. Men jag måste.

Hvarför tror du mig nu om ondt?»

Hon spratt till och stirrade på honom.

»Nej men Bengt, inte tror jag dig om ondt.—»

»Jo du gör. Alla tro mig om ondt. Men det är inte sant. Jag är inte ond. Jag är en människa, som faller. Har du tänkt på Guds onda änglar? De, som en gång föllo? De äro på botten. Inte jag; jag når aldrig botten. Jag faller och når aldrig botten.

Nej, jag är inte galen. Då jag var femton år, var jag herre öfver riket så vida, som min

tanke kunde nå. Jag hade tjänare, som jag älskade och som lydde mig. Jag ställde vakter vid porten till mitt rike. Porten hade järnbeslag från ofvan till nedan och fyra lås. Det första kunde alla öppna, det andra kunde öppnas af mina tjänare, det tredje af mig. Det fjärde af ingen.

— Är det galet att vara herre öfver ett sådant rike? Nej. Är det galet att tro på nattens lögner och icke på dagens?

Nej. Men det är galet att bryta det lås, som ingen kan öppna.

Och det är galet att lefva, när det är tid att dö.»

»Du får inte tala så! Du bara skrämmer mig; det är skamligt af dig. Jag börjar gråta.»

»Är du rädd? Därför att jag nämnde döden — är du så rädd för ordet död? Jag tänker ju inte döda vare sig mig själf eller andra —»

»Jag är inte rädd för min egen skull. Utan för Bengt. Man är aldrig säker på Bengt.»

»Är man inte?» Han trefvade i sin ficka och drog upp något. »Det här är visst ditt?»

Det var ett bredt spänne, med hvilket hon brukade häkta samman kjol och lifstykke i ryggen. Hon tog det hastigt, nästan ryckte det från honom.

»Hvar fann du det?» frågade hon och blef förtviflad öfver sin fråga. Men han svarade icke. Han iakttog, hur hon fäste sitt spänne, och han gladde sig åt hennes ställning, hennes rörelser. Den röda, djupröda rodnaden fröjdade honom, den halföppna munnen, händerna, som ordnade spännet med skuldmedveten brådska.

»Du lilla hvita dufva — får jag inte tala om döden?»

Det lågade öfver henne, harm inför en orättvisa.

»Hvarför kallar du mig så? Vill du göra narr af mig?»

Nu låg hennes händer sysslösa i knät, skälfde och knötos omedvetet. De gladde honom, de små knytnäfvarna. Han tog dem och då hon ryckte och lutade sig bakåt för att göra sig fri, föll han på knä, alltjämt hållande de kämpande små händerna i sina.

»Du är min hvita dufva. Det är den enda sanning, jag känner. Det andra är lögn. Dagens lögn, som kastar mig hit och dit bland människa, fångar mig i härfvor, jag inte kan reda, gör mig till fånge, tukthusfånge. Nattens lögn, som spirar under fallande stjärnornas bågar, blå blommors feber, som dödar.

Du är min hvita dufva. Det är den enda sanning, jag äger. Allt, hvad jag sökte, fann jag; och när jag funnit, var det lögn. Om dig drömde jag inte. Du kom, som lifvet kommer, obesmittad af dröm och af bön och af längtan.

Du är min. Se, jag håller dina händer. Du är varm som en lefvande, du är brännande het som ett lidande barn. Du är verklig som döden, fri från lögnens besmittelse. Lifvet ger löften; men jag är trött på löften, jag är trött på cirklar, jag är trött på solen, som går upp och ned. Kärlek ger löften; jag tror inte på löften. De bedraga genom att icke bedraga.

Du är min hvita dufva. Jag håller dig mellan mina händer. Du är min.»

Hon vände på hufvut och lyssnade.

»Tyst! Hör!»

Han släppte hennes händer.

»Hva hör du?»

»Klockorna; jag tyckte, jag hörde klockorna.»

»Kyrkklockorna? Det är omöjligt så här tidigt. Och hvarför skulle de ringa?»

»Det är ju söndag.»

»Är det söndag? Du vill kanske gå i kyrkan? Nej det är sant, du ska ju sofva hela dagen; det är ju hvilodag.»

»Jag kunde gå i kyrkan först.»

Han nickade.

»Då få vi sällskap.»

»Ska Bengt gå i kyrkan?» förvånade hon sig.

»Nej men strax bredvid. Till tingshuset. För så vidt inte länsman är i kyrkan; det skulle ju kunna hända.»

»Jo, han brukar vara där.

»Jag skulle vilja ha Sven med mig», tillade hon och sneglade skyggt på Bengt. Han småskrattade.

»Såå. För att ta ut lysning? Eller för att bedja tillsamman? Om förlåtelse? Gör det, ni! Mot er kan inte ens Gud vara obarmhärtig.»

Han tog tag i stenen för att resa sig. Ingrid jämkade sig hastigt åt sidan; hon var rädd för hans händer.

»Jag bryr mig inte om, hva Bengt pratar», sade hon. »I fall Bengt ingenting tror på, så är det hans sak. Men Bengt kunde låta bli att göra narr af andra.»

Han borstade af sig barren, slog sig på benen så att det smällde.

»Ja, det kunde jag. Jag kunde också bedja om förlåtelse, ifall jag hade hopp om bönhörelse. Men det har jag inte.»

»Jo det har Bengt. Det har alla.»

»Såå, tror du länsman vill förlåta mig branden? Näpsa mig och släppa mig? Det tror jag inte.»

Hon sprang upp.

»Nu bryr jag mig inte om Bengt. Det låter som allvar, och så är det hån alltsamman. Det är skamligt.»

»Ja. — Går du? Till kyrkan?»

»Sen.»

»Godt; då gå vi, du till ditt tingshus och jag till mitt. Kom! Men vi måste ha gumman med oss.»

Han tog den gamla i armarna och drog. Men hon ville icke, hon spjärnade emot och grymtade, um, um, um. Spjärnade och grymtade. Ingrid lade sina händer på hennes axlar och sökte skjuta på. Då ville hon bita henne.

»Usch så stygg hon är!»

»Stackare, hon vill inte in i buren. Hur ska vi göra? Jag kan ju inte bära henne.»

»Om Sven vore här!»

»Tror du, han är starkare än jag?» frågade han hastigt.

»Då vore ni ju i alla fall två.»

Han trefvade öfver sina kläder.

»Har du tändstickor? — Ja se inte så förskräckt ut. Jag tänkte bara tända en cigarr. Det här blir kanske en lång väntan.»

Hon stampade.

»Jag vill gå hem, hör Bengt!»

»Du vill gå i kyrkan, jag vet det. Men dit vill jag inte gå, inte ens för att söka länsman. Du är ung och kan inte nog hastigt få bekänna ditt brott. När man är gammal tycker man inte om öfverilningar. Man får så godt om tid.»

»Nej stanna! Jag förbjuder dig att gå. Vi har kommit öfverens, att du ska stanna hos mig hela morgonen. Och det är morgon ännu, tidig morgon. Luften är kall och vinden har lagt sig. Jag tycker om kall luft, när det inte drar.

Du stannar! Sven har hela lifvet för sig; han kan vänta. Jag har denna morgon, jag kan inte vänta. Sätt dig! På stenen. Sätt dig! Ja se, du kan inte gråta ens. Du vet, att du måste lyda. Jag är inte elak, men jag vill bli åtlydd. Där sitter du bra. Sten är det bästa man kan sitta på. Kallt och hårdt. Det passar för unga kroppar. Stilla! Jag vill. Jag har denna morgon. Jag vill.»

»Bengt», sade hon och svalde. »Du ska inte hetsa upp dig så där. Jag gör ju gärna, hva du vill. Men du får inte skrämma mig. Hör du.»

Han strök sig öfver ansiktet.

»Ser jag så upprörd ut? Då anar du väl förälskelse? Det bruka kvinnorna ana. Men det är inte så. Med mig. Nu. Jag är upprörd därför att jag ska på häktet. Det är otäckt.»

»Kommer de att —?»

»Hvad? Att döma mig? Naturligtvis om jag erkänner. Om jag ljuger går jag fri. Men jag vet aldrig, när jag ska tala sanning och när jag ska ljuga.»

»Man ska alltid hålla sig till sanningen», predikade hon öfvertygad och lidelsefritt.

»Ja. Om man förstår välja sanning. Jag sa en gång till min sköterska, att hon liknade en blå-blek kalkon. Hade jag sagt, att hon var en snäll gammal gumma, så hade jag också talat sanning och fått socker. Nu fick jag stryk. Den som inte älskar sanning, ska alltid tala sant; det hedrar honom, ger honom anseende. Men den, som älskar, bör akta sig. Ty det egendomliga är, att det nästan alltid är den fulla sanningen, han älskar.»

»Är det sådant Ragnar får lära», frågade hon oskyldigt. Då hon icke fick svar, såg hon upp,

sömnigt förvånad. Och tillfogade hastigt: »Jag menade ingenting ondt med det.»

Han skakade på hufvudet.

»Jag lär honom ingenting; jag har ingenting att lära honom. Han får lära sig själf.

Jag har ju gett honom lifvet; det är redan mycket. Gåfve jag till på köpet lärdom, skulle han kanske säga mig att jag gett för mycket.»

»Å», sade hon i en utdragen, tröstande ton, som kom honom att skratta.

»Förrästen — hvilken lärdom skulle jag kunna ge? Hur man anlägger mordbrand? Eller hur man finner blommor i mörkret? Eller att dö? Nej. När man inte längre kan hjälpa sig själf, då har man rätt att hjälpa andra. Men icke förr. Och just nu fick jag klart för mig, att min tid ännu icke är ute. Att jag kan hjälpa mig själf.»

»Ja nog kan Bengt», försäkrade hon med ett försök att tro på någonting lyckligt och godt.

»För mig gäller det först och främst att glömma blomman. Den blå. —»

»Ja!» ropade hon med verklig lättnad. »Ja vet Bengt, gör det! Det lät så konstigt.»

»Det var konstigt. Att jag, som börjat mitt lif som sanningsälskare, skulle fastna så ohjälpligt i lögn. Och jag var inte sjuk, när det skedde. Det skulle ju ha gett förklaring. Men så var det icke. Jag var en nästan oblygt frisk och sund ungdom. Nej förklaringen är troligen helt enkelt den, att jag hade tröttnat på sanningen.»

»Usch Bengt då!»

»Ja. Och att lögnen var så vacker. Blomman menar jag. Jag kan ännu känna, hur tvärsån i fönstret strök öfver mitt hår, när jag hoppade ut för att finna min blomma.»

»Men Bengt fann den ju inte?»

»Nej, endast doften, som kanske var andra blommors. Och kvinnan, som var en annans. Nu ser jag henne inte längre. Det är omöjligt att se henne, när du sitter där midt framför mig.»

»Å!» hon böjde sig hastigt åt sidan.

»Nej, låt vara! Låt vara!» skrattade han. »Jag har ingen lust att se henne. Föröfrigt föll hon mig snart nog ur minnet. Jag såg andra ansikten, en mängd. Och blod. Det var en hel lång historia, som jag nu inte minns. Och så såg jag en stor, hvit, blodlös hand, som lade sig öfver mina ögon. Det var Jesu hand.»

»Nej men Bengt då!»

»Jo, det var det. Och då trodde jag verkligen att det var slut med alltsamman. Jag kunde inte tänka mig, att det skulle kunna komma någonting efter detta. I morgon hoppas jag inte ut genom fönstret tänkte jag; det tjänar ingenting till.

Förrästen begriper jag inte, hvarför jag nödvändigt skulle gå ut genom fönstret.»

Jo det förstod Ingrid, det tyckte hon sig kunna förstå.

»Nåja. Kvällen därpå gick jag samma väg. Och fann blomman. Det var för mörkt för att kunna se. Men jag kände. Jag kände alla bladen och fick lust att räkna dem. Nå jag räknade, ett sånt där oändligt sinnesslött räknande, som botar sömnlöshet. Det gjorde verkan; jag somnade. Jag antar åtminstone, att jag somnade.»

»I trädgård? Nähvaså Bengt? Var det hemskt?»

»Tyvärr icke. Jag satt på en sten — ungefär en sådan som denna — vid vägkanten. Jag törs inte säga, om det var natt eller dag. Jag såg allting; men solen, som satt rätt långt ner, var orimligt liten. Jag minns att den påminde mig om ett grisöga.—»

»Usch!»

»Nå det gjorde mig ingenting; jag har alltid funnit rätt mycket uttryck och förstånd i grisögon. Och förråsten upplyste och värmden den lilla solen lika bra som någonsin den stora. Jag var på det hela taget ytterst belåten; kände mig obunden och fri, såg ingen människa. Jag var nöjd och lugn och glad. — Då kom den lilla människan.

»Hvem var det?»

»Ja det vet jag ju inte. Jag minns knappt hur hon såg ut. En gång fick jag för mig, att hon liknade Frida; men det tror jag inte, hon gjorde. Jag har alltid haft en viss svaghet för att upptäcka likheter. Men dig liknade hon inte.»

»Jag var väl inte född ens?»

»Nej. Och för öfrigt har jag aldrig drömt om dig. — Nå den där lilla varelsen kom gående på vägen och stannade naturligtvis hos mig. »Hva tänker du på?» frågade hon. Jag tänkte verkligen inte på någonting, inte på någonting särskildt. Jag glädde mig öfver, att jag hade det så bra; det var alltsamman. Men jag blygdes att tillstå det. Jag letade bland mina gårdagstankar och tog den första, jag fick fatt på. »Jag tänker på Jesu hvita hand», sade jag.

»Jag tror, hon förstod, att jag ljög. Men det bedröfvade henne tydligen icke; snarare tvärtom. Hon satte sina pekfinger som horn öfver pannan, böjde fram hufvudet och tryckte fingerspetsarna mot mina ögon. Jag måste naturligtvis blunda. »Hva ser du nu?» Ingenting, bekände jag. Då slog hon armarna kring min hals. »Ser du inte mig?» — Jo visst såg jag. Jag lyfte upp henne och bar henne därifrån. Framåt vägen.»

»Va — var det inte tungt?»

»Nej, hon var ju liten som ett fem sex års

barn. Har jag inte sagt det? Jo det var hon. Och vägen var den bästa, jag någonsin gått på; slät och lagom hård. Men jag hade det emot den, att den var förtvifladt rak och lång utan ända. Det gjorde mig ängslig. Och jag tror, att hon märkte det. Hon smekte mig och när min ängslan likväl icke försvann, sa hon: »Nu kommer du snart till ett rinnande vatten.» — Ja det gjorde mig egentligen inte glad. Jag var inte törstig, och det föreföll mig, som hade jag aldrig gjort annat än druckit rinnande vatten. Jag tänkte just säga henne det. Men i detsamma stod jag vid vattnet. Hon frågade, om jag ville simma. Det ville jag inte men skämdes att säga nej och ämnade just doppa foten, för att känna om vattnet var mycket kallt. — Då märkte jag att jag var naken och att barnet också var naket. Det berörde mig ytterst obehagligt. Jag började storgråla på mig själf och gaf mig en mängd fula namn. Men när jag försiktigt tittat mig omkring och upptäckt, att ingen fanns, som kunde se oss, blef jag lugnare. När ingen ser en, gör det ingenting hur man är klädd, tänkte jag. Och så fick jag en idé, som fullkomligt tröstade mig: Är jag naken, kan man omöjligt begära, att jag ska simma. —»

»Nej men Bengt, det är väl just då, man kan!«

»Afbryt mig inte. Det är ju en dröm, jag berättar. Jag kan inte hjälpa, att jag drömde galet. — När barnet fick höra att jag inte kunde simma, blef hon lycksalig. Hon skrattade och ljög med sin lilla mun och förklarade, att hon alltid sagt detsamma; men att ingen hade velat tro henne. Och att nu skulle vi flyga. Hvert, frågade jag. »Hvert vill du?» Jag tog det längsta afstånd, jag visste: »Till himlen.» Ja så flög vi.»

»Å säg! Hur gjorde ni? Jag har också drömt om att flyga. Det är det roligaste, jag vet!»

»Ja, det har jag inte riktigt klart för mig. Jag tror knappt vi flög, riktigt. Vi skuttade genom rymderna på ett ganska oskönt sätt. —»

»O jag flyger vackert!»

»Ja, men det gjorde inte vi. Jag minns, att jag föreföll mig själf löjlig, och att jag hoppades, ingen måtte stå inunder och se oss. För öfrigt är allt det där dunkelt för mig. Men vi kom till himlen, hur det nu gick till. — Det här, jag nu berättat, det drömde jag endast den första natten. Det andra drömde jag om och om igen. Nätter och dagar; äfven dagar.»

»Hva är det andra för slag? Ska Bengt berättas det?»

»Om du vill.»

»Är det hemskt? Det här var inte hemskt.»

»Nej.»

»Är det vackert då?»

»Å — jag vet inte.»

»Ja, om Bengt vill. —»

»Men du får inte bli rädd.»

»O Bengt är det hemskt?»

»Att bli förd rakt in i himlen? Hur kan du tro! Men det är svårt att berätta. Förrästen blir du nog besviken. Jag tror nästan jag blef det själf till en början, och hade jag inte haft det lilla barnet hos mig, hade jag bestämdt aldrig begripit, att jag var i himlen.»

»Var det inte ljust? Mycket ljust?»

»Ånej, det var som förut, ute på vägen. Det var så att man tydligt kunde urskilja allting, utan att man rätt visste, hvarifrån ljuset kom. För öfrigt var det ett ganska litet rum — Jo det var det; med groft golf och grofva takbjälkar och

ett rundt bord och två stolar. Jag tror det var två stolar, och att jag satt på den ena. Men det är jag inte riktigt säker på. Den ena stod tom; och flickan satt uppkruken på bordet.»

»Var det himlen? Nej men Bengt!»

»Hör nu på! — Flickan var mycket vacker; hon var icke barn längre, och hon var mycket vacker. Hon bar en grå, enkel dräkt, som förvånade mig. Hvar är ditt pärlband, frågade jag, ditt pärlband med spänne af topaser. — Har jag haft ett pärlband? Jag var ju naken. — Jo du hade kring panna och nacke. — Då ljög hon: Spännet brast och pärlorna föll. — Hvar är din dräkt af snö med månstrålesömmar? — Nej men käre! du kan väl förstå att månstrålesömmar brista.

Det var icke sanning; hon hade aldrig burit pärlor, aldrig den hvita dräkten. — Och nu? — Hva bär du nu? — Min bruddräkt. — Det var sorgdräkt hon bar; det visste jag. Och det glädde mig att hon icke sade sanningen.

»Hvem vänta vi? — Hon smålog, som när man äger en glad hemlighet och inte vill yppa i förtid. I detsamma knackade det. Jag ville öppna; men hon skakade på hufvudet, alltjämt småleende. Det knackade ännu en gång, och åter ville jag öppna. Då såg jag hur hennes ansikte stelnade, blef fult och skarpt som en gummas, en döendes. Jag vände mig mot dörren. Där stod han. —»

»Hve — hvem?»

»Han var ung som jag — då. — Han var ljus och lugn och glad. Det plågade mig att han var så lugn. Han hälsade inte på oss, det plågade mig också. Han gick helt lugnt bort till den tomma stolen och satte sig.»

»Hvem var det?»

»Det var Gud. Jo, det var Gud. Jag förstod det inte genast; men jag var rädd. Jag försökte tänka ut, hur jag skulle kunna döda honom. Jag smög mig bakom honom på hans vänstra sida och sträckte ut handen. — Då hviskade vi båda, hon och jag: Det är Gud. Och så vet jag inte riktigt hur, men jag stod framför honom, bredvid henne. Jag var henne så nära, att jag tyckte mig känna hennes kind, het och finhyllt. Men jag vågade inte se på henne, ty jag visste att hon åldrats och vissnat.

Plötsligt pekade han på mig. »Hva tänker du på?» Han gjorde mig samma fråga som förut hon. Och jag kände mig tvungen att svara det samma. Jag tänker på Jesu hvita hand.

»Han böjde på hufvudet, gillande; och det fröjdade mig att jag svarat till hans belåtenhet. Men på samma gång hade jag lust att göra honom något illa. Om jag vågat.

»Då sträckte han handen mot kvinnan liksom förut mot mig. Jag vet inte, hvarför jag greps af en sådan förskräckelse. Jag tyckte, det var någonting så ohyggligt, att jag skulle få höra mina ord upprepas af henne. Jag tyckte, det fanns någonting skamligt i det. Nej! skrek jag. Låt då hellre väggarna falla!

»Hvar fick jag det ifrån? De skrattade, han och hon som om jag sagt något mycket dumt. Eller som om de varit i hemligt samförstånd. Det retade mig; jag vände mig häftigt mot henne. Då såg jag, att hon åter var ung och vacker. Och hennes dräkt var ett under. Den var sömmad af blommors blad; men hvarje bladspets var fri och rörde sig hastigt och mjukt som spetsen af en tunga.

»Bakom mig hörde jag hans röst. Han sade: Det jag känner, det måste du känna; det jag tänker, det måste du tänka; det jag vill det måste du vilja.

»Nej! skrek jag ännu en gång. Låt då hellre väggarna falla! Och åter skrattade de båda. Men hon tog från sitt bröst en blomma och räckte mig. Jag vände mig om, sträckte blomman emot honom. Han slöt ögonen. Jag höll den öfver hans hufvud och lät bladen sjunka, tysta och mjuka. När jag nu icke längre såg hans klara lugna, glada ögon, försvann min rädsla och mitt hat. Jag lät bladen svepa sig som ett täckelse kring hans kropp. Det var underbart att se, hur de smekte, hur de skälfde, då de vidrörde hans hud, hur de flöt samman till en slöja.

»Jag drog min kvinna intill mig och visade henne. Jag sade: En purpurmantel ger jag honom icke. Jag ger en blå mantel, som jag väft af min blommas blad. Den är mycket vacker.

»Då hviskade hon i mitt öra: Lögnen, jag gaf dig har segrat. Men ännu bär han kronan. — Jag såg tretton röda rubiner fästade i zigzag på hans panna. Och åter hviskade hon: Kronan gaf de tretton lärjungar, som förrådde honom. Hur vill du dölja den? — Jag frågade: Är det han?

»Hon grep kring mitt hufvud och tryckte handen mot mina ögon. Men jag såg mellan fingrarna. Jag såg rubinerna lysa under slöjan. Jag såg dem växa och förenas. Jag såg ett bredt blödande sår. Jag såg en blodröd sol. Och jag förvånade mig öfver mig själf, som velat dölja solen bakom en blå slöja.

»Men kvinnan grep hårdare kring mitt hufvud och jag kände mina pulsar mödosamt hamra under trycket. — Hans krona kan du icke rövva.

De tretton förrädarna fäste med glödande spikar. — Du ljuger! Detta är solen. Ser du inte att slöjan börjar brinna?

»Då lyfte hon mig och bar mig, som jag burit henne. »Låt väggarna falla!» ropade hon. Hon bar mig; hennes gång var sviktande, men hon bar mig ut öfver mörkret. — Stanna! Stanna! Hvar är vi? — På bron. — Jag slet mig lös och sprang fram öfver den buktande bron, som långsamt sänkte sig. — Kom, ropade jag, här är det. Se, se! Icke sol, icke stjärnor, icke ljus. Se. Här är det. — Hon stod bredvid mig. Hon lyfte armarna och lät dräkten af blå blad glida ned från skuldrorna. Jag tyckte, hon var ett blekt litet barn med späda lemmar. Men när hon sjönk genom mörkret, liknade hon en hvit dufva.

»Själ f blef jag stående på bron, som sviktat och sjunker. Solen lyser bakom en blå slöja. Jag känner, hur jag faller; men jag faller icke.»

IX.

»Vaknade Bengt?»

»Om jag vaknade?»

»Ja visst! Det är ju klart. Men tänk om Bengt hade dött?»

»Hvarför skulle jag ha dött? Jag var inte sjuk.»

»Ja, men jag tycker, att så där borde man drömma strax innan man dör.»

»Det tror jag inte. Så där drömmer man strax innan man börjar lefva.»

»Hva gjorde Bengt sen? När Bengt vaknat menar jag?»

»Å jag gjorde mycket. Jag köpte en egen-
dom, jag plöjde, jag sådde, jag skördade. Jag tog
dig till mig. Jag gifte mig och fick barn. Jag
grälade med min hustru och gaf min pojke sam-
manlagdt fyra örfilar. Jag försökte lura folk, så
godt jag kunde, men uppnådde ingen nämnvärd
skicklighet. Till sist gjorde jag konkurs, kom i
slanger med tvifvelaktigt folk och anlade en syn-
nerligen misslyckad mordbrand. Det var det
värsta af alltsamman.»

Hennes ögon vidgades af allvar och med-
lidande.

»Det var nog inte hva Bengt velat.»

»Hvilket? Misslyckas? Nej det ville jag
ingalunda. Men nu är det som det är. Och nu
skulle jag vilja suppa mig full men kan inte det
heller. Spriten äcklar mig, min mage säger nej.»

»Ja det är då för väl det! Bengt, hör nu
Bengt måste försöka repa sig igen. Säg, Bengt
sa ju nyss, att Bengt nog skulle kunna hjälpa
sig själf.»

Han gjorde en grimas.

»Aj! man borde inte skryta, så att folk hör
det. Men du såg så sömnig ut. Och jag blir
så högfärdig, när jag kommer att tänka på dröm-
men. Högfärdig som en gammal gumma, hvars
ögon skådat den lede.

Förrästen ska du akta dig för att väcka
sofvande björnar. Men nu är jag sval i hufvut
igen. Nu gå vi hem.»

»Ja klockan är väl vådligt mycket?»

»Hon är öfver fem. — Se så Smörblomma!
Nu ska vi ut på ängen. Nu ska vi ut i solen;
den börjar redan bli varm. Stackars Smörblomma,
hon har död i huset och vill inte hem. Men det
hjälpas inte. Jag får ta henne i kragen.»

»O hva mina ben är stela; de sofver.»

Han flämtade.

»Jag tror aldrig, jag skulle kunna strypa en människa. Jag råkade ta henne i halsen. Det kändes så otäckt, när hon svalde. — Ja, nu står hon i alla fall, nu ska vi väl få henne med oss. Håll henne under andra armen, du!»

»Tyst, var stilla ett tag!»

»Nå? — Hva är det? Hva hör du? Klockor?»

»Nej, jag tyckte det var någon, som gick.»

»Här? Så här dags? Hvem skulle det vara?»

Hon svarade icke. De tog gumman under hvar sin arm och ledde henne långsamt framåt. Bengt gaf henne då och då en knuff i ryggen för att skynda på. Men knuffarna hade vanligen motsatt verkan. Så stannade Ingrid, lyssnade, vände sig hastigt om och ropade:

»Sven! Sven!»

»Ser du honom?»

»Nej men jag tyckte, jag hörde.»

»Sven!»

»Låt bli att skrika! Vi hjälper oss själfva.»

Ingrid hade icke ropat för att få hjälp; hon hon hade haft helt andra tankar. Nu blef hon förlägen och surmulen och föresatte sig att icke säga ett ord under vägen. Bengt tycktes ha fattat samma beslut. De släpade sig fram, tungt och tyst som ett sorgetåg. Eller som tre blinda, som frukta för hvarje steg. Tre blinda och stumma.

Men så sade Bengt.

»Nu är det slut med mig.»

Hon missförstod och hon glömde sin föresats.

»Ja nu kunde Sven ha varit bra att ha.»

Han släppte sitt tag och stannade.

»Hva menar du?»

»Jag menar, att han kunnat hjälpa oss, förstås.

Nej hva är det?»

»Hva det är — jag vill se på dig.»

»Nej släpp mig!»

»Jag vill se dina ögon. De skimrade så vackert, när du låg därborta bland björkarna. Jag hade inte sett det skimret förr. Å jag minns dina ögon, när du var liten. De plågade mig; barns ögon plåga mig alltid. De förstå ingenting. Dina ögon plåga mig, så att jag sprang i skogen som en galning. Men det är slut nu. Det är mycket, som är slut nu.»

Hon försökte vara lugn; ju ifrigare hon sökte göra sig lös, desto hårdare höll han, och desto närmre kom hans ansikte. Hon måste vara lugn.

»Nej se Bengt, nu går hon af sig själf. Tänk om hon går ifrån oss.»

»Drömmen är slut nu. Jag visste, att jag till sist skulle bli den kvitt. Jag trodde, jag skulle lida mig ifrån den, att den skulle värka bort som en maskstungen tand. O nej! Hvarför skulle jag lida? Jag har sett så vackert skimmer; jag har inte lust att lida. Jag har sett din mun halföppen efter kyssar. Jag har funnit dig i skogen, kvarglömd, bortkastad af den, som ägt dig. Detta är icke en ond, lögnaktig tanke, som vill rövva och fläcka mitt lilla bleka barn. Jag har icke drömt det, jag har sett det. Klarvaken.

Nu kysser jag dig.»

»Nej vänd dig inte bort! så het du är. Jag visste, att du skulle rädda mig ur drömmen. Men jag visste icke hur. Jag trodde på lidande. Å min stora, dumma kropp, den längtade efter att lida. Men du lider icke. Du är röd och vacker. Du är min.»

»Du är en dålig kvinna. Du löper ute om natten. Du gör saker, som du vill bikta i kyrkan.

När du var liten, dansade du naken i solen och lekte med dina bleka, späda lemmar. Det gör du inte nu. Nu går du ut om nätterna. Nu är du en dålig kvinna.

Nu är du min.

»O, så blek du är. Det vill jag inte. Säg, om jag kysser dig, blir du röd och het och galen? Nej, nej, det hjälper inte. Jag är starkare än du. Jag är starkare än ni alla. Du kan inte komma lös, det hjälper inte.

»Du ger mig hela lifvet. Hela morgonen. Jag känner din andedräkt. Nu är du het. Du är som en lefvande, lefvande.

»Du är min.

Skrik inte! Jag slår, om du skriker.

Du är — »

Han fick ett slag vid tinningen och ett, dånande, i nacken. Jämnvikten förlorade han, famlade och föll. Han försökte resa sig, men träffades af någonting hårdt i sidan och i magen. Och föll framstupa. Han låg med armarna korsade inunder sig, med pannan prässad mot de stickande barren. Slagen hörde han, kände dem icke. Han hade icke en tanke på att göra motstånd eller att fly. Han visste icke, hvad som skedde. Så fick han ett slag i nacken, som fyllde hans öron med ett envist surr och med någonting mjukt och varmt som bomull.

Plötsligt skymtade han någonting svagt rödt och slog upp ögonen. Om det var han själf, som vändt sig på ryggen, eller någon annan, som vältrat honom, visste han icke. Oredigt och förvrängt tyckte han sig se ett ansikte tätt intill sig. Och hörde någon gråta. Jo, det var Ingrid, som grät.

»Du har väl inte slagit ihjäl honom? Du har väl inte gjort honom illa?» jämrade hon.

Frågan föreföll honom bra löjlig. Och han fick lust att svara något men fann icke orden. Åter hörde han Ingrids röst men långt borta, långt borta!

»Ta henne under andra armen, du!»

Det gjorde honom glad, verkligen glad. Nu förde de gumman med sig, och han slapp. —

Han satte sig upp. Det var tyst rundt omkring honom, tyst och dimmigt. Han gned pannan och ögonen och kinderna och rörde försiktigt vid nacken. Någoting kröp på halsen, kröp långsamt och kittlade. Han förföljde det och fångade en myra, just då den skulle krypa ned under skjortlinningen. Det glädde honom, att han lyckats fånga myran. Han höll henne så löst som möjligt mellan fingrarna och släppte henne bland barren.

X.

Icke långt ifrån sig fann han den gren, han hade brutit. Det var dumt, tänkte han, att jag inte såg den förut. Den hade jag kunnat försvara mig med. Eller kanske det var just den där grenen, som hven mig kring öronen? Det vore inte illa.

Han tog den, kvistade af den och begagnade den som käpp. Det smärtade i magen för hvarje

steg, han tog. Men smärtan eggade, och han försökte gå så raskt och oförskräckt som möjligt.

Nu kom han ut på ängen. Dånet af den stora forsen mötte honom. Han stannade på bron, stödde sig mot käppen och såg ned på de snabba, sjudande, ilande massorna. Han ville bli yr i hufvut. Nyss när han reste sig, hade han varit yr, medvetslöst yr. Det var skönt. Men det försvann och kom icke igen, hur han än stirrade ned i det forsande vattnet.

Dånet gjorde ondt i hufvut. Det var tid att gå hem. Han ville sofva ett par timmar åtminstone.

Om han mötte dem? Nåja, pojken hade ju fått slå så mycket, han ville, och var väl nöjd nu. Och själf hade han endast lust att sofva. Att gå ner till byn och låta länsman ta sig. Och att sofva. Det förvånade och generade honom, att han icke kände vrede. Att han kunde tänka så lugnt på dem båda.

All pina, all vanda, all skam, all galenskap, som jagat honom den långa natten, allt detta mynnade i en obetvinglig lust att sofva. Han kom att tänka på sin far, en ung storväxt karl med långt, långt rödt skägg. Han hade drunknat, när Bengt var sex år; fallit i, i fyllan och villan, sade somliga; gått i nykter och med fri vilja, sade andra. Hur som hälst så hade han varit drinkare. Och Bengt mindes hans tungsinta och motvilliga min, när han fyllde och tömde sitt glas. Och hur han rodnade, och hur han började väsnas, och hur han tog mor om lifvet. — Så blef Bengt utkörd. Men under natten hörde han hårda snarkningar och undrade om han själf skulle få sofva så tungt, när han

blef stor. Undrade och önskade. Som barn hade han haft svårt för att sofva.

Nu ville han sofva. Nu hade han haft sitt rus liksom far. Och nu ville han sofva, tungt. Som far.

Med möda kom han öfver fördämningen. Nästan all fyllning hade spolats bort, och de stora stenarna vacklade, när han gick öfver dem. Man behöfver endast göra början, tänkte han, så går det sen af sig själf. Vattnet stod högt där nedanför, nådde nästan till kvarnkammartrappen. Och ön, stenhjässan med de blå blommorna, hade försvunnit.

Ragnars blommor! Den sista återstoden af ett vackert släkte. Hela sitt lif borde man ägna åt så vackra blommor. Hela morgonen. Sen sofva. När de drunknat.

Han försökte rubba de stora stenarna och lyckades. Med käppen sköt han på dem och njöt af att känna dem glida. Vattnet hjälpte honom. Det grep med böjliga fingrar i rämmor och hack; det lade skuldrorna till och tryckte och vältrade. Och när stenarna föllo, störtade det på hufvut i skum och strålar, skrattade, bullrade, fröjdades som ett barn.

»Man kan ha roligt ibland.»

Han såg sig hastigt omkring, rädd att någon hade hört honom.

Morgonen stod öfver vatten och jord som en klar, hvit, stilla eld.

Han såg Sven och Ingrid.

Men de hade icke hört honom.

Med en tvär rörelse slängde han käppen i vattnet och gick med tunga, ljudande steg ned mot kammaren.

Då hörde han en hviskning:

»Sven! Nu har han kommit.»

Och en svordom.

Han smålog.

Älsken dem, som hata eder. — Älska den, du hatar, det vore svårare.

Och så gjorde han ett tillägg ur sin egen bibel.

Hjälp andra, när du icke kan hjälpa dig själf.

Nu flög kammardörren upp, och Ragnar kom uttumlade yrvaken och oklädd.

»Pappa! pappa!» ropade han.

»Nu är Lostman död, riktigt död, säger mamma.»

I detsamma märkte han förändringen men förstod icke genast. Han trampade på den kalla trappen och ref sig på benen och funderade. Så vände han sig nedåt forsen.

»Hvar är blommorna?

Nej se! Se! Så det forsar.»

Han klef försiktigt ut till stenkanten. Han lyfte litet på skjortan; stack fram foten, höll den tvekande öfver vattnet, krökte tårna. Doppade.

Och hisnade.

HVITA

STORA HVITA FLINGOR
IRRADE I LUFTEN

I.

Banan låg rak, mil efter mil löpte den snörät öfver slätten. På båda sidor bredde sig höstplöjd jord, lucker, gråsvart med gredelina skiftningar. Solen blänkte på blek himmel, kvällstrött, afväpnad, besägrad af aftonens dimmor. Hon liknade sin tjänare månen, rund, gulröd och matt.

»Har ni sofvit illa? Förra natten, menar jag.»

»Nej hur så?»

»Ni är svart under ögonen. Har ni haft slag någon gång?»

»Nej.»

»Ja, ursäkta! Jag är nyfiken, det måste jag erkänna. Men jag är välmenande. Det finns sannerligen inte ett uns ondt i mig. Och så är det någonting vådligt lockande i att sitta ensam mellan fyra väggar med en främmande människa. Säg? Det är vådligt lockande, hva?»

»Jag är trött; jag vill vara ifred.»

»Ja, ja ursäkta! Jag vill inte vara närgången. Och förrästen så är ni ju en äldre man. Så det vore ju orätt af mig. För all del! Nej då.»

Han rynkade ihop sitt lilla, trinda ansikte och log välvilligt och suckade. Bengt måste för-

undra sig öfver hans hud som nyss spänt sig slät öfver kinderna och som nu korsades af otaliga rynkor, grofva och fina. En lustig och beskedlig liten pratmakare, men tröttsam. Hans ord skallrade omkring i kupén som bönorna i en kaffebrännare.

Därute flöt slätten, strimmig och bubblande som ett vatten. Gröna fläckar doko ur det svartgrå, gredelina; gröna ränder svängde förbi. Stora gröna fyrkanter seglade sakta öfver den mörka ytan. Och i diken och pussar blänkte solen, tvagen och blek.

»Det är ju er son, ni ska hälsa på? Jag tyckte, ni sa det. Har ni träffats på länge? Ni är väl bra glad att få se honom?»

»Jag vore glad, om ni ville tiga.»

»Vet ni, jag är så ensam hemma. Min mor dog för ett och ett halft år sen. Och nu har jag ingen att prata med. Och jag tycker, det är så roligt att prata.»

»Jag är också ensam hemma. Men jag tycker icke att det är roligt att prata.»

»Ser ni det! Trodde jag inte, att ni var olycklig på något sätt. Det trodde jag genast. Er hustru har dött för flere år sen, eftersom ni inte bär något slags sorg.

Säg mig, har det gått utför med er?»

Bengt vände sig hastigt om. Kunde det vara någon bekant från fordom, som ville drifva med honom? Nej, han kände icke ansiktet; han hade godt minne för ansikten och detta kände han icke. Men då var det för löjligt.

»Vet herrn, herrn är minsann den påflugnaste människa jag någonsin träffat på.»

Den lille sken upp.

»Ja, ja», sade han ifrigt. »Men det finns ingenting ondt i mig, det försäkrar jag.

A hör nu, säg mig, har ni varit straffad?»

Så rakt på sak hade ingen frågat. Icke sen han fått plats på kontoret, icke sen han blivit återinförd bland de laglydiga. Han glädde sig åt sin själfbehärskning. Han såg på sin plågoande, som man ser på en oförskämnd tosing. Midt emellan förargelse och medlidsamt löje.

»Nej, det har jag verkligen icke», sade han.

Han hajade till. Hans röst hade låtit osäker, den hade åkt upp på verkligen, skrapat mot ordet som en båtköl mot blindskär. Hvarför skulle han också säga verkligen! Och nu steg blodet åt hufvut, långsamt och omöjligt att hindra. Och han vågade icke vända sig bort. Då kunde den lille förstå. —

Men den lille pladdrade obekymradt.

»Tyck inte, att jag är ogrannlaga! Se jag intresserar mig så för straffade. Saken är den, att min far satt två år på fängelse. Det var ingenting inveckladt med det; han hade förskingrat, och så fick han två år.

Men det var ohyggligt för mor och mig, kan ni förstå. Om mor vill jag inte tala. Det har varit, det är slut nu. Det är bäst att inte tala om det. Men tänk bara på mig! Nog var det ohyggligt för mig? Och allra värst, när far kom hem igen.» —

»Hur var det då?»

»Ni tycker nog, jag gör illa, som talar om det här. Men ibland måste jag. Och till mina bekanta kan jag ju inte säga det, förstår ni? Nej, det kan jag inte.»

»Hur var det?»

»Ni låter så snäf. Hur var det. Ska jag säga, hur det var? Det var ohyggligt.

Jag hade inte sett honom allt sen den dagen; på två år, förstår ni. När jag då kom för att hämta honom, ville han inte hälsa på mig. Han låtsades inte se mig. Och då jag räckte fram handen, tog han den inte. Han kröp ihop som en hund. Han skämdes som en slagen hund inför mig. Min egen far.

Det var ohyggligt, det var det.»

Vagnsdörren öppnades och rasslet af snurrande hjul och skakande kedjor dånade in. Konduktören kom för att tända taklyktan; tände och begärde biljetterna och granskade.

»Herrarna ska stiga af vid station efter nästa.»

Den lille bockade sig tyst och allvarligt; Bengt nickade. Dörren släppte in nytt rassel och en kall, rökig vindpust.

»Det blir frost till natten», sade den lille.

»Nå?»

»Han lefde blott några månader efter detta. Han kom ut på hösten och dog strax på nyåret. Men det var en pina från början till slut. Jag tänkte göra någonting ondt själf, för att han inte skulle behöfva skämmas längre — inför mig. Men så hade jag ju mor. Och så dog han.

Men att jag inte sa någonting! Jag har inte svårt för att uttrycka mig. Jag borde ha sagt någonting — någonting — Nej det var omöjligt; jag fick inte fram ett ord. Och där satt han. — Trodde att jag föraktade honom.»

»Hva skulle ni ha sagt?»

»Hva skulle jag ha sagt —» upprepade den lille.

Tåget pep och saktade farten. Skaror af

kala, svarta träd vandrade makligt förbi rutorna; telefonstolparna veko åt sidan. Stationens ljus brunno spridda och svaga i skymningen, omgifna af matta strålkranisar.

»Är det här?»

»Nej nästa. — Jag tror vi få sällskap.»

En gammal man steg in i kupén. Han satte sig i bortersta hörnet, sjönk ned med en duns och ett pustande. Den lille stirrade nyfiket på honom. Men den gamle slog upp kragen och knäppte den kring hakan öfver det gråhvita skägget.

Då suckade den lille.

»Ja, ja. Den tiden är förbi. Men den var svår. Ohygglig.»

Åter satte tåget sig i rörelse, svängde i skarp kurva kring ett björkbevuxet stenröse och kastade sig ut på slätten.

Rakt fram.

»Hva det går fort, i alla fall. Tänk sådana vidder af färad jord, man far öfver. Och hvar enda fåra är plöjd och plöjd om igen och om igen. Det finns inte en bit af allt det här svarta, som inte en människa sett på och tänkt på och svettats för. Och så far man förbi det som ett intet. Det är egendomligt.»

»Hvarför är det egendomligt?»

»Ja, jag vet inte. Men jag tycker, människorna borde bli växter till slut. Växa fast i jorden.

»Ja, det vill säga, det är ju bara ett sånt där löst hugskott. Det finns ju högre intressen, som lyfter. Så att säga håller inunder. Så att man inte fastnar.»

»Såå. — Ja det finns det ju.»

»Men så bryts de också.»

»Hvilka?»

»Människorna!»

»Javisst. — Det tycks glädja er.»

»Nä, nä, nä, nä, nej! Hur kan ni tro? Men det gör de. Bryts. Det har jag sett. Och det är ohyggligt.»

Bengt reste sig och började ordna sina saker på hyllan. Den lille mannen tröttade honom. Och gubben borta i hörnet oroade. Ansiktet kunde han ju icke se; men den tungt framåtböjda kroppen och handen, som oupphörligen lyftes och sysslade och kramsade vid mun, det tyckte han sig känna igen.

»Ska jag hjälpa er?»

»Behöfs inte.» Han gick bort till det motsatta fönstret, vände sig långsamt för att få tid att granska gubben. Och återvände till sin förra plats.

»Har jag inte rätt?» frågade den lille skyggt.

»Rätt; i hvadå?»

»Att — jo att —»

»Att det är ohyggligt? Att folk bryts? Nej, det är, som det ska vara. Allting skall dö. Alltså äfven människorna. —»

»Ja, ja, ja! Att de dö, det har jag ingenting emot. Det vill säga, jag menar, det är som det ska. Som ni säger. —»

»Nå, hva menar ni då? Att somliga dö i förtid? Det tycker jag, är likgiltigt, jag. Och allra likgiltigast för dem själfva.»

Den lille gjorde en förtviflad åtbörd.

»Ja, men ni vill ju inte förstå mig!»

Och hemlighetsfullt:

»Det ohyggliga är, att de inte dö.»

»Såå?»

»Ser ni, det är det ohyggliga. Att de lefva. Brutna. Förstår ni? Det är icke som det ska vara.»

»Ni vill kanske behandla gamla och sjuka som brottslingar? Afrätta dem?»

»Ser ni det! Ser ni det! Ni tar frågan bak och fram. Som alla andra. Men så här är det, så här bör det vara.

Brottslingar ska behandlas som sjuka och gamla. Det vill säga: dö.»

»Nåja. Det får de ju också. Om de äro tillräckligt brottsliga.»

»Tillräckligt brottsliga! Min kära, kära vän. — Ja ursäkta, jag brukar säga så. — Ser ni, det där är saker, som inte kunna mätas. Ty verkningarna äro omätbara.

»Hör nu på lite, är ni snäll. Människan, ser ni, är att förlikna vid en växt. Somliga blomma vackert till allas gamman och förnöjelse men bära inte frukt. Andra bära frukter, goda frukter. Och åter andra giftiga. Ja där ha vi dem! Nu är gift någonting, som ingår i den stora hushållningen och får inte föraktas och förkastas. Men skall handhas med försiktighet. Ty en viss giftmängd gagnar, och hva därutöfver är, skadar. När den giftiga växten gett sin första frukt, ska hon dö. De goda kunna vissna bort, gifvande allt mindre frukter. De goda växa och vissna i frihet. Den giftiga vårdas, bevakas, fyller sin uppgift. Och dör. Så skall det vara.»

Bengt kastade en hastig blick på gubben.

»Såå. — Ja det låter ju bra.»

»Ja, gör det inte! Så borde det vara. Men vet ni, hur det är? Jo nu slår man de giftiga med käppar. Pinar ihjäl dem med ett rapp om dan. Och under tiden sprida de sina gifter. Förgifta.»

»Ja det är ju galet, det. Men hvem ska egentligen ta vård om de där otingen? Och affifva dem?»

Den lille rätade på sig; han hade väntat draget och skulle spela ut sin trumf.

»Läkarna.»

Bengt blef icke öfvervåldigad.

»Såå. Ni vill göra läkarna till domare och fångvaktare och läns — och skarprättare? Det var inte vidare treffligt för dem det.»

»Nej ni! Jag vill göra domare och fångvaktare och skarprättare till läkare. Det vill jag.»

»Herrn har stora fordringar.»

»Ja ni! Det har jag.»

»Nå. Och hvad vill ni vinna med allt det där?»

»Jag vill ha bort skammen.»

»Vill ni ha bort skammen?»

»Jag vill, att alla sjuka — det vill säga: alla obotliga, dödsdömda; ni förstår ju, att det är dem, jag menar? Att alla sjuka ska dö utan skam. Icke blott de kroppsligt sjuka, som nu.

»Och det vill jag, därför att skam är en olycka. Ohygglig! När en människa har skam inför en annan, så är det en olycka inte blott för henne utan äfven för den andre. Förstår ni?»

»Ånej, det vill jag inte påstå, jag gör.»

»Ser ni! Ser ni!» triumferade han. »Ni förstår inte ett dyft af allt det där. Men det gör jag.»

»Ni är lustig, ni — Är det om det där, ni tänker hålla föredrag?»

Den lille spratt till och stirrade häpen och förskräckt på Bengt.

»Nå, nå, nej! Hur kan ni tro? Det där är ju mina egna stackars funderingar. En plågad människas fåfänga tankar. Inte törs jag utbreda

åsikter, som kunde få alla möjliga otänkbara följder. Nej då. Det vore samvetslöst. Och dessutom skulle det kanske såra mina vänner. Nej då.

»Föredraget, jag talade om, är af religiös natur.

»Hör nu. Eftersom ni är på platsen, så kanske ni vill gå och höra mig? i morgon kväll?»

»Jag hör aldrig på religiösa föredrag.»

Den lille hoppade till.

»För all del! Jag ber. För all del.»

Bengt såg på klockan.

»Vi borde vara framme nu.»

»Det är kanske lite försenadt.

Ja nu får jag tacka! Vi har ju talats vid som riktigt goda vänner. Trodde jag inte, vi skulle bli goda vänner!

Nu är det kanske rättast, att jag säger mitt namn.»

Han reste sig.

»Eriksson.»

Han bockade.

Bengt nickade. Den lille väntade en stund på svar. Så sjönk han ner, hjälplös och förvirrad.

»Ja — ja det är ju ingenting märkvärdigt», sade han.

»Inte just», sade Bengt.

Bengt satte sig på sidan af bänken med ryggen vänd åt gubben. Den gamle hade fällt ner kragen och vred och snurrade sin skäggtofs. Då och då tittade han öfver axeln och tycktes vilja lyssna till samtalet. Slutligen reste han sig, tungt och med ett stönande. Nu hvisslade tågpipan. Ljus dansade i mörkret, hastigt, långsammare smögo förbi.

Den gamle tog stöd i bänkkarmen och böjde sig fram:

»Är det inte — är det inte broder Eriksson?»
 Upp flög den lille.
 »Nej men se länsman! Kära broder! —»
 Tåget stannade.

II.

Stadsbud och hotellbetjäning bildade slaglinje på perrongen, färdiga att mottaga det fåtal, som steg af tåget. Bengt värjde sig mot deras angrepp genom tvära och förskräckta hufvudskakningar och bragte sig och sina saker så fort som möjligt i säkerhet. Till sina medresande hade han icke sagt adjö; nu såg han dem gå ut genom väntsalen. Han undrade om de talade om honom. Om länsman hade känt igen honom. Så såg han sig till höger och vänster och undrade om Ingrid skulle känna igen honom. Där kom hon.

»Godag Bengt. Välkommen. Det var snällt, att Bengt kom.»

»Tack. — Du kände igen mig.»

»Ja. Jo då.»

»Är jag inte mycket förändrad?» frågade han hastigt som för att förekomma. Hon såg åt sidan, när hon svarade:

»Ånej. Ja Bengt är ju äldre, förstås. Men det är ju också länge sedan.»

»Det är mycket länge sedan. Men du är dig lik. Du har inte blifvit fet. —»

»Har Bengt inga andra saker? — Då behöf-

ver vi kanske inte ta något stadsbud? Det är inte långt att gå.»

När de kommit ut på gatan, sade Ingrid:

»Ragnar bad hälsa så mycket. Han kunde inte komma till tåget, för han slutar så sent på verkstan.»

»Jaså, javisst.»

»Han skulle visst försöka få arbeta mer i dag för att få ledigare i morgon. Det är en förening, som ska bildas i morgon.»

»Såå. — Ni har mörkt på gatorna här.»

»Ja det är i de här kvarteren. Men det gör ingenting. Det är skönt, tycker jag. Jag kan inte med det där myckna ljuset.»

»Är det här?»

»Ja. Vänta så ska jag tända eld på en tändsticka. Rakt fram. Bara den lilla trappan. Ser Bengt?»

Ingrid bultade på dörren, bultade länge. Slutligen öppnades den, och ett stort, slätslickadt flickhufvud skymtade och försvann.

»Anna! Kom och hjälp herrn med sakerna! Det är en hjälpflicka, vi ha», förklarade hon. «Men hon är så dum. Nu törs hon inte komma.»

»Jag bär in dem själf. Hvar får jag vara?»

»I matsalen. Jag har ställt in tvättvatten. Ursäkta att jag redan dukat; men Ragnar kommer snart hem, och då är han så förskräckligt hungrig.»

De smålog menande mot hvarandra. Och Bengt gick in till sig. Han tog fram sin tvål, kastade af rocken och vek upp skjortärmarna. Så började han gå af och an med tvålbiten i hand. Lampan brann på bordet, brann illa, och han försökte skrufva upp den. Då rök lampan och glaset sprack. Aj! Och kallt var det i rum-

met, kallt till att luttra. Därborta vid fönstret stod hans säng, spinkig och med magert rede. Han frös, när han såg den. Nå ja, han var ju inte kommen för att få sofva godt. Men han var så frusen! Han skulle tvätta sig, så kanske det gick öfver.

Flickan kom in med ett fång ved. Hon skyndade bort till kakelugnen och föll omkull, skramlande med vedträna. Nå, nu blef det ändtligen eld. Lågan fladdrade så vackert öfver näfverbitarna och fäste blå strimmor på det gula träet.

»Hur dags brukar ungherrn komma hem?»

»Hva?»

»Hur dags brukar han komma hem? Ungherrn?»

»Ungherrn?»

»Herr Ragnar!»

»Jaså, herr Ragnar. — Ja, det är olika.»

Hon rafsade ihop tändstickor och spillror i tydlig önskan att komma så fort som möjligt därifrån.

»Säg frun, att jag är färdig.»

»Hva?»

»Säg frun, att jag är färdig!»

»Jaha.»

Han tog en stol och satte sig framför kakelugnen. Elden småpratade bakom de svarta luckorna. Han längtade att få slå upp dem, att få känna värmen strömma öfver kroppen, öfver benen, öfver fötterna. Han frös om fötterna.

»Kom och sätt dig här, Ingrid. Här blir skönt! Och så får vi prata lite, innan Ragnar kommer.

»Hur är det med honom.»

»Jo tack, han är allt kry. Fast han arbetar

så förskräckligt mycket, så han är nog lite öfver-
ansträngd —»

»Nåja, men han har matlust i alla fall»,
skrattade Bengt.

»Ja», log hon. »Det har han.»

»Det är hufvudsaken. Minns du, så jag
kunde äta förr! Det går ju inte lika bra nu, förstås.

»Nå hur reder ni er?»

»Jo det går ihop. Tack vare hjälpen, förstås.
Jag har ju bara de femhundra och så Ragnar
femtonhundra. Så det blefve nog knappt om inte
Bengt hjälpte.»

Hon tvekade. Och sade långsamt.

»Tack snälla Bengt. Och tack för tiden
förut. Allt, det vi fick.

»Sven visste det aldrig», tillade hon hastigt.

Han öppnade försiktigt luckorna och smällde
med fingrarna.

»De var varma, de där svartingarna.

»Det är jag, som ska tacka dig, att du har
tagit hand om gossen.»

»Å! Vi var ju ensamma båda.»

Hon snubblade öfver orden och rodnade.
Hennes rodnad var hastig och svag; den lyste
genom hvitt. Den var svagare nu än förr.

»Hva du har lätt för att rodna.»

Han fick en skarp blick, som han icke kände
igen. Ensam satt han framför brasan och läng-
tade efter värmen och ensamheten i sitt eget rum,
där han suttit kväll efter kväll, långa, långa
kvällar, och längtat efter detta.

»Det är ändå skönt med värme», sade han
och sträckte ut benen.

»Är det Ragnar?»

»Ja. — Nej gå inte ut till honom! Han vill
aldrig visa sig, när han kommer från verkstan.

Han vill tvätta och ordna sig först. Det är klart. han blir smutsig därborta.»

»Hva är det för förening, som ska stiftas!»

»Jag vet inte riktigt. Det är något religiöst.»

»Religiöst? Som Ragnar är med på? Det borde väl vara för dig det.»

Åter fick han den skarpa blicken.

»Jag har så lite tid», sade hon kort. »Och förrästen tror jag inte, att Ragnar vill ha mig med.»

»Såå, — skäms han för dig?» försökte han skämta. Ingrid såg efter att allting var i ordning på bordet. Hon ställde fram en brännvinsflaska och glas.

»Bengt dricker ju inte?»

»Nej. — Gör Ragnar?»

»Ja, ibland. — Jo, det gör han», tillade hon nästan som en bekännelse.

Ragnar kom. Han skadade faderns hand kort och ryckigt och hårdt som en mekanisk vibrator. Han var mycket glad. Det smala, hvita ansiktet lyste, den svarta skägghansan lyste, de lyste som snö och kol.

»Det är bra roligt! Det är bra roligt! — Ta bort det där, Ingrid», han pekade på brännvinet. »Hur har resan gått? Var det mycket folk? Är pappa inte hungrig? Jag är vådligt hungrig. Jag kan hälsa från körgårn. Där var snyggt. Jag köper en cypresskvist ibland och lägger på grafven. En vacker cypresskvist. Jag inbillar mig, att mamma tycker om cypresser. Det är ju bara inbillning, sånt där. —»

Han tystnade och stirrade framför sig. Bengt klappade honom på axeln och nickade. Och frågade, hur han mådde. Men Ragnar tycktes icke höra; slutligen sade han med svårighet:

»Kanske vi skulle äta. —»

De satte sig till bords. Ragnar åt mer än de båda andra tillsammans. Gång efter annan tor-kade han sig noga kring munnen, som om han slutat måltiden. Men började så på nytt. Han böjde sig fram och letade på bordet.

»Hvar är brännvinet? Jaså, ja det behöfs inte i kväll. Det är alldeles öfverflödigt.

»Vet du hva, pappa?» skrattade han till. »Jag tänker lägga bort spriten. Det är inte nyttigt för mig, säger de. Du har ju aldrig druckit, eller hur? Nej det sa jag dem också.

»Pappa, hvarför skrattar du, när du ser på Ingrid?»

»Skrattar jag? Jag skrattar inte. Jag är väl glad att se henne, kan jag tro.»

»Å Bengt!» suckade Ingrid.

Men Ragnar skakade på hufvut.

»Jag tycker inte, ni är glada. — Berätta någonting pappa! Det ska vara någonting roligt, förstås.»

»Hva skulle jag berätta, gossen min? Mig händer ingenting. Jag sitter på kontoret till klockan sju; så går jag hem och gör mig en brasa, och så sitter jag och värmer mig, tills det blir tid att sofva.»

»Att du är så frusen!

»Förtjänar du mycket?»

»Det vet du ju? min lön —»

»Ja, ja, ja! — Tänk hva Ingrid ska bli glad, när jag slutar med spriten. Hon gnatar alltid på mig. Jo det gör du. Finns det inte mer mjukt bröd? — Se det är för den här föreningens skull, jag slutar. Har Ingrid berättat om föreningen? Där får man inte dricka.»

»Är det en nykterhetsförening?»

»Nej då. — Jo det vill säga, det är det

också. Men egentligen är det en förening för religiös uppbyggelse. Vi ska försöka få ett församlingshus och goda predikanter och så vidare. Det är mycket bra; det är just, hva som behöfs. Jag ska bli kassaförvaltare.

»Fanns det? Tack ska du ha. Du har väl beredt dig för i morgon? Vi ska ha främmande i morgon, ser pappa.»

»Främmande?»

»Hur många kommer?» frågade Ingrid.

»Bara två. De viktigaste. De andra bryr jag mig inte om. Det skulle förrästen bli så kostsamt. Tycker du, att jag borde bjuda fler, pappa?»

»Jag vet ju inte ens, hvilka du bjudit. Kamrater?»

»Jaså sa jag inte det? — Jo Eriksson, förstås, predikanten. Och så länsman.»

»Hvilken länsman?»

»Din länsman.»

Bengt slog ned ögonen.

»Såå.»

Ragnar såg förvånad på honom och vände sig frågande till Ingrid. Men Ingrid mötte icke hans blick. Då skrapade han otåligt med fötterna. Och sade:

»Är det så, att du inte vill, pappa, så låter jag bli.»

Bengt lyfte på hufvut. Lugnt.

»Inte för min skull. Det gör mig ingenting.»

Men Ragnar var fortfarande förstämnd och otålig.

»Att jag inte tänkte på det förut! Tycker du, det blir obehagligt? Ja men länsman är en sån präktig kar. Det är han, som ska stötta församlingen, förstår du. Han är gårdsägare här och mycket förmögen. Och så är han ju inte länsman längre.

»Vet du, allt det där är glömdt nu. Fullkomligt glömdt, hela' historen! Till en början hade jag mycket obehag af det där. Här på trakten kände de ju till'et. Och det var just ingen af kamraterna, som ville ha med mig att göra. Ja vi kom ju osams om annat också. Just därför är det så bra med den här föreningen. Jag får lite mer anseende ser du. Men då måste jag också stå väl med de där båda. Framför allt med länsman. Det är en sån präktig kar. —»

Bengt flyttade sin tallrik fram och tillbaka.

»Ragnar», sade han. »För min skull får du inte afstå från eller förstöra någonting, som kan vara dig nyttigt. Det förstår du väl? Inte för min skull.

»Och hva mig beträffar», tillade han med ett bredt, lite skälfvande leende, »så har jag hård hud. Förrästen är allt det här glömdt.»

Nu hade Ragnar slutat att äta. Han lutade sig bakåt och vägde på stoln. Upptäckte brödsmlor på västen, tog dem försiktigt en efter en och lade dem på tallriken.

»Ja vet du pappa, det är det verkligen. Det kan Ingrid intyga. Eller hur Ingrid? Har vi inte haft det lugnt och treffigt på sista tiden? Vet du pappa, hon är så snäll mot mig. Tänker bara på mig inte, på sig. Aldrig vill hon ha någon förströelse. Hon vill inte ens vara med i föreningen. Det är bra synd, att det ska vara så stor åldersskillnad mellan oss. Annars skulle vi gifta oss. —»

»Nu ska Ragnar inte prata dumheter!»

»Det är inte alls dumheter. Men jag vet inte, jag tycker det är någonting — obehagligt med så där stor åldersskillnad. Och så skulle folk skratta åt oss. Det tål jag inte eller hur, pappa?»

»Jag är trött.»

»Ja det kan du verkligen vara! — Förrästen så har jag det så bra, som jag har det. Hon pysslar om mig. Och sköter hushållet sen, du skulle se! Fast hon bara har Anna till hjälp. Hör du, har du sett henne? Flickan? Det är den dummaste varelse, jag råkat ut för. Alldeles otrolig. — Nej skratta inte, det är sant. Jag brukar skrämma henne ibland för att se, om hon har något förnuft. — Jag gör bara så här.»

Han höll fram flatsidan af händerna, lade tummarna inåt och förde dem sakta, sakta i små cirklar.

»Ragnar! Låt bli det där! Å Ragnar! Du vet ju, att jag blir rädd.»

Han skrattade och slog sig på knäna.

»Ja är det inte löjligt? Att bli rädd bara för det! Båda två, förstår du! Du skulle se Ingrid, när jag midt i natten tänder på ljus och — »

»Ragnar!»

Bengt sköt tillbaka sin stol.

»Nu är jag trött. Nu går jag och lägger mig.»

Han låg stilla och lyssnade. Genom väggen hörde han sonens steg, först tunga och knarrande, så tassande, så icke alls. Dörrspringan midtemot släppte fram ljus. Det var Ingrids rum. Henne hörde han icke. Han tänkte: Lilla Ingrid. — Men glömde tanken.

Nu var det tyst; nu var det mörkt.

Bengt smög sig upp ur bädden, bort till sonens dörr. Och lyssnade.

Det knarrade i låset; ännu en gång. Dörren gled undan med ett jämrande gnissel. Bengt stack in hufvut. Och kände någonting varmt snudda vid kinden.

»Ragnar! Nej men ligger du inte?»

»Jag har stått här hela tiden.»

»Hva — hvarför —»

»Ja, hvarför lyss du på mig? Hör nu, pappa, sa jag dig att jag är ledig i morgon? Då gå vi till körgårn, före frukosten. Eller hur? Jag har någonting att säga dig.

»Nu lägger jag mig riktigt. God natt. Sof godt.»

Bengt körde upp hufvudkudden så högt han kunde. Och bredde sin rock öfver fötterna. Han frös om fötterna.

Det blir snö i morgon, tänkte han.

III.

Klockan åtta vaknade Bengt. Under de sista åren hade han vant sig vid att vakna på slaget sju. Detta lilla undantag från regeln gladdde honom! han tyckte inte om vanor. Sömmen hade varat på sin höjd två timmar, men han kände sig fullkomligt utsöfd. En stark, nästan ungdomlig lust att springa upp och röra sig grep honom. Nu kom flickan med ett stort fång ved.

»Nå det var skönt. Är det mycket kallt ute?»

»Jaa.»

»Men det immar ju inte på fönstret?»

»Frun sa åt mig, att jag skulle elda.»

»Elda på bara! — Har herr Ragnar stigit upp?»

»Jaa. Frun sa åt mig, att jag skulle elda.»

»Nå elda då! Jag hindrar väl inte, skulle jag tro.»

»Näej. —» Hon började ställa upp veden i kakelugnen men smög misstänksamma blickar bort till den liggande. Slutligen fick hon eld och beredde sig att gå.

»Hör på! Brukar herr Ragnar skrämma dig?»

Hon blinkade och vred sig oroligt.

»Hur gör han, när han skrämmer dig?»

»Hva?»

»Hur gör han, när han skrämmer dig? så här?» Och han upprepade Ragnars rörelse med tummarna. Flickan smågrinade som mot något bekant. Så fnissade hon till.

»Han kastar sig raklång på golvet.»

»Kastar han dig raklång på golvet?»

Hon blef förbryllad och sneglade ängsligt mot dörren.

»Näej», mumlade hon.

»Det är bra; gå din väg. Jag ska stiga upp.»

När han klädt sig, slog han upp fönstret och lutade sig ut. Luften var mildt kylig och himlen jämmulen. »Trodde jag inte, det skulle bli snö», sade han för sig själf. »Jag skulle önska, jag finge se körgårn i snö. Det är så vackert.»

Ragnar hade redan gått ut, men Ingrid trodde, att han snart skulle komma tillbaka. Ville inte Bengt stiga in i hans rum? Där hade hon ställt iordning frukosten. Rummet var litet och ytterst sparsamt möbleradt. Ett bord, en stol, en rankig järnsäng och en barnbyrå, som gubben Lostman en gång i tiden förfärdigat till julgåfva.

»Hvar ritar han? Det här bordet är väl för litet?»

»Han ritar aldrig hemma.»

Men det fanns ju ingen eldstad. Så gruffigt kallt det måtte vara de långa vintermånaderna.

Bengt undrade, om han icke bodde i salen den kalla tiden. Men han tyckte sig märka, att frågor besvårade Ingrid. Därför teg han och satte sig till bords.

»Vi skulle gå till körgårn. — Går han ofta dit?»

»O ja då! Nästan för hvar dag. Och ibland, när han haft något vackert med sig till grafven, så är han vid sånt godt lynne sen hela dagen. Men det är ju inte alltid, han har råd, förstås.»

»Han förefaller glad, tycker jag. Men det är egendomligt, att han så gärna vill skrämma den där dumma flickan. Hur kommer det sig?»

Ingrid tvekade, så sade hon:

»Jag vet inte, hvarför han skrämmer henne; han tycker väl det är löjligt. Men jag ska säga Bengt, att han har gjort så mycket för den flickan så —»

»Såå. — Hva har han gjort?»

»Ja, jag kan ju tala om det nu. Jag vill aldrig göra det, när Ragnar hör på, för han förvränger det och gör narr af alltsamman.

»Jo se det var så, att första tiden Ragnar var vid verkstan, så kom han tillsamman med så mycket dåligt folk. De söp och drack de där kamraterna, han hade, och gjorde allt möjligt. Så höll de till på en krog, där den här flickan Anna var uppasserska. Det vill säga, det var ju en sån där riktigt simpel krog, så någon riktig uppassing fanns det ju inte. Utan den här flick-kraken fick gå från och till som det föll sig. Och en otäck gammal käring stod för det hela.

»Nå, och så vet jag inte riktigt, hur det var; men de hade väl supit sig ordentligt fulla, kan jag tro. Och då ville de göra henne illa. Flick-kraken! Men det ska jag säga Bengt, att det blef annat utaf. För se det tålde inte Ragnar

utan han tog och körde ut dem allesamman. Fast det fanns många, som var mycket äldre och mycket starkare än han. Jag vet inte riktigt, hur han gjorde; han vill aldrig, att man ska tala om det. Men flickan räddade han i alla fall. Var det inte bra?»

»Jo! — Var han ensam, alldeles ensam?»

»Alldeles! — Och kamraterna blef förstås rysligt onda på honom. Men i alla fall kom det där till välsignelse. Chefen fick höra talas om det och kallade honom till sig och berömde honom mycket. Och så blef han flyttad till en annan afdelning, så han kom helt och hållet bort från de där.

»Och länsman kom ju hit och berömde honom också. Han lofvade, att om vi ville ta flickan till oss, så skulle han betala femton kronor i månaden för henne. Men det tror jag, han glömt bort.»

»Det var således på det viset länsman kom in i huset. —»

Ännu en gång vågade han alltså röra vid det förflutna. Och han gjorde det i en förebrående ton. Han!

»Länsman är en präktig kar», svarade hon kort. »Och det här var väl åtminstone ett hederligt sätt att komma i beröring med honom. Det är förrästen länsman, som tagit Ragnar med i föreningen. Där kommer han bara tillsammans med anständigt och bra folk. Det ger godt anseende. Och det —»

»Behöfs som motvikt. Till mig. Ja. — Men hvarför skrämmer han flickan?»

»Han vill inte alls skrämma henne. Han är sjuk ibland —»

»Är han sjuk?»

»Han är nervös! men det går snart öfver, har doktorn sagt.

»Ska inte Bengt gå ut och se på stan? Det dröjer kanske lite, innan Ragnar kommer. Och jag skulle städa.»

Bengt kände staden alltför väl och hade icke lust att gå på upptäcktsfärd. Men han kunde ju alltid ströfva af och an på gatan, medan han vän-tade. Där i hörnet stod gatans enda gaslykta; han tog stöd med käppen mot lyktfoten. Snedt emot låg det lilla grårappade huset. Sonens hem. Här utifrån sedt, tedde det sig som ett fridfullt, tarfligt arbetarehem. Nåja, det var det ju också. Hopspikade bräder täckta med sten och sand. En graf således, där man kan sofva godt, om man är tillräckligt trött. Och när är en arbetare inte tillräckligt trött för att sofva? När han arbetat hela dagen och vet, att han skall arbeta hela nästa dag, då finns det väl ingenting, som kan hindra sömnen. Tankar äro understundom besvärliga och hata sömn. Men i ett sådant hus finns så många sprickor, så många vrår, där de kunna hänga upp sig som läderlappar. Hänga och vänta på en underbar natt med lysande lågor, som bjuda till kretsdans. Och brännskador.

Men den natten kommer icke. Ty visst är väl arbetaren en lycklig varelse, som får sömn till skänks. Djup sömn. De läderlappar, som besvära honom, äro amoriner med satyrkroppar och bräckliga vingar. Lätt låta de sig fångas. Och så är dansen slut. De stora, tysta, mjukt-flygande de vänta lysande lågor, som aldrig tändas. Och —

Och allt det där är lögn. Ty det största djuret har verklig läderlapps-natur och hittar i mörkret till bröst och hufvud. Ser ut som en

sjukdom och kan kallas, hvad man vill. Blott icke lidande! Lidande är ett tomt ord, ett stort skal med en förkrympt ärt, en skallra, som ljuder i barnahänder. Men som bräcks i en grof näfve och blir till någonting annat. Till någonting, som icke är skratt och icke gråt. Till någonting, som man ber om, när man ber om sitt dagliga bröd. Och —

Och allt det där är lögn. Detta är sanning. Man arbetar och äter och dricker och mår illa. Och blir bra igen och äter och dricker och arbetar. Halfdör åtta timmar af dygnet för att kunna lefva rästen. Lefver för att kunna dö helt och hållet.

Och ibland går man ett slag på gatan. —

Han löste sig från lyktstolpen och gick till nästa gatukorsning. I det han vände, upptäckte han sin reskamrat. Han försökte komma in i sin port utan att behöfva hälsa. Men den lille sprang tvärs öfver gatan och fångade honom. Och beströk honom från ofvan till nedan med vänliga blickar.

»Hva det gläder mig, käre vän! Det är som att träffa en kär, gammal vän i denna främmande stad. Vet ni hva? Vi talte så mycket om er i går kväll. —»

»Hvilka? Hvilka talte?»

»Länsman och jag, käre vän.»

»Såå. — Nå, då vet ni, att jag ljög. När jag sa, att jag aldrig blifvit straffad.»

»Å! Å! Låt oss inte tala om det. Det förstår jag så väl. Låt oss tala om er son! En sån präktig ung man, det måtte vara. Hvilken bragd, min kära vän. En bragd! Det där med flickan, menar jag.»

Bengt lystrade till; han ville gärna veta, hur saken förhöll sig. Ingrid hade berättat så sväfvande,

»Hva vet ni om det?» frågade han.

»Ja, enskildheterna fick jag inte riktigt reda på. Men jag hörde tillräckligt. En bragd! Är det inte bra roligt att lefva, kära vän? Och se hur det goda vinner seger. Är det inte bra roligt?»

»Jo det är roligt. — Adjö.»

»Adjö, adjö, kära vän! Vi träffas, vi träffas!»

»Hör nu, vänta ett tag!» ropade Bengt efter honom. »Hvart ska ni gå?»

»På en sammankomst, en förberedande sammankomst.»

»Är Ragnar med där? Min son?»

»Nej, nej kära vän. Det är endast några äldre. Ser ni, det är så många ungdomar med om det här, så det är nog klokast, att vi äldre göra några små bestämmelser på förhand. Eller hur? Kanske ni vill komma med? Det skulle glädja mig. —»

»Nej. — Adjö.»

Sent om sider kom Ragnar. Han var trött och nedstämd och frågade retligt, om fadern icke skulle lägga blommor på grafven. Jo. När de kommit fram till blomboden, grep han Bengt i armen.

»Vänta! Låt mig gå in och köpa. Har du pengar på dig? Tack.»

Han kom ut igen med en stor, hvit dubbel crysanthemum.

»Titta! Är den inte vacker? Men den är dyr, en och tjugufem. Att de ska vara så dyra! Men det är ju första gången, du är där. Det gör dig ingenting, eller hur, pappa?»

Hela den rätt långa vägen pratade han utan uppehåll. Talade om allt möjligt, mest om sin förening. Han förklarade dess syfte, dess arbets-

sätt, men framförallt uppehöll han sig vid dess ekonomiska organisation.

»Du tycks intressera dig mest för det rent praktiska», smålog Bengt. Ragnar såg på honom med en förvånad blick.

»Ja det är ju klart. Jag ska bli kassaförvaltare.»

»Javisst. — Nå jag hoppas, du får glädje af det där.

Men det var en besynnerlig predikant, ni skaffat er.»

»Hur så? Hur känner pappa honom?»

»Vi hade sällskap på tåget. Han var en förfärlig pratmakare och utvecklade en del åsikter, som knappast voro kristna. Förrästen förstod jag dem visst inte riktigt. Det var någonting om att man borde döda förbrytare i stället för att skänka ut dem. Eller någonting annat lika galet. —»

»Sa han verkligen det?»

»Ja, jag tror. Man skulle visst behandla dem som sjuka; det vill säga: låta dem dö. Nå nu låter man väl inte de sjuka dö, ifall det finns någon möjlighet att rädda dem. Det glömde jag att säga honom.»

»Men sa han verkligen så?»

»Ja.» Bengt stannade. »Förrästen var det kanske inte så galet sagdt. Nog hade det väl varit bättre för dig att ha din far i grafven än i —»

»Tyst!» Han höjde handen med blomman. Men Bengt fortsatte envist, småleende mellan orden, ängsligt och trotsigt.

»Jo, han hade rätt. Det hade varit bättre för dig och för mig och för —

I allmänhet borde människorna passa sin dödsstund bättre, än hva de gör. De låter kroppen helt och hållet afgöra den saken. Och det är

dumt. Hos de flesta är kroppen så sniken på att lefva.

»Är vi framme nu?»

Kyrkogårdens gulsandiga gångar bildade ett nät med rätvinkliga maskor; nätet trycktes hårdt mot jorden, och genom maskorna trängde gråsvarta, spruckna kullar, beströdda med vissnade blad. Hårdt tuktade träd kantade gångarna, grenarna knötos och vredos som giktbrutna lemmar, liknande fantastiska och dåraktiga vapen, som de döda höjde mot den tunga, låga grå himlen. I nätetts midtpunkt, där tvänne breda gångar skuro hvarandra, vaktade fyra tårpilar, smekte jorden.

»Se nu börjar det snö», sade Bengt. »Men jag hinner inte få se den i snö. Det hade jag velat.»

»Att det ska vara så svårt att hitta här! Jag är ju häruppe minst två gånger i veckan. Och ändå måste jag leta för hvarje gång —

»Här — här är det.»

»Den är liten.»

»O nej, den är inte liten. Ser du, ända hit går vår grafplats. Det finns rum för oss båda.»

»Hvar ligger Sven?»

»Det vet jag inte; det har jag glömt. Det är en graf för två, det vet jag. Ingrid vill begrafvas där. Naturligtvis.»

»Vill du sätta dit blomman? Jag är lite stel i ryggen. Det är nog snön.»

»Ja, ja! Ja ska göra det.» Han föll på knä och röjde undan de skrupna löfven från grafvens midt. »Det är ganska hårdt fruset.»

Han gräfdde med händerna i myllan och tryckte försiktigt ner blomstjälken. Men han måste gräfva djupare; han ville, att kronan skulle hvila strax ofvan jorden. Och stjälken ville han om möjligt

icke förstöra. Så prässade han myllan kring den, stadigt och mjukt.

»Se så där ja. Det är bra. Nu gjorde jag precis som mannen i sagan. Minns du?»

»Hvilken saga?»

»Att du inte minns, pappa! Mannen, som planterade de blå blommorna på den lilla ön i forsen. Minns du inte? Det var ju du, som berättade det för mig.»

»En saga, som jag berättade, när du var liten? Den har jag glömt.»

»Jag hade också glömt den. Men för en tid sen berättade Ingrid en dröm, du haft. Då dök sagan upp. Drömmen minns du, säg?»

»Berättade Ingrid? —»

Ragnar reste sig och slog af sig jorden.

»Se så vacker den är! Den liknar en hvit dufva.»

»Den liknar en hvit dufva», upprepade Bengt. Men han såg den icke. Det skynde för ögonen, och hjärtat dunkade.

»Brukar Ingrid berätta om mig? Om den tiden?» frågade han.

»Om den tiden? Nej. Hvarför skulle hon göra det? Jag var ju själf med på den tiden. Å du tror, att jag är yngre, än hva jag är, du pappa! Jag minns ganska långt tillbaka.

»Men drömmen hade jag inte hört förut. Ja drömmar kan ju vara så konstiga. Jag har nog haft konstigare än så. Men det var någonting särskildt, som förvånade mig. Säg! Du har ju aldrig trott på gud, pappa? Aldrig? Nå men hvarför drömde du då om honom? Jag tror på gud jag. Men jag drömmer aldrig om honom.

Det tycker jag, är orättvist», smålog han.

Bengt såg hans leende. Och log på samma

sätt. Men när sonens försvann, stannade hans eget, hakade sig fast i kramp.

»Jag vet just inte det, gossen min. Det är rättvist, tycker jag. Det, man inte tror på, kan man väl åtminstone få drömma om.

»Förrästen —»

»Hva förrästen? — Förrästen var det kanske om dig själf du drömde. Ibland händer det, att jag drömmer om mig själf i två upplagor. Då försöker den ene tala förstånd med den andre. Det är ganska lustigt. Men det tröttar mig. Jag blir så lätt trött.»

»Du är sjuk ibland, har jag hört. — Kanske vi ska gå?»

»Å låt oss stanna lite till! Det är ingen fara med mig. Jag blir bara trött ibland. Men aldrig här! Nå det är ju naturligt, eftersom jag alltid sitter stenstill, där borta på bänken. Där sitter jag och ser till höger och till vänster och rakt fram. Och ibland tycker jag, att det är någon, som kommer bakom mig. Men jag blir inte rädd. Fattades bara att jag skulle bli mörkrädd midt på ljusa dan!

Å det är så skönt här uppe! Det är vackert, säg? Jag känner mig så stark här. Och är så glad åt att lefva. Ja vet du, det är roligt. Ibland sväller det i mig. Har du aldrig känt det, du? Som har en sån frisk kropp. Det tror jag föröfrigt inte beror så mycket på kroppen. Och nog är det egendomligt, att jag ska känna lifsglädjen starkast, när jag är på körgårn.

»Ibland tror jag, att folk sätter märken vid de sinas grafvar, och sköter dem och pryder dem och besöker dem endast för att få mod att lefva. Men det är väl endast jag, som känner det så.

»Hva tänker du på, pappa?»

»På ingenting.»

»Det är som jag det. Jag brukar stå och stirra och tänka på ingenting. Då blir den lilla haren Ingrid så rädd. Hva fruntimmer är lätt-skrämnda!

»Men vet du hva? Här uppe har jag ett stort intresse. Någoting, som tar mig helt och hållet. Nu ska jag tala om det, ifall du lofvar att inte göra narr. Jag tror inte, du ska göra narr af det. Men du får inte heller säga det till Ingrid.

»Jo ser du, jag skulle vilja täcka hela grafkullen med hvita cysanthemum. Hela kullen, förstår du! Vore det inte vackert? Det skulle se ut som en stor hvit dufva.»

»Ja, det skulle se ut som en stor hvit dufva», upprepade Bengt långsamt.

»Du hör ju inte på, hva jag säger, pappa!»

»Jo, jag hör. Det blefve mycket vackert.»

»Ja det skulle det bli. Men förfärligt dyrt! Jag antar, att ett par hundra knappt skulle förslå. Inte en skymt af jorden finge synas, förstår du. Nå. Och så om en vecka skulle det vara gult och fult alltsamman. Och jag finge plocka bort det. Det vore just inte roligt. Och därför har jag tänkt ut något annat.

»Jag tänker låta hugga ett slags lock till grafven af hvit marmor. Och hela ytan ska vara skulpterad till cysanthemum.»

»Men kära gosse, det blir ju mycket dyrare.»

»Att det blir dyrare, ja! Det vet jag nog. Men det vissnar inte; och man behöfver inte plocka bort det. Och så mycket dyrare kan det inte bli. Huggningen kan jag ju inte göra själf; det orkar jag inte. Men ritningen har jag redan gjort. Du ska få se den, när vi kommer hem.

»Ska vi gå nu? Jag måste tvätta mig; jag är så smutsig om händerna. Det finns en pump därborta.»

»Men hvar ska du få pengar ifrån? Jag kan verkligen inte —»

»Nej, nej! Det behöfs inte; det sköter jag själf. Jag har räknat ut alltsamman. — Här är pumpen.»

»Det är således ditt stora intresse?»

»Ja. För mig är det stort nog. Du valde blå blommor, du. Jag väljer hvita. Det sägs, att japanerna hålla den blomman helig. Det gör då inte jag. Men bra vacker är den.

»Åh hva det är skönt, att bli ren om händerna!»
Bengt stampade i marken och huttrade.

»Jag fryser om fötterna.»

»Ja, nu går vi. Nu faller det stora flingor.»
När han stängt grinden efter sig, sade Ragnar:

»Man glömmer sina döda hastigare, än man vill tro och tillstå. Jag tänker nästan aldrig på mor. Nästan aldrig.

Men på grafven tänker jag.»

IV.

Ingrid skramlade med tändstickslådan.

»Å nej, låt vara!» ropade den lille. »Låt det vara, kära frun! Det är så skönt i skymningen.»

»Det tycker jag också. Men jag trodde —»

»Nej, jag försäkrar er! Vi tycka alla om skymning, inte sant? Det gör vi. Den är så

skön, och det går så lätt att utbyta tankar. Inte sant? Man känner sig mer ogenerad, man känner sig tvångslös, frigjord. Själén —»

»Tycker om mörker», inflikade Bengt.

Middagen hade varit honom tämligen obehaglig. Länsman hade beskyddat och Ragnar och den lille hade låtit sig beskyddas utan knot. Jo, den lille hade ju gjort några hastigt kufvade upporsförsök; de slutade med kryperi, som ökade det vämjeliga. —

Och Ingrid hade stått på länsmans sida. Hela tiden, i hvarje fråga, utan undantag. Hon var omöjlig att förstå sig på. Bengt hatade hon, det var tydligt. Men hvarför? Var hon rädd för honom? Kanske hon var rädd, att han skulle taga Ragnar ifrån henne. Men hon visste ju, att Bengt icke hade något inflytande öfver sonen, icke hade och icke ville hafva. Och hon visste, att han var en ofarlig gammal människa, som upphört att älska. Således hade hon icke skäl att hata. Hon borde i stället hysa medlidande. Vara snäll mot honom och icke förfölja. Men det hade hon gjort under hela middagen; förföljt honom med elakheter.

Och till på köpet hade han fått fisk. —

»Kanske länsmans själ också föredrar mörker?»

Länsman snodde betänksamt sin skäggtofs.

»Bengt skämtar lite dumt», sade han.

»Men Ingrid kan gärna låta bli att tända. Det är godt för den, som är gammal och trött att sitta en stund i skymningen. Och Bengt är då ingen ungdom, han heller.»

»Nej. Men jag har sparat mina krafter under långa år. Nu har jag kommit hit för att förbruka dem.»

»Det borde Bengt inte ha gjort», sade Ingrid och satte sig.

Den lille spratt till och slog ut med händerna.

»Mina vänner — mina kära vänner —» trefvade han framför sig.

»Jag tycker, vi är ovänner, jag.»

Men den lille fann fast mark.

»När vi nu äro här församlade, så låt oss då i all endräkt tala om det, som ligger våra hjärtan närmast. Låt oss tala om den goda och — som jag hoppas — välsignelsebringande förening, vi i dag skola grunda.»

»Ja, låt oss det!» ifrade Ragnar. »Vi kunde förbereda en del af de viktigare frågorna —»

»Förbereda? De ha ju redan haft ett förberedande sammanträde, de äldre. Visste du inte det?»

»Hvilka? Hvilka ha haft? —»

»Se, det visste du inte! Nå då ha de lurat dig, gossen min.»

»Bengt ska inte tala så högt. Jag tror, länsman sofver.»

»Det hör jag, att han gör. Och det gör mig ingenting. Men jag skulle vilja se honom. Tänd ljus! Jag skulle vilja se, hur en hederlig människa sofver.»

»Ja det vore nog någonting ovanligt för Bengt.»

Den lille reste sig och satte sig, reste sig och satte sig.

»Nej men kära vänner! Mina kära vänner! Mina kära vänner! Jag förstår er sannerligen icke. Hur kan ni käbbla så? Människor, som delat glädje och sorg borde väl ha fördrag med hvarandra. Inte sant? Stödja hvarandra, inte sant? —»

»Att ni inte sa till mig!» klagade Ragnar.
»Hvarför fick jag inte vara med?»

»Unge vän, ni måste medge, att vi handlade klokt och försiktigt. Är det inte klokt, att de äldre enas för att vägleda de yngre? Är det icke uppoffrande af oss äldre att taga de tyngsta och vanskligaste bördorna? Ser ni, det var egentligen föreningens ekonomi, vi afhandlade. Och det är ju en dryg och tung börda, inte sant.»

»Och länsman ville det.»

»Och länsman ville det», sade Bengt.

De lyssnade till gubbens snarkningar. Det var så mörkt, att de knappt kunde urskilja den hvita skäggtofsen, som stack rakt ut. Och ansiktet såg de icke, de grofva, slappa dragen. De lyssnade till gubbens snarkningar. De hörde ljud, som liknade ord, början af ord, slutet af ord. De lyssnade; men orden dränktes af ett utdraget rossel.

Den lille hostade sakta: han kände sig bra olycklig.

Ragnar sade:

»Om jag nu skure halsen af honom, skulle jag bestämdt icke ångra mig. —»

»Nä — Hö — hör ni, hva han säger!»

»Han skämtar.»

»Få — får man skämta på det viset?»

»Å bry er inte om det! Snälla herr Eriksson!
Å snälla! Han — han — ibland —»

»Nä — nej, jag bryr mig inte om det. Han — han —. Men man får inte skämta så, inte sant?»

De tystnade och lyssnade, De ville försäkra sig om, att den gamle sof. Tungt. Han sof.

Bengt hviskade:

»Hör nu. Då, på tåget, då talade ni själf om att döda.»

»Brottslingar, ja! Hör ni det, brottslingar, sa jag. Ni ska inte ljuga på mig!»

»Nå», hviskade Bengt. »Om nu Ragnar anser den där hedersmannen för en brottsling. —»

»Länsman!»

»Ja, han har varit länsman. Men om nu Ragnar —»

»Bengt! Bengt, jag säger dig!»

»Tyst! Nej men tyst, människor! Ni kan ju väcka honom.»

»Hvarför skulle han inte få vakna. Vi tänker ju inte döda honom.»

»O!»

»Han har ju intet ondt gjort. Men om han ville skada min son, om han beröfvade honom något, han måste äga för att kunna lefva. Då vore han brottslig mot min son. Och jag borde döda honom. Enligt er åsikt.»

»Människa! Ni ljuger.»

Den lille mannen hakade sig fast vid sin stol; han satt framåtböjd med händerna klamrade kring stolsbenen. Rädd att falla eller rädd, att någon skulle vilja släpa bort honom. Men så småningom släppte han sitt tag, drog långsamt upp händerna och knäppte dem.

»Ni tar alldeles fel», började han hviskande. »Han har inte gjort er något ondt. Tvärtom. Hvarför skulle vi — skulle ni då vilja döda honom? Jag tror, att han är en riktigt god människa. Han är bestämdt en genomhederlig människa, som aldrig gjort något ondt. Hvarför skulle vi — skulle någon vilja döda honom?»

Han såg sig ifrigt omkring för att upptäcka, hvilken verkan hans ord gjorde. Men det var mörkt, och han såg ingenting.

Då fortsatte han:

»Han talte visserligen mot er son i förmiddags. Det gjorde han. Men han menade naturligtvis väl. Han ville inte att er son skulle bli kassaförvaltare. Det var någon, som föreslog er son; men han talade emot. Det har ju i alla fall ingen betydelse; det kan ju inte vara af någon stor betydelse för er son, menar jag. Inte sant?»
Ingen svarade.

»Det kan naturligtvis inte ha någon större betydelse för honom, inte sant? Nej. Men han borde inte ha talat så ifrigt emot honom. Han talte mycket ifrigt, öfverdrifvet. Det borde han verkligen inte ha gjort; det kan fördärfva en ung människas anseende. Det var illa gjort. Det var det. —»

Han hade talat hviskande och hastigt. Och slutade tvärt med ett djupt, flämtande andedrag. Ett blåhvitt sken sprang fram på väggen ofvan den sofvandes hufvud. Bengt drog en suck.

»Enligt edra åsikter» — sade han.

Men den lille högg af:

»Jag har inga åsikter.» Och tillade: »Jag har inte pröfvat dem.»

»Skenet kommer från gatan», svarade Ingrid på en fråga, som icke framställts. Bengt strök sig öfver ansiktet och gned tinningarna.

»Det straffas», sade han sakta för sig själf.
»Och hvad skulle det tjäna till?»

Den lille andades tungt och ojämt; han vågade icke röra sig. Hvarje ljud skar i honom.

Ragnar sade högt och med stadig röst:

»Hvarför tänder ni inte ljus?»

Ingen tycktes förstå honom, ingen rörde sig, ingen svarade. Så reste Ingrid sig, häftigt. Hon fubblade med tändstickorna och repade eld; lampglaset skallrade mot kupan. Då lågan steg och

klarnade vaknade den gamle. Han såg sig häpen och frågande omkring. Endast Ragnar vågade möta hans blick; han nickade vänligt åt honom.

Gubben reste sig, stånkande, gäspade och skakade på sig.

»Jag tror vi sitter och sofver», sade han.

»Hur mycket är klockan?»

»Tjugu minuter i fem.»

»Nå, då är det ju tid att gå. Följer Bengt med?»

Bengt sprang upp.

»Hör nu länsman! Hvarför skulle jag följa med?»

»Nå, nå. Hva tar han det så hett för? Han kunde väl vilja höra sonen sin tala, tänker jag.»

»Ragnar? Ska du tala?»

»Jo, jo men, ska han. Han ska tala för ungdomen, han, till oss gamla. Han ska bli liksom en ledare för ungdomen, han.

Följ du med, Bengt. Du kan allt tränga till ett ord från Eriksson också.»

»Ska han tala?»

»Ska predikanten tala! Det var också en fråga. — Hör nu Bengt följ han bara med! Så bli vi vänner igen. Hvarför ska vi, gamla skrällen se snedt på hvarann. Det nyttar ingenting till. Hit med hand, bara!»

Bengt sträckte långsamt fram sin hand.

»Nåja. Det har länsman rätt i. Men lofva mig en sak. Lofva mig, att Ragnar får bli kassaförvaltare. Han vill det; han tror, att det ska ge honom anseende. Och det är ju en småsak för länsman.»

Gubben skakade hans hand med ett visst välbehag.

»Det är ingen småsak, Bengt. För den saken är redan bestämd. Så den kan inte ändras.»

»Såå. — Nå det gör detsamma. Men säg mig en sak. Är det — var det för min skull, du talade emot honom?»

Gubben ref sig i hufvut.

»Sånt evinnerligt frågande! Men jag ska väl säga, som sanningen är. Och den är som så. Att när man inte känner till en ung person, utan endast vet, att hans far råkat illa ut, så just som drar man sig lite för att ge honom ett så stort förtroende. Ja. Det är sanning det. Och det sa jag. — Hvem som sen sladdrat om det», tillade han med en ilsken sidoblick på predikanten.

»Såå. — Ja då vet jag hvad jag vill veta. Adjö då, länsman.»

Den lille hade suttit i väntan. Nu sjönk han ihop; han drog upp näsduken och torkade pannan och läpparna.

»Jaså han kommer inte med», sade han trött och långdraget. Han visste tydligen icke, att han hade sagt det högt; han reste sig och rynkade sitt ansikte till ett vänligt och öfvertalande leende.

»A kära vän, visst kommer ni väl med? Gör ni inte? Så tråkigt! Men vår unga vän? Han kommer? Naturligtvis!»

»Visst kommer han», brummade länsman.

»Adjö Ingrid. Tack ska hon ha.»

Ragnar grep länsman i armen.

»Länsman! Hvarför får jag inte bli kassa-förvaltare?»

»Det var ett — ett märkvärdigt frågande! Hörde han inte hva jag sa åt far?»

»Ni sa, att ni inte känner mig. Det är inte sant. Ni känner mig. Ni vet hvad jag gjorde för flickan. För Anna. Ni vet, att jag utsatte mig själf för fara, när det gällde att rädda henne. Ja ni vet äfven att jag blef sjuk af den sinnes-

rörelse, jag fick genomgå. Det vet ni, ni känner mig. Det är således icke något skäl.»

Den lille hade återvunnit sin liflighet och fäktade med armarna.

»Ja, ja, ja unge vän! Det var vackert gjordt. Det var en bragd!»

Men länsman vred sin tofs.

»Nog var det bra. Och jag ska säga dig, att hade inte det varit, så hade du aldrig kommit med nässpetsen inom våra dörrar. Nej. Men det gaf oss tillit till dig, ser du. Så nu får du bli en slags ledare för ungdomen, en bevakande broder, ser du.»

»Alltså: ungdomen anförtror ni mig. Men inte kassan?»

»Just så du. Och det behöfver du inte titta så stort för. Till att ha hand om kassan behöfs det en gammal och van kar. Och en kar, som har något. Det är själfklart, det. — Eller hva säger du?» vände han sig till Ingrid, viss om att få rätt. Hon svarade lugnt:

»Jag säger, att ni bör gå nu, -ifall ni vill komma i tid.»

De togo afsked, och den lille nästan drog Ragnar med sig. Ingrid följde dem; när de stigit ned några trappsteg, ropade hon Ragnar tillbaka och bad de andra gå förut.

Hon stängde farstudörren; Ragnar lade handen på låset.

Då slog hon armarna kring hans hals.

»Du stannar hos mig, vännen min. Säg?»

Han svarade icke, han rörde sig icke.

Hon gick ifrån honom.

V.

Hon gick in till Bengt.

»Hvarför hindrade du honom?» frågade han.

»Ragnar är sjuk; det ser jag på hans ögon.»

Hvita flingor hopades vid fönsterrutans nedre kant, hopades till en bergskedja med kammar, som växte till spetsar. Och föllo samman.

»När tänker Bengt resa?»

»I morgon tänkte jag; om jag kan. Jag har visst förkyllt mig på körgårn. Eller kanske på hitresan.»

»Bengt borde aldrig kommit hit.»

Stora, tunga flingor drefvos mot rutan, fastnade och gledo utför glaset. Stora, tunga, tysta flingor.

»Jag ville gärna se honom och dig. Kanske är det sista gången. Och jag trodde inte, jag skulle göra er något ondt.»

»Mig har du inte —» Plötsligt kastade hon hufvut tillbaka med en häftig, obehärskad knyck. Och såg honom rätt in i ögonen.

»Han är sjuk, det vet jag. Men när du är här, blir han elak. Jo, det är du, som gör honom elak. Du gör alla människor elaka. Så var det med Sven, så var det med Frida. Och när han varit hos dig förra gången var han så — var han så —. Han var elak mot mig.»

Hon ville icke gråta. Och hon kunde icke gråta. Men hon förvred ansiktet; hon drog isär läpparna och visade tänderna. Han letade i minnet; han tyckte sig ha sett det förut, sett hennes förvridna uppvikta läppar. —

»Du har sagt något ondt om mig, det vet jag.»

»Hva skulle jag ha sagt?»

Då han legat slagen i skogen, och hon lutat sig ned öfver honom, då hade han sett det. Nu

mindes han. Hon hade varit utom sig af förskräckelse och böjt sig ned öfver honom. Och då hade han sett hennes läppar, förvridna, uppvikta, visande tänderna.

»Nej. Du hade ingenting ondt att säga. Och då ljög du. För att skilja oss åt!»

»Hvarför skulle jag vilja skilja er åt? Hvarför skulle jag vilja göra er ondt? Dig och honom? Nej, det vill jag inte.»

»Och den gången i skogen, då? Kanske du inte ville göra mig ondt! —»

»Den gången. —» Han skrattade; han måste skratta. Det lefde således ännu, det gamla spöket; och kom igen och kom igen. Det var ingenting att skratta åt. Men han måste skratta.

»Den gången», upprepade han. »Ska vi tala om det? Den gången, då jag skrämde dig i skogen. Kära vän, jag var rädd själf, därför skrämde jag dig. Där har du gåtans lösning. För dig är det en gåta; för mig är det någonting dödt, och urkramadt och utpinadt och pinande, som jag ville begrafva. Men icke kan. — Nej? Du förstår inte ändå? Å kära vän! Jag tror, ni kvinnor förbli barn och lyss till sagor och tro dem. Vill du höra en saga?»

Om en ung man, som var sund och stark och glad. Gladde sig åt lifvet. Och som fann, hvad alla andra finna: att lifvet gör ung till gammal. Det var ingenting märkvärdigt; åtminstone inte ovanligt. Men nu kommer sagan i sagan.

Han förälskade sig i en blomma, en vacker blå blomma. Han älskade henne, som man älskar sin glädje och sin ungdom. Om dagen nickade han åt henne; när det var mörkt vågade han röra vid hennes mjuka hufvud. Blomman vissnade; hon skrupnade, gulnade, hvitnade. Då ville han

trotsa. Han ville trotsa lagen, som bjöd honom att lefva sig gammal; att lida sig gammal. Han ville trotsa sig själf, som trodde på den lagen.

Och han drömde. Han drömde, att han fann gud eller sig själf — hvilketdera vet jag icke. Med sig förde han blomman, frisk och vacker. Han ville blända honom, den andre, bedöfva honom. Han ville bedöfva honom och gå förbi honom ut på bron, som för från lif till död.

Det lyckades honom. Han kände den underbara bron själfva. Han njöt den lycka, som lif och död i förening kunna ge. Kyla, som smyger sig kring feberhetta; hvit aska öfver glöd.

Om han varit barn, om han varit ung, då hade han gått ensam öfver bron och funnit djupet. Och vunnit. Men han var man och fann sin kvinna i rätta ögonblicket. Det är en saga detta! I rätta ögonblicket fann han sin kvinna. Och därmed var drömmen slut. Sagan.

Nå ja. Det här har jag berättat dig förut. Förstår du det bättre nu? Kanske, om jag berättar dig, hva jag då förteg. Hemligheten. —

Kvinnan det var du.»

Den röjda hemligheten — om det varit henne en hemlighet — tycktes icke öfverraska. Hon tuggade otåligt på öfverläppen; hon ville göra en fråga. Men han fortsatte.

»Kvinnan, det var du. Jag visste det, men ville icke tro. Det var skam. Du hade blifvit kvinna, men jag kunde aldrig glömma barnet. Och därför var det skam. Då började jag ljuga. Jag hade för stora fordringar; jag fordrade, att lögnen skulle rädda mig. Den växte mig öfver hufvut och skymde utsikten. Jag såg icke längre, hva jag kunde göra och hva jag icke kunde. Så kom jag i kollision med strafflagen.

Då förstod jag, att det, som varit skam, var rätt. Nej inte så! Skam blir aldrig rätt. Men det var min rätt, min rättighet. Hvar och en har väl sin. Och jag grep efter den i sista ögonblicket.

Återigen fordrade jag för mycket. Jag hade försuttit min rätt. Sagan hade fått lif, och nu blef hon märkvärdig, nu först. Hon gjorde mig till hvad jag icke ville vara: en god människa. En människa, som lider för andra. Jag gick i fängelset för en annan. Och när straffet var slut, började jag ett tungt arbete. För andra.

Jag hade fordrat för mycket af lifvet. Och lifvet gaf mig mer, än jag hade begärt »

»Ragnar! Ragnar kom hit!»

»Hva vill du honom?»

Hon sprang bort till dörren.

»Ragnar!»

»Ingrid! Du får inte berätta det där — om fängelset. Jag vill inte, att han ska — Ingrid!»

»Ragnar! Kom hit in. Nu har han själf sagt det, nu måste du tro —»

»Hör inte på! Jag vet inte, hvad det är med henne. Hon vill att jag ska resa min väg. Hon har sagt åt mig, att jag aldrig bort komma.—»

Ragnar gick förbi dem, så tätt förbi Bengt, att han snubblade öfver hans fot. Framme vid bordet stannade han, tog lampan och räckte den åt Ingrid.

»Var snäll gå ut i köket och gör i ordning. Jag är hungrig; jag åt så lite till middan. Det gör dig väl ingenting att sitta i mörkret en liten stund, pappa? Man pratar bättre då. — Ingrid!»

Bengt såg, hur det ryckte i hennes händer, när hon sträckte dem mot lampan. Han såg dem gripa kring metallfoten och krama. Han tyckte sig känna, hur hårdt de tryckte. Händerna som han hållit i sina.

»Vill du inte röka? Jag har en cigarr kvar. Tändstickor — tändstickor. — Jo här. Nej, sitt still! Så sätter jag mig här. Det är skönt i skymningen, som predikanten sa. Ja, det är ju ett slags skymning det här också, fast ljuset kommer ifrån gatan. Se, såna flingor!»

Klackarna satte han upp mot stolsbenen och lät dem glida och gnälla.

»Hör! Det låter som en hund; det skulle Anna höra! Hon är så rädd för hundar. Hvarför röker du inte?»

Vet du hvad, pappa? Jag fordrar så litet, jag. Och får inte ens det.»

Cigarren blossade upp; ett ögonblick glänste det smala, hvita ansiktet fram ur mörkret. Svarta och stora riktades pupillerna mot det hastiga skenet. Utan att krympa.

»Jag fordrar så litet. Det känns ödsligt nu. Ingenting har jag velat, och ingenting har jag gjort. Jag är som en pust rök ur verkstadselden.»

Du kan hinna uträtta mycket ännu, ville Bengt säga. Men han kände den stela blicken genom mörkret. Och vågade icke.

I stället sade han:

»Du räddade flickan.»

Ragnar skrattade till.

»Där ha vi det! Jag räddade flickan. Och det ska jag lefva på. Det tycker Ingrid, och det tycker du, och det tycker alla. Och det skulle jag själf tycka — om jag hade räddat henne. Men det har jag icke. Nej! Jag hade inte vågat säga ett ord eller röra en lem för att rädda henne. För jag är feg. Jag var så feg, att jag blef utom mig af förskräckelse, när jag förstod, hvad de tänkte göra. Jag blef, som om jag varit galen. Jag blef sjuk helt enkelt! Och det var det, som

räddade henne. Min sjukdom! Men alla tro, att det var jag; till och med mina kamrater. Alla utom jag. — Och det är ju väl för mig.»

»Du skulle ju visa mig ritningen. Ritningen till grafvården.»

»Ja!» sade han ifrigt och reste sig till hälften. Men sjönk tillbaka. Han strök med tungspetsen öfver läpparna och smackade.

»Nå?»

»Jag har rifvit sönder ritningen.»

»Rifvit sönder? Din ritning? — Såå. Jag trodde, du menade allvar, jag.»

Han flyttade sig oroligt på stolen.

»Jo», sade han osäkert. »Jo, jag menade allvar. Men det är slut nu. Jag får aldrig råd att utföra det. Jag kan inte skaffa pengar. — Och det kan ju inte du heller?» frågade han hastigt.

»Nej, det vet du ju. Men hvarför har du svårare nu än förut?»

Åter dröjde han med svaret. Han böjde sig ned, och Bengt hörde, att han fingrade på sina skor.

»Ser du pappa», sade han slutligen. »Om det gått, som jag tänkte, så hade jag ju fått pengar. Om de gett mig kassan. —»

Bengt sög på sin cigarr och blåste ut röken i en hvirvel, som vidgade sig och bildade moln öfver sonens hufvud.

»Det menar du inte», sade han.

Sonen svarade icke. Han rätade på sig och slog med händerna för att skingra röken.

»Det menar du inte», upprepade Bengt. »Du säger så därför att — Ja, jag vet inte hvarför. Men jag vet att du inte menar, hvad du säger. Det skulle ju vara —»

Ragnar reste sig långsamt och gick till fönstret. Han släpade med fötterna, som om

han hängt mellan ett par kryckor. Händerna höll han framför sig, spärrade ut fingrarna och tryckte dem mot rutan. De liknade spindlar.

»Det där är någonting, du har inbillat dig, gossen min. Hade det gått därhän, att du fått kassan i dina händer, så skulle du också förstått, att det bara var en inbillning. Jag tror inte, du kan begå någonting ohederligt.»

»Kan jag inte? Hvarför kan jag inte? Du kunde. Hvarför skulle jag inte kunna?»

Han talade med låg röst, hastigt. Fingrarna började röra sig på rutan, drogos samman, böjdes och sträcktes.

»Du kunde. Du får inte ta det som en förebråelse — att — att jag säger det. Men du kunde. Hvarför skulle jag icke kunna? Hvarför tror du att jag är bättre än du? Jag är sämre än du, jag är mycket sämre än du. Jag skulle kunna mörda en människa. Det skulle inte du. —»

»Ragnar!» Han svalde och kippade efter andan.

»Se så, gossen min, låt oss inte tala om detta. Det är ju hemskt. Du är upprörd och vet inte, hvad du säger. Låt oss tala om någonting annat. Låt oss tända ljus. Kanske vi ska gå ut och gå? Man blir så frusen af att sitta stilla. Jag är så tung efter —»

Han tvärtystnade; det lät som en snyftning, men han visste icke, hvarifrån den kom. Icke från Ragnar. —

»Pappa — hvarför gråter du?»

Jag! ville han ropa. Men han kunde icke. Åter kippade han efter andan; han kände hufvudet skaka och tryckas ned mot bröstet. Då förstod han att han grät. En obetvinglig rädsla fick makt med honom. Han såg en hoptryckt, darrande, gråtande gubbe. Och det var han själf!

Han tyckte sig se med sonens ögon. Se sig själf. Det föreföll honom, som hade han under hela sitt lif väntat på denna stora förskräckelse. Nu hade den kommit. —

»Pappa — jag vet, hvarför du gråter. Inte därför att jag är ohederlig, utan därför att jag är tokig. Du tror, att jag är tokig. När du gjorde ditt — så var det för att rädda dig och de dina från svält. Det var det mening i. Men jag vill stjäla pengar för att kunna pryda en graf med hvita blommor. Och därför är jag tokig. —

Pappa — hör du mig? Gråt inte så! Då kan du inte höra mig. Och nu vill jag fråga dig någonting.

I byn — trodde alla människor — att det var Sven, som tändt. —» Han gjorde ett uppehåll.

»Och det var Sven.

Hvarför gick du i fängelse?» slöt han hastigt.

Nu var han således kallad att stå till ansvar. Yttersta domen var kommen. Och med ens blef det honom lätt att andas. Gråtkrampen gaf efter; han fick ny kraft. Nu måste han försvara sig. Och sin son.

»Du — du hörde, hva jag sa Ingrid? Jag förstår. Men det var endast halfva sanningen. Det var Sven, som tände. Det är sant. Men det var jag som tvingade honom. Det visste jag, hon skulle förstå. Och därför sa jag det inte. —»

»Hvarför tvingade du honom?»

»Hvarför? — för att rädda mig själf.»

»Ja, för att rädda dig och mig och mor. Det var det mening i. Men sedan; när han gått dina ärenden, då uppoffrade du oss och dig för hans skull. Det var det icke mening i. Då var du lika tokig som jag. —»

Händerna, de stora spindlarna, kröpo långsamt ned för rutan.

»För såvidt du icke hade ett annat skäl.»

Han dröjde ett ögonblick för att få svar. Så vände han sig om och sade långsamt, berättande:

»Sven låg sjuk, när jag först kom till dem. Redan andra dagen ville han köra bort mig men vågade icke för Ingrid; hon hade tagit makten. En gång, när hon hade gått ut, började han gräla och kallade mig vid alla möjliga namn. Jag förstod, att han var svartsjuk, och bedyrade att han icke hade skäl. Då skrek han: Det är bäst att du låter henne vara i fred. Din far har —»

»Ragnar! Du ljuger! Han ljuger!»

Han tog några hastiga steg mot fadern och stannade. Stannade så tvärt, att han skrillade ett stycke och höll på att falla.

»Det är möjligt. Han ljög, det är möjligt. Men du gick i fängelse för hennes skull. Du kan inte inbilla någon människa, att du gjorde det för hans skull. Mig skickade du bort; mor skickade du bort. Mig bad du att aldrig fråga; du var rädd, att jag skulle förstå. Men jag förstod ingenting. Du skulle plocka blå blommor, sa du; jag trodde, du skulle köpa mig skor. Nu har du kommit för att få tack af mig. Och af henne.»

»Ragnar —»

»Nej, kom inte hit! Sitt still! Kom inte hit!» Han slog med händerna och drog sig baklänges.

»Ragnar, tror du, jag —»

»Nej nej, du har inte kommit för att få tack. Å kom inte hit! Du har gjort ditt; nu ville du se, hva jag skulle göra. För henne. Jag plågar lifvet ur henne. —»

»Jag vet, att jag fördärfvat lifvet för er. För dig och för henne och för mor. Jag vet, att jag bort gå min väg för länge sen. Men jag kunde inte.»

»Jag då! Som ingenting gjort, som ingenting uträttat, som ingenting kan göra! Borde jag inte gå min väg? Å det är sant! Jag har ju räddat flickan. Men det är förbi. Och nu förstör jag henne. Alltså bör jag gå. —»

»Ragnar!»

»Så gammal du låter, pappa! Att du grät, att du verkligen grät! — Kom hit, ska du få se. Se sådana flingor, så stora och vackra! Se så hvita! Nu täcka de grafven; nu är grafven hvit. Man får ju allt, hvad man vill, pappa! Nu får jag grafven hvit.

Nej se därborta vid lyktan! De fara i hvirflar som höstlöf. Se! Hvita höstlöf. Det har aldrig funnits förr. Det är för min skull.»

Bengt ställde sig bredvid honom. Mörkret gjorde honom rädd. Underliga och barnsliga historier började spöka i det bleka ljuset. Han såg sin far, drinkaren, som drunknat. Den långsamma vagnen, som förde bort honom. Utan klockringning.

»Ragnar», — hviskade han.

Nu mindes han sin mor. Han såg henne hopkrupen i en stol med hufvudet vridet, stirrande mot dörren. Hon väntade sin man, och slutligen trodde hon, att han lefde.

»Ragnar. —»

Han lade armen kring sonens skuldror och drog honom intill sig. Det bleka ansiktet lyste, de stora, blänkande ögonen. Han lät handen sjunka, stryka ned öfver den magra kroppen, som

sakta trycktes intill honom. Han höll honom i famn; sin gosse höll han i famn.

Efter lefvande lif hade han längtat. Och gått förbi. Och stängt sig ute och stängt sig inne. Och blifvit gammal.

Sin gosse. Nu höll han honom i famn. Nu kunde drömmar fara som strömmar. Och tiden gå, och ung bli gammal. Nu stod han så nära det sista. Och hade vunnit. Och höll sin gosse i famn.

Det bleka ansiktet lyste; de stora blänkande ögonen, som blå blommor gifvit sorg och tårar. Nu lyste de i glädje mot fallande hvita flingor. Ett barnsligt leende. Som stelnade.

»Pappa. — Vill du höra henne skrika?

Nu ska jag skrämma henne.»

VI.

Han hörde ett rop.

Rösten var honom främmande, och han förstod icke, hvarifrån ropet kom. Han trefvade ikring sig för att känna, om han var ensam. Han visste ju, han var; men han ville känna det. Att han var ensam.

Någon sprang genom förstugan, vände, sprang tillbaka, stannade vid dörren, hviskade, fick svar, öppnade och stängde. Och rusade med klumpiga och fubblande fötter utför trappan. Han tryckte ansiktet mot rutan för att se, hvem som kom ut ur porten; men fönsterbläcket skyvde. Troligen

var det flickan, som skickats till läkare eller apotek.

Ragnar var sjuk. —

Snön hade slutat falla. Luften var fuktigt klar och lät lyktans låga gnistra. Metallbågarna, som fästade glasen, voro täckta med mjuka rullar, blåhvita, strukna helt lätt med grönt och rödt, där skenet träffade. Men på öfversidan voro bågarna svarta och slutade i mörkret.

Gatan var tom. Snötäcket bredde sig mellan husen, lagt i mönster öfver gatans stenar, strimmadt af vinden. Obeffläkad.

En flinga föll. Gnistrade öfver lågan, gled som en skugga genom skenet. Och föll som ett blad, en hvit blommas blad. Sjönk i det stora hvita kalla. Tyst.

Han hörde snyftningar.

Det var Ragnar, som grät. Nu kände han rösten, som ropat. Samma skrik, samma rop slutande i skrik hade han hört, när gossen föddes. Ragnar hade sin mors röst; det var han, som ropat. Nu grät han.

Nu grät han. Därför att han var sjuk? Bengt kände under sin hand den magra kroppen, som han tryckt intill sig. Han måste kyla handen mot det kalla glaset; det brände i den. Den kändes så egendomlig, denna brännhetta i handen. Öfver hela kroppen frös han; men handen brände.

Åter hörde han snyftningar.

»Att du verkligen gråter!» upprepade han ofrivilligt. Hvarför grät han? Såg han så mycket vackert försvinna? En så stor lycka ohjälpligt förgå. Lyckan att lefva.

Kanske han borde gå in till honom och sätta sig vid hans bädd och berätta. Berätta om lifvet, som är pina och plåga och smuts. Säga att han

hatade lifvet, att lifvet hatas af alla, som våga hata. Ljuga? Säg att han älskade döden. Ljuga. Hvarför icke ljuga? Säg att döden är en stor hvit dufva, som faller igenom rymderna. Berätta en saga.

En saga. — Berätta en saga för sin sjuka gosse; berätta en lång vacker saga och se hans ögon slutas till sömn. Lugn sömn.

Och sen? Han såg sig själf sitta hopkrupen med ansiktet vridet mot dörren, stirrande. Väntande.

Åter hörde han snyftningar.

Han lyssnade. Det tycktes honom, att han var en död man. En man, som skilts från lifvet med klagan och tårar. Och nu låg han i jorden och hörde ekot af sina snyftningar susa öfver mullen.

Han frös.

Luften var fuktigt klar. Lyktans låga gnistrade. Strålarna smulto till ett grönrödt kors, skimrande under bågarnas hvita kanter. Snön bredde sitt täcke från hus till hus, låg mjuk öfver gatans stenar, redde läger för nattens kyla.

Porten slog igen; de klumpiga stegen ljödo i trappan; farstudörren öppnades och stängdes; en tändsticka repades mot plån.

Någon kom in i rummet.

»Ingrid!»

»Jag skulle bara tända lampan. Skrämde jag Bengt? Ragnar vill, att jag skall tända.»

»Hur är det med honom?»

»Han är bättre; men han skall gå till sängs.»

»Vill han — Kan jag hjälpa honom?»

»Nej; han vill sofva.»

»Säg honom — Hälsa honom.»

»Tack.»

Nu var det ljust i rummet. Och nu var det tid att draga ned gardinen. Den lugna stilla

kvällen hade kommit; braskvällen med värme och sofvande tankar och sömn.

Bengt sträckte sig efter gardinsnörets tofs, som satt högt. Men han var trött; handen stannade, tryckt mot rutan, och han lutade hufvudet mot armen.

Därute föll snön på nytt. Stora hvita flingor irrade i luften; tågade i långa, högtidliga svängar, rörde sig tungt och rörde sig i lek, dansade vackert. Vackert och meningslöst. Stora, hvita, tysta flingor.

Och han tyckte, att flingorna föllo öfver honom. Han kände deras köld och tyngden, som ökades omärkligt.

Kanske jag dör nu, tänkte han.

Det gamla leendet ryckte i hans mungipor.

Kanske jag dör. Min gosses gråt var det sista. —

Han log mot den vackra, kalla, tysta snön.

Såg flingorna falla, såg flingorna falla.

Och drömde om döden. —

Som är så olik alla drömmar.

VII.

Detta var sista gången, far och son träffades. Vid sitt frånfalle efterlämnade Bengt en penningssumma, tillräckligt stor för att täcka utgifterna under ett år. Ragnar kunde icke arbeta. Och när året var tilländalupet behöfde han icke heller. Ingrid måste söka plats och måste flytta från staden.

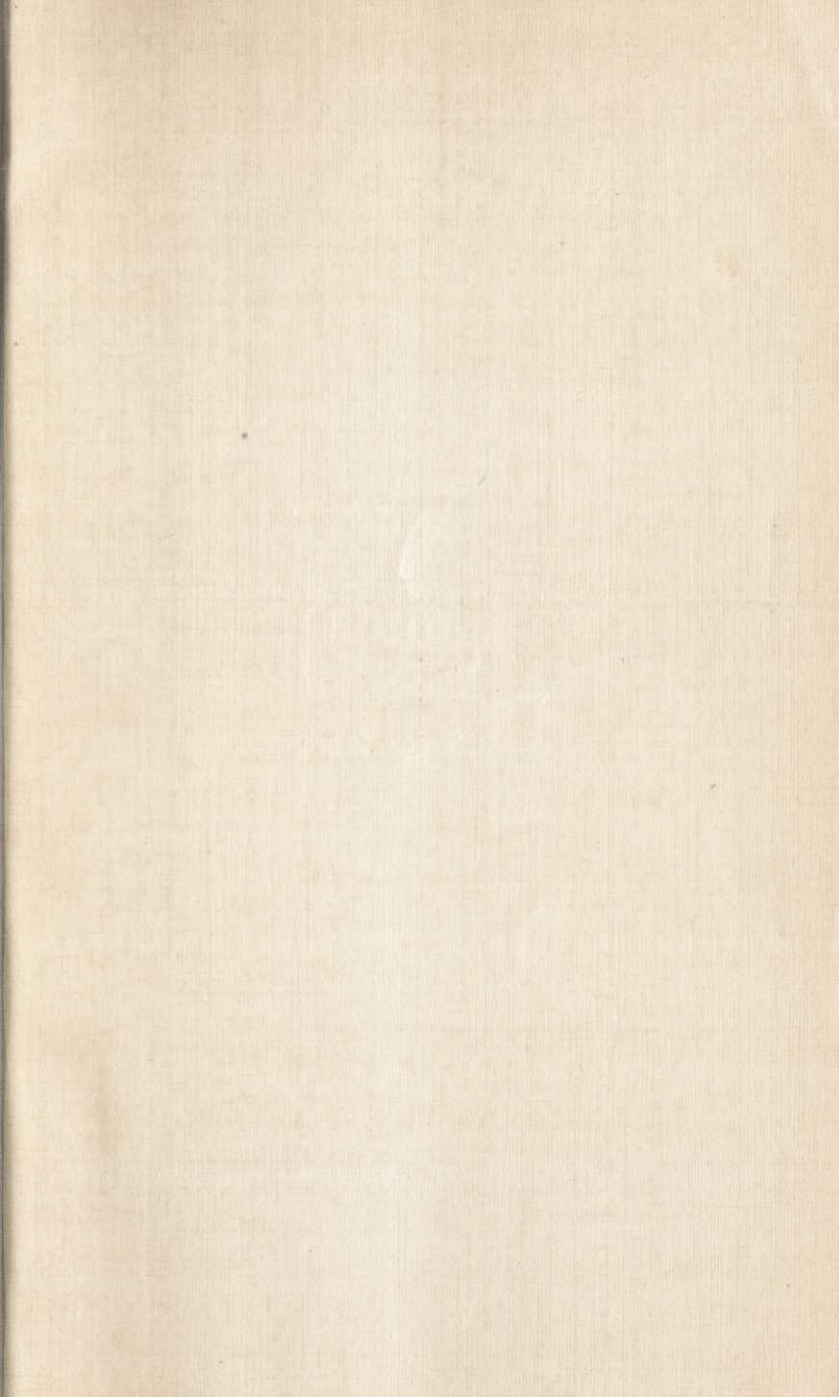
Grafven prydes ej af blommor. Icke hvita blommor, icke blå. Gräs växer öfver kullen och kläder den i hoppets vackra färg. Stridt, tofvigt gräs, som har en förunderlig lifskraft, som grönskar under snö. —

Nästa höst skall denna del af kyrkogården gräfvas om.

Stads 28/12

120 kr

Skäns ordant uppgifter

Pris 2 Kr. 50 öre.

6000025729

Göteborgs universitetsbibliotek

2.78

JOHN JOHNSON
BOKBINDARE
GÖTEBORG

